

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YAŞLILARIN BAKIM KURUMLARINA
YERLEŞTİRİLMESİNDE TOPLUMUN TUTUM VE
ALGILARININ ARAŞTIRILMASI: ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU

**Enstitü Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet
Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Bilimler Enstitüsü**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Musa ŞAHİN

TEMMUZ 2013

T.C.

YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

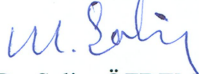
YAŞLILARIN BAKIM KURUMLARINA
YERLEŞTİRİLMESİNDE TOPLUMUN TUTUM VE
ALGILARININ ARAŞTIRILMASI: ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU (107203006)

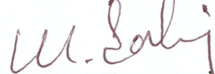
Enstitü Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet
Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bu tez 11/07/2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Selim ÖZDEMİR

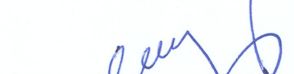
Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Doç. Dr. Musa ŞAHİN

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Recep YILDIZ

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU

01.07.2013

ÖNSÖZ

Yaşlı nüfusunun giderek artması ile yaşlılık ve yaşlı kavramları daha fazla araştırılan, üzerinde çokça konuşulan bir alan haline gelmektedir. Yaşlı ve yaşlılık algısı bireyin içinde yaşadığı toplumdan öğrendikleri, gördükleri ile bağlantılı olarak değişmektedir.

Bu araştırmada hem yaşlılık ve yaşlının nasıl algılandığına, yaşlının bakımı noktasında toplumu, kişileri etkileyen öğelere, kişilerin gün geçtikçe adını sık duyar olduğumuz yaşlı bakım kurumlarına karşı tutumlarına yer verilmektedir.

Her geçen gün değişen ve gelişen bir dünyayla karşı karşıya olsak da toplumun değişmeyen tutumlarına da şahit olmaktayız. Bu araştırmada toplumumuzun özellikle yaşlı bakımevleri, huzurevleri gibi kurumlara olan bakışı ve yaşlısı bu kurumlarda kalan kişiler üzerindeki baskılar, tutumlar irdelenmektedir.

Tez çalışması sırasında yönlendirmeleri ve tecrübeleriyle çalışmama destek olan danışmanım Doç. Dr. Musa Şahin'e , sosyal hizmet eğitimi boyunca bilgi ve tecrübelerini paylaşan Prof. Dr. Ali Rıza Abay'a, Yrd. Doç. Dr. Fethi Güngör'e ve Yrd. Doç. Dr. Recep Yıldız'a, ayrıca saha araştırması sırasında anketlerin uygulanması noktasında desteklerini esirgemeyen, Tagay Kardeşler'e, benden yardımlarını esirgemeyen tüm meslektaşlarıma, her zaman yanımda olan aileme teşekkür ediyorum.

Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU

01.07.2013

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix-x
ÖZET	xi
SUMMARY	xii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: TOPLUMUN YAŞLILIK ALGISI.....	6
1.1 Yaşlılıkla İlgili Temel Kavramlar	6
1.1.1 Yaş Kavramı.....	6
1.1.2 Yaşlılık Kavramı ve Yaşlı.....	6
1.1.3 Yaşlanma Kavramı	7
1.2 Yaşlanma Tipleri.....	8
1.2.1 Normal Yaşlanma.....	8
1.2.2 Biyolojik Yaşlanma	8
1.2.3 Fizyolojik Yaşlanma.....	8
1.2.4 Duygusal Yaşlanma.....	9
1.2.5 Fonksiyonel Yaşlanma	9
1.1.4 Sosyal Yaşlanma ve Sosyal Yaşlılık Kavramları	9
1.1.5 Aktif Yaşlanma	10
1.3 Yaşlılığa Bakış ve Yaşlılık Algısı	11
1.4 Yaşlılık Kuramları.....	15
1.4.1 Geri Çekilme Kuramı	15
1.4.2 Rol Kaybetme Kuramı.....	16
1.4.3 Alt Kültür Kuramı.....	17
1.4.4 Toplumsal Değişim Kuramı	18
1.4.5 Aktivite (Etkinlik) Kuramı	18
1.4.6 Süreklilik Kuramı	19
1.5 Türk Toplumunda Yaşlı ve Yaşlı Bakımı	20
1.6 Yaşlı Algısını Etkileyen Faktörler.....	27
1.6.1 İslam İnançının Toplumun Yaşlı Algısına Etkisi.....	27
1.6.2 Sözlü ve Yazılı Kültürün Yaşlılık Algısına Etkisi	32
1.6.3 Popüler Kültür ve Medyanın Yaşlılık Algısına Etkisi.....	38
BÖLÜM 2: TOPLUMUN YAŞLI BAKIM KURUMLARINA BAKIŞI.....	44
2.1 Vakıflardan Günümüze Yaşlı Hizmetleri	44

2.2 Huzurevi Bakımevi Kavramları Bu Kurumlara Bakış.....	49
2.3 Tutum Kavramı	55
2.4 Tutumları Oluşturan Faktörler	58
2.4.1 Sosyal Normlar.....	59
2.4.2 Değerler.....	60
2.4.3 İnançlar	61
2.4.4 Kültür	62
2.4.5 Sosyal Etki.....	64
2.4.6 Önyargılar	65
2.5 Algı Kavramı.....	66
2.5.1 Algıda Seçicilik	68
2.5.2 Algıyı Etkileyen Etmenler	69
2.5.2.1 İç Etmenler	69
2.5.2.2 Dış Etmenler	70
2.5.3 Sosyal Algılama	70
2.6 Eskişehir'in Sosyo- Ekonomik Yapısı, Yaşlı Nüfusu ve Eskişehir Yaşlı Bakım Kurumları	72

BÖLÜM 3: TOPLUMUN YAŞLI BAKIM KURUMLARI ALGISI ALAN ARAŞTIRMASI: ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ **74**

3.1 Araştırma Konusu	74
3.2 Araştırmanın Önemi	75
3.3 Araştırmanın Amacı	76
3.4 Araştırmanın Problemleri	76
3.5 Araştırmanın Hipotezleri	76
3.5.1 Alt Hipotezler	77
3.6 Araştırmanın Yöntemi.....	78
3.6.1 Araştırmanın Evreni	79
3.6.2 Araştırmanın Örneklemi	79
3.7 Araştırmanın Sınırlılıkları	80
3.8 Araştırmanın Taşıdığı Riskler	80
3.9 Araştırmanın Bulguları ve Tartışma	80
3.9.1 Araştırma Örneklerinin Kimlik Bulguları	81
3.9.1.1 Araştırma Örnekleminin Cinsiyeti	81
3.9.1.2 Araştırma Örnekleminin Yaş Aralığı	81
3.9.1.3 Araştırma Örnekleminin Doğum Yerleri	82

3.9.1.4 Araştırma Örnekleminin Meslekleri	84
3.9.2 Araştırmanın Örnekleminin Kendi Yaşlanmasına Bakışına Dair Bulgular	85
3.9.3 Araştırmanın Örnekleminin Yaşlıya ve Yaşlılığa Bakışına Dair Bulgular	87
3.9.4 Araştırmanın Örnekleminin Kurumlara (Huzurevi – Bakımevi) Bakışına Dair Bulgular	89
3.9.5 Araştırmanın Örnekleminin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğelere Dair Bulgular	95
3.9.6 Örneklemler Kitlesinin Cinsiyetlerine Göre Kendi Yaşlanmasına, Yaşlıya Ve Yaşlılığa, Yaşlı Bakım Kurumlarına Bakışı Ve Bu Bakışa Etki Eden Öğeler.....	100
3.9.7 Örneklemler Kitlesinin Mahallelerine Göre Kendi Yaşlanmasına Yaşlıya Ve Yaşlılığa, Yaşlı Bakım Kurumlarına Bakışı Ve Bu Bakışa Etki Eden Öğeler.....	115
3.9.8 Örneklemler Kitlesinin Yaş Gruplarına Göre Kendi Yaşlanmasına Yaşlıya Ve Yaşlılığa, Yaşlı Bakım Kurumlarına Bakışı Ve Bu Bakışa Etki Eden Öğeler.....	131
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	148
KAYNAKÇA	159
EKLER	173
EK -1 ANKET FORMU	173
ÖZGEÇMİŞ.....	190

KISALTMALAR LİSTESİ

Dr.	: Doktor
Doç.	: Doçent
SPSS	: Sosyal Bilimlerle İlgili İstatistik Programı
t.y.	: Tarih yok
vb.	: ve benzeri
Yay.	: Yayınları

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Eskişehir İl Nüfusu	72
Tablo 2: Yaş Grubu, Cinsiyet ve İlçelere Göre Nüfus	73
Tablo 3: Eskişehir'in Huzurevleri Ve Barınan Kişi Dağılımı (2012 Aralık Yılı)73	
Tablo 4: Örneklem Kitesinin Cinsiyete Göre Dağılımı	81
Tablo 5: Örneklem Kitesinin Yaş Aralığına Göre Dağılımı	82
Tablo 6: Örneklem Kitesinin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı.....	83
Tablo 7: Örneklem Kitesinin Mesleklere Göre Dağılımı	84
Tablo 8: Örneklem Kitesinin Kendi Yaşlanmasına Bakışı.....	85
Tablo 9: Örneklem Kitesinin Kendi Yaşlanmasına Bakışı.....	86
Tablo 10: Örneklem Kitesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı	88
Tablo 11: Örneklem Kitesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı	88
Tablo 12: Örneklem Kitesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı....	89
Tablo 13: Örneklem Kitesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı... 91	
Tablo 14: Örneklem Kitesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı.....	93
Tablo 15: Örneklem Kitesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler.....	95
Tablo 16: Örneklem Kitesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler.....	97
Tablo 17: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kendi Yaşlanmasına Bakışı Çapraz Tabloları	100
Tablo 18: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kendi Yaşlanmasına Bakışı Çapraz Tabloları	101
Tablo 19: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı Çapraz Tabloları	103
Tablo 20: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı Çapraz Tabloları	104
Tablo 21: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları	105
Tablo 22: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları	107
Tablo 23: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları	108
Tablo 24: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklem Kitesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları	110
Tablo 25: Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklem Kitesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları	112

Tablo 26: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları Çapraz Tabloları.....	115
Tablo 27: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları Çapraz Tabloları.....	117
Tablo 28: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları	119
Tablo 29: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları	120
Tablo 30: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışları Çapraz Tabloları.....	122
Tablo 31: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışları Çapraz Tabloları.....	124
Tablo 32: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışları Çapraz Tabloları.....	126
Tablo 33: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları	128
Tablo 34: Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları	130
Tablo 35: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları Çapraz Tabloları.....	132
Tablo 36: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları Çapraz Tabloları.....	133
Tablo 37: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları.....	136
Tablo 38: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları.....	137
Tablo 39: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları	139
Tablo 40: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları	141
Tablo 41: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları	142
Tablo 42: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları	143
Tablo 43: Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları	146

ÖZET

Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Yaşlıların Bakım Kurumlarına Yerleştirilmesinde Toplumun Tutum Ve Algılarının Araştırılması : Eskişehir Örneği	
Tezin Yazarı: Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU Danışman: Doç. Dr. Musa ŞAHİN	
Kabul Tarihi: 11.07.2013	Sayfa Sayısı: : XII (ön kısım) + 172 (tez) + 17 (ekler)
Anabilimdalı: Sosyal Hizmet	Bilimdalı: Tezli Yüksek Lisans
<p>Yaşlılık, birçok yönüyle ele alınan (psikolojik, fiziksel, sosyal) bir dönemdir. Yaşlılığın nasıl algılandığı, olumlu ya da olumsuz bir yaşam dönemi olarak nasıl düşünüldüğü içinde yaşanılan toplumdaki öğrendiklerimizle ilgilidir ve toplum içinde var olan kişilerin davranış ve tutumlarını şekillendirmektedir.</p> <p>Araştırmada, yaşlılığın toplumdaki bireyler olarak bizlere ne ifade ettiğinin yanı sıra yaşlanmayla birlikte oluşan sağlık sorunları ve buna bağlı olarak da yaşlının bakımına dair ortaya çıkan her noktaya temas edilmektedir. Özellikle toplumun yaşlıya bakımın ailedeki kadının görevi olduğunu benimsemesi, huzurevleri bakımevleri gibi kurumlara toplumun olumsuz bakışı, bu kurumlara olumsuz bakmaya etki eden öğelerden, medya, popüler kültür, gibi bazı öğeler araştırmada irdelenmektedir.</p> <p>Araştırma Eskişehir ili Vişnelik, Batıkent ve Emek mahallelerinde toplam 600 kişiye (yaşları 27-70 arasında değişen) anket uygulanarak gerçekleştirilmiş, 5'li Likert ölçeği uygulanmış ve verilerin analiz edilmesinde SPSS-11.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.</p> <p>Araştırma sonucunda, huzurevleri bakımevleri gibi kurumlara toplumun olumsuz bakışı ortaya çıkmış, yaşlılarını bu kurumlara veren kişilere de toplumun baskısının bulunduğu gerçeği görülmüştür.</p> <p>Araştırmanın sonucunda yaşlılığın aslında yaşlının pasif olduğu bir dönem olmadığı üzerinde durulmuş, yaşlı bakım kurumlarının toplum tarafından daha yakından tanınmasına dair önerilerde bulunulmuş, bazı noktalara ilişkin de çözüm önerileri sunulmuştur.</p>	
Anahtar kelimeler: Yaşlı, yaşlılık, bakımevi, huzurevi.	

SUMMARY

Yalova University Institute of Social Sciences Master/ Summary

Thesis Title: The Research for The Perception and The Attitudes of The Society Towards Placing The Elders into The Nursery Houses. : The Eskişehir Example	
Thesis Author: Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU	Advisor: Doç. Dr. Musa ŞAHİN
Date of Acceptance: 11.07.2013	Total Number of Pages: XII(pre text) + 172(main body + 17 (appendices))
Department: Social Work	Field of Study: Master
<p>Senility, is a period which is handled in various (psychological, physical, social) ways. The perception of seniority and taking it as a positive or negative period, is connected with the knowledge that we get from the society, and it shapes the behaviours and attitudes of the people who live in the society.</p> <p>In addition to what seniority connotes to the people in the society, the health problems that emerges with aging and every point that is connected to the elderly care is studied in the research. Especially the society's espousing to take nursery as a duty of women, the negative perception of society towards nursery houses and the factors that leads people to see the nursery houses in a negative way, like media and popular culture are examined.</p> <p>The research has been carried out by applying questionnaire to 600 people (ages differ from 27-70) picked from Vişnelik, Batıkent and Emek districts of Eskişehir, quintet Likert Scale is applied and it is analyzed with SPSS-11.0 (Statistical Package for The Social Sciences)</p> <p>As the result of the research, the negative view of society towards nursery houses is appeared and it is seen that there is a social pressure on the people who places their elders to these institutions. In the summary, it is emphasized that the senility period is not really a passive stage, some advices are given to introduce the society with the nursery institutions, and also some solutions proposed about related points.</p>	
Keywords: Elder, old age, nursing home, nursery.	

GİRİŞ

Yaşlanma, birey için kaçınılmaz bir evredir. Birey nasıl ki, çocukluğu, ergenliği, yetişkinliği yaşıyorsa, ölüme yakın dönem olarak da tanımlanan yaşlılık dönemini de yaşayacaktır. Yaşlılık, hem fizyolojik hem psikolojik hem de sosyal bir olgudur. Yaşlı, beden fonksiyonlarında bir eksilme yaşarken aynı zamanda bunun da getirdiği psikolojik değişimleri yaşamaya başlamaktadır. Toplum içindeki yaşlı ve ailesi de yaşlılığın sosyolojik boyutta meydana gelen değişimlerini, sıkıntılarını yaşamaktadır.

Yaşlılıkta kişide birtakım gerilemelerin olduğu bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Fakat yaşlılık onu nasıl tanımladığımız ve bu dönemi nasıl yaşadığımız noktasında da farklılaşabilen bir kavramdır. Ki aktif yaşlılık kavramı, yaşlının kendini artık yaşamın dışında görmesini gerektirmeden, aktif olarak farklı rolleri ile yaşamına devam edebileceği üzerinde durmaktadır.

Türkiye’de de beklenen ortalama yaşam süresinin artmasıyla, yaşlı nüfus oranı da giderek artmaktadır ve önümüzdeki yıllarda bu artış daha da belirgin olmaya başlayacaktır. Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) verilerine göre Türkiye en hızlı yaşlı nüfusu artan ülkeler içinde ilk üçtedir.(Kulaksızoğlu, 2010:65). Yaşlı nüfusu arttıkça da yaşlılık üzerine tartışmalar, yaşlılığın sıkıntıları üzerine çözüm önerileri artmakta, artık yaşlılık adından daha sık söz ettiren bir kavram haline gelmektedir.

Yaşlılığın birçok tanımı olmasına ve bu kavram birçok farklı yönden anlatılmasına karşın aslında yaşlılık algısını içinde bulunan toplumun biçimlendirdiği de bir gerçektir. Yani yaşlılık toplumun bu dönemi nasıl tasvir ettiği, bu dönemde yaşlılara nasıl bir bakış açısıyla baktığı hususuyla doğrudan ilgili görünmektedir. Bilindiği gibi birey bir toplum içine doğmakta ve en küçük toplumsal kurum olan ailede öğrenme sürecine başlamakta, sosyal çevre ile de bu öğrenme sürecine devam etmektedir. Yani birey bulunduğu toplumdan ayrı bir yerde olamamıştır, olamayacaktır da. Toplumun her konuda olduğu gibi yaşlılar ve yaşlılık konusunda da bir

görüşü bulunmakta, birey de bu kanaatler içinde büyümekte, bunlara göre de tutumlar sergilemektedir.

Yaşlı, kimi toplumlarda artık bir yük olarak görülen kişiler olarak algılanmakta ve tanımlanmakta iken kimi toplumlarda da sözü dinlenen, deneyimlerinden yararlanılmak istenilen kişi olarak görülmektedir.

Türk aile yapısı içerisinde yaşlının ailenin reisi olarak görüldüğü bir gerçek olarak karşımıza çıkmakta, aile içerisinde yaşlı el üstünde tutulmaktadır, yaşlıya saygı gösterilmektedir.

Dünyada hızla süren değişim ve gelişimlerden toplumun temel taşı olan aile de etkilenmektedir ki modernleşme, kentleşme sürecinde Türk aile yapısı da bu değişimlerden nasibini almış, geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmıştır. Çekirdek aile kavramına başta uzaktan bakılsa da daha sonraları bu aile tipinden uzak kalınmamıştır. Tabii bununla birlikte ailedeki roller değişmiş, kadın da iş yaşamına girmiş, bunun sonrasında da birçok farklılıkla karşılaşmaya devam edilmiştir.

Ülkemizde de yaşlı sayısının giderek artması ve yaşlılık sürecinin tüm boyutlarının yaşanması ile birlikte yaşlının bakım sorunu ortaya çıkmıştır. Yaşlının bakımı noktasında önümüze resmi bakım ve gayri resmi bakım şeklinde iki ayrı seçenek çıkmaktadır. Türk aile yapısı içinde yaşlıya aile içinde bakıldığı bilinmektedir. Ki yaşlıya aile içerisinde bakıldığında bu bakımı gerçekleştiren kişi olarak da kadınlar (kızı, gelini) dikkati çekmektedir. Aile içinde birçok konuda aktif bir sorumluluk üstlenen kadından, yaşlının bakımını sağlaması beklenmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi hızla değişen ve modernleşen dünyadaki bu değişim halkasından her birey ve her kurum etkilenmekte fakat bazı noktalar da bu değişimden biraz olsun kaçabilmektedirler. Türk aile yapısı her ne kadar bir değişim geçirse de yaşlıya bakış, yaşlının bakımı hususundaki tutumların farklılaşmadığı, yaşlının aile içinde bakılmasının halen tercih edildiği, önceden beri kimsesizlerin ve düşkünlerin yaşamlarını sürdürdükleri yerler olarak tasvir edilip, algılanan huzurevleri ve

bakımevlerinin günümüzde de öcü kurumlar olarak adlandırıldığı görülmektedir.

Öte yandan bireyin tutumlarını etkileyen toplumun değerleri, kültür öğeleri, inançlar, kitle iletişim araçları, dini öğeler de yaşlı ve yaşlılık hakkında bir fikir beyan etmeye devam etmektedirler. İşte toplumsallaşma denilen süreç de kişiyi bir halka içine alan, kişinin kendini soyutlayamadığı bir süreç olarak süregelmektedir. Birey de bu süreçte bu çeşitli öğelerden beslenmekte, tutumlarını oluşturmaktadır.

Araştırmanın birinci bölümünde Türk toplumunun yaşlılığa ve yaşlıya bakışı üzerinde durulacak, yaşlanmayla ilgili kavramlar tanımlanacak, Türk toplumunun gerek sözlü gerek yazılı değerleri, gerekse de dini öğretilerine kulak verilecektir. Bahsedilen bu noktalar, Türk toplumunun yaşlı ve yaşlılığa bakışını etkileyen noktalardır. Yaşlanmanın ve yaşlanmanın getirdiklerinin Türk toplumuna ne ifade ettiği, nasıl algılandığı, yaşlının bakımı konusu irdelenecektir.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise huzurevlerinin, bakımevlerinin nasıl algılandığı, bu kurumlara nasıl bakıldığı, hususu izah edilecek, vakıflardan günümüze yaşlı hizmetlerinin nasıl geldiği üzerinde durulacaktır. Araştırmanın can alıcı noktası olan huzurevi, bakımevi gibi kurumlara karşı toplumun olumsuz tutumları ifade edilirken aynı zamanda tutum kavramına, tutumlarımızı oluşturan faktörlere ve algı sürecine değinilecektir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde Eskişehir ilinde uygulanacak alan araştırması gerçekleştirilecek, araştırmanın bulguları yorumlanacak, sonuç ve öneriler ifade edilecektir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Daha önce de değinildiği gibi yaşlılık dönemi, yaşlılık dönemi sorunları, bu sorunlara çözüm önerileri ile ilgili araştırmaların sayısı her geçen gün artmaktadır.

Diğer yandan yaşlı sayısı arttıkça yaşlı bakımı ile ilgili sorunlar meydana gelmekte, yaşlı ile ilgili birçok hizmet modeli sunan kurumların da sayıları fazlalaşmaktadır.

Araştırma; Türk toplum yapısını, Türk ailesinde yaşlının yerini, Türk ailesinin kültür, inanç, değerler sistemini, bu öğelerin huzurevi, bakımevlerine bakıştaki etkilerini, değişen ya da yüzyıllardır süregelen tutumları, sergileyeceği, bu hususta henüz araştırılmamış gerçeklikleri gözler önüne sereceği için önemlidir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Türk toplumunda yaşlılığın anlamını, yaşlıya bakış açısını, toplumun yaşlıların huzurevlerine yerleştirilmesi ile ilgili tutumlarını, bireylerin huzurevleri kavramını nasıl tanımladıklarını, bireylerin huzurevi ve bakımevlerinin birincil amaçlarının maddi kazanç elde etmek olduğunu düşündüklerini ve bu kurumlardaki bakıma güvenmediklerini göstermektir. Aynı zamanda da araştırmanın hedefi, kentleşme sonrasında Türk toplumunun inancının, kültür ve değerlerinin, edebi eserler ve medyanın huzurevleri ve yaşlılar konusuna bakışını sergileyerek ve bu konudaki tutumları nasıl etkilediklerini belirlemek, yaşlının aile içinde kadın tarafından bakımının sağlanması gerekliliği düşüncesini açığa çıkarmak, bir anlamda huzurevlerine yaşlılarını yerleştiren ailelere toplumun bakışını, baskısını gözler önüne sermektir.

Ayrıca araştırmanın sonunda varılması beklenen noktada bu kurumlara karşı toplumun olumsuz bakış açısının nasıl değişebileceği, medyanın buna nasıl katkıda bulunacağı, bu kurumların nasıl toplum yapısına ve Türk toplumunun kültürüne uygun hale gelebileceği, bu kurumlardaki bakım kalitesinin ne şekilde arttırılacağına dair çözüm yolları bulmak da yer almaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada bilgi toplama tekniği olarak anket uygulanacaktır. Araştırmada 5'li Likert ölçeği kullanılacaktır. Araştırma konuya ilgi duyan her kişi ve

kurum açısından faydalı olacaktır. Araştırmanın bu alanda yapılacak daha sonraki çalışmalar için temel bir veri kaynağı olması beklenmektedir. Eskişehir’de Emek, Batıkent, Vişnelik mahallelerinden 100’er erkek ve 100’er kadın toplamda 600 kişi üzerinde uygulanacaktır. Batıkent mahallesi sosyo- ekonomik – kültürel yapı bakımından orta seviyede bir mahalle iken Emek mahallesi ise alt sosyo- ekonomik – kültür seviyesinde değerlendirilebilecek Doğu’dan göç almış, gelişmekte olan, Batıkent ve Vişnelik mahallelerine göre geri kalmış bir mahalledir. Vişnelik mahallesi ise sosyo- ekonomik- kültürel yapısı bakımından diğer iki mahalleye göre oldukça gelişmiş, sosyo- kültürel anlamda oldukça ilerlemiş, üst seviyede bulunan bir mahalledir. Bu bakımdan birbirleriyle karşılaştırma yapma olanağı bulunabilecek örneklemelerdir. Verilerin analiz edilmesinde SPSS-11.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılacaktır. Araştırmanın modeli, tarama modelidir. Eskişehir ilinde (Batıkent- Vişnelik- Emek mahalleri) ikamet eden 27- 70 yaşları arasında her yetişkin araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise anket tekniğinin uygulandığı Eskişehir ilindeki 27-70 yaşları arasındaki toplam 600 yetiştikten oluşmaktadır. 27-37, 38-48, 49-59, 60-70 yaş aralıklarına göre kadın ve erkeklere anket uygulanacak, böylece konuya bakışın yaşa göre değişip değişmediği hususu da araştırılmış olacaktır. Araştırmada evreni temsil edecek nitelikte bir örneklem seçilmiş, anket soruları hipotezleri sınavacak nitelikte hazırlanmış, örnekleme uygulanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUMUN YAŞLILIK ALGISI

1.1. Yaşlılıkla İlgili Temel Kavramlar

1.1.1. Yaş (Kronolojik Yaş Ve Fonksiyonel Yaş) Kavramı

Yaş, doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman şeklinde tanımlanabilmekle birlikte yaş kavramını irdelerken kronolojik yaş ve fonksiyonel yaş kavramlarına değinmek gerekmektedir.

Kronolojik yaş, insanın doğum tarihi ile başlayan, somut bir ölçüttür. Kronolojik yaş, takvim yaşıdır ve tüm insanlarda aynıdır. Fakat kronolojik yaşı ne olursa olsun çevremizde yavaş hareket eden, unutkan, zor duyan, kişiler yaşlı olarak tanımlanmakta ve bu durumda insanları yaş sınıflarına ayırmak için fonksiyonel yaş tanımı da ortaya çıkmaktadır (Altan ve Şişman, 2003: 5). Ki fonksiyonel yaş da yaşlının fiziksel ve zihinsel kapasitesi, dayanıklılığı, hareketleri gibi birçok farklı kriteri içine almaktadır.

Görüldüğü gibi bireyler kronolojik olarak aynı yaşta olsalar da bu bireylerin fiziksel yeterlilikleri, olgunlukları birbirlerinden farklı olabilmektedir. Günlük yaşantımızda aynı yaşta iki kişiyi karşılaştırıp, birinin daha genç görüldüğünü ifade ettiğimiz zamanlar, fonksiyonel yaş gerçeğinin ortaya çıktığı anlar olmaktadır kuşkusuz.

1.1.2. Yaşlılık Kavramı Ve Yaşlı

Yaşlılık, insanın doğumu ile başlayan yaşam süresince, ölümden önce yaşanan kronolojik bir kavramdır. Yaşlılık da çocukluk, ergenlik, yetişkinlik gibi yaşamın bir evresi, hem de tüm bireylerin her ne kadar kaçsa da yine yakalanmaktan kurtulamayacağı bir yaşam evresidir.

Yaşlılık, kişilerin tekrar yerine gelmeyecek biçimde fiziki ve ruhi güçlerini yavaş yavaş kaybetme durumudur(<http://www.ozurluveyasli.gov.tr>).

Dünya Sağlık Örgütü yaşlılığı, çevresel faktörlere uyum sağlayabilme kabiliyetinin eksilmesi, azalması şeklinde ifade etmiştir (Kutsal, 2009:14). Ki bu ifadeden de yaşlılığın ölüme ne kadar yakın olduğu da anlaşılmaktadır. Aynı zamanda yaşlılığın; çevreye uyumun, ahengin azaldığı bir dönem olarak algılandığı, görülmektedir. Neticede yaşlılık sadece bireyin vücudunun yapı ve işlevlerinde geriye dönüşü olmayan bozulmaların görüldüğü bir dönem değil, sosyal bir yönü de bulunan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

'Dünya Sağlık Teşkilatı, 1963 yılında yaşlanmayı kronolojik olarak ele almış ve 3 safhaya ayırmıştır: Orta Yaşlılar (45 ' 49 yaş),Yaşlılar (60 ' 74 yaş),İleri Yaşlılar (75 + yaş)'(<http://www.ozurluveyasli.gov.tr>). Görüldüğü gibi 60 yaşın üstündekiler yaşlı olarak tanımlanmışlardır. Fakat, bugün birçok ülkede 65 yaş, yaşlılığın başlangıcı olarak tanımlanmaktadır.

Huzurevleri ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri yönetmeliğinde yaşlı, 60 yaş ve üzerindeki kişiyi işaret etmektedir.

1.1.3. Yaşlanma Kavramı

Yaşlanma, bireyin davranışsal uyum yeteneğindeki yaşa bağlı değişimler şeklinde ifade edilebileceği gibi dölleme evresinden başlayarak , zaman akışı içinde normal olarak ortaya çıkan bütün değişimler biçiminde de tanımlanabilir.

Yaşlanmayı, gelişme, büyüme, duraklama ve gerileme başlangıcı ve gerileme olmak üzere dört aşamaya ayırmak mümkündür(<http://www.ozurluveyasli.gov.tr>).

Yaşlanma bir bakıma bir bozulma sürecidir. Bireyin kronolojik yaşının artmasıyla giderek artan bir olasılıkla, ölüme yaklaşmasıdır.

Yaşlanma, anne karnından başlayarak yaşamın sonlanmasına kadar devam eden bir süreçtir. Bireyde, zamana bağlı olarak, hastalık söz konusu olmaksızın meydana gelen birçok fizyolojik işlev değişiklikler, anatomik yapıdaki değişimler süregelmektedir. Bunun yanında bir kısmı da çevresel faktörlerden kaynaklanan yaşam tarzı değişiklikleri de (eşlerden birinin ölümü sonucu yalnız kalma, sosyal ilişkilerin azalması, ekonomik yetersizlikler) söz konusu olmaktadır (Aksoydan, 2008:7).

Yaşlanma sadece fizyolojik değişimler meydana getiren bir süreç değil, toplumsal yanı olan ve topluma ait olamama ve izole edilme duygularını yaşlıya hissettiren de bir kavramdır.

1.2. Yaşlanma Tipleri

1.2.1. Normal Yaşlanma

'Zamanın geçişine bağlı olarak , hastalık söz konusu olmaksızın ortaya çıkan anatomik ve fiziksel işlev değişiklikleridir' (Turgul ve Çiftçi, 2003:5).

1.2.2. Biyolojik Yaşlanma

Daha önce de değinildiği gibi yaşlanmaya bağlı olarak insan vücudunun yapısında, fonksiyonlarında oluşan değişikliklerdir.

1.2.3. Fizyolojik Yaşlanma

Yumurtanın dölleniyle başlayan, organlardaki biyolojik değişikliklerle birlikte ortaya çıkan değişimler ve hayat boyu süren bir olgudur(Aksoydan, 2013).

1.2.4. Duygusal Yaşlanma

Bireyin kendini yaşlı hissedişine bağlı olarak yaşam tarzının, yaşayış şeklinin hatta yaşam görüşünün değışmesidir.

1.2.5. Fonksiyonel Yaşlanma

Aynı yaşta olan diğer kişilerle kıyaslandığında kişinin toplum içindeki fonksiyonlarını sürdürememesidir. Kişi daha önce yürüttüğü pek çok işi artık devam ettirememektedir.

1.1.4. Sosyal Yaşlanma Ve Sosyal Yaşlılık Kavramları

Sosyal yaşlanma; bireyin zaman içinde elde ettiği sosyal statüsünün ve buna bağlı sosyal davranışlarının, tutum ve rollerinin değışmesidir. 'Sosyal yaşlılık ise kültüre ve sosyal özelliklere göre toplumdan topluma değışen yaşlılık tanımıdır' (Güler,1998).

Çalışmada, daha çok yaşlılığın sosyal boyutu, toplumun yaşlılığı ve yaşlanmayı nasıl algıladığı, yaşlıya bakışı üzerinde durulacaktır.

Daha önce de değinildiği gibi yaşlılık birçok yönü olan bir kavramdır. Yaşlılık döneminde kişi birçok konuda fizyolojik olarak gerileme ile karşı karşıya kalmakta, bu değışimlerden de psikolojik olarak etkilenmektedir. Yine bunların da sonucunda yaşlılık döneminde yaşlı ve ailesi, çevresi yaşlının çeşitli sorunlarıyla, farklı iletişim becerileriyle ya da değışen rolleri ile baş başa kalmaktadır.

Yaşlı, emekliliği ile birlikte kendini daha pasif hissetmeye başlamakta, artık daha önce çalışma yaşantısında gördüğü saygıyı göremediğini, iş hayatından çekilince sosyal statüsünün de değışime uğradığını düşünmeye başlamaktadır. Buna bağlı olarak da tutumlarını değıştirmektedir.

Yaşlı, eski rolleri yerine artık daha farklı roller içine girmekte, çevresi ile farklı bir şekilde iletişime geçmeye başlamaktadır. Yaşlı birey için yaşam

boyu oynadığı rollerinin ve elde ettiği sosyal statüsünün değişmesi kolay olmayacaktır, yaşlı bu sosyal yaşlanma sürecinden geçmek zorunda kalacaktır.

Sosyal yaşlılık kavramında ise, yaşlılığın tanımının, algısının bir toplumdan diğerine değişeceğine vurgu yapılmaktadır. Sosyal bir varlık olan ve sosyalleşme sürecini bulunduğu toplumda geçiren bireyin başka bir toplumda sosyalleşen ve yaşlanan birey ile aynı olmayacağı ve aralarında fark olacağı gayet açık görünmektedir. Araştırmada da yaşlılığın farklı tanımları, algıları olacağı üzerinde durulmaktadır.

1.1.5. Aktif Yaşlanma

Aktif yaşlanma, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 1990'lı yıllarda dünyanın gündemine sokulmuş olan bir kavramdır. Aktif yaşlanma süreci yaşlıların günlük yaşamlarında sosyal, ekonomik, kültürel aktivitelere katılımlarını ifade etmektedir ve yaşlıya bu katılımları sağlayabilmesi için uygun koşulların sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır(Aslan,2013).

Toplumda yaşlı bireylere aktif yaşlanma sürecini yaşayacakları, gençlere deneyimlerini aktaracakları koşullar oluşturulursa, yaşlı ve yaşlılığa bakış toplumun algısında bambaşka bir yerde olacaktır.

Aktif yaşlanma kavramında vurgulanan nokta kuşkusuz bireylerin ileri yaşlarında da yaşamdan zevk alabilmeleri, yaşlı bireylerin sosyal, politik, ekonomik birçok aktiviteye katılım sağlamalarıdır.

1.3. Yaşlılığa Bakış Ve Yaşlılık Algısı

Yaşlılık tıpkı bebeklik, çocukluk, ergenlik gibi bir gelişim sürecidir. Bahsedilen gelişim süreci hem psikolojik, fiziksel hem de sosyal bir süreçtir. Dolayısıyla yaşlılık da birçok yönü olan bir kavramdır. Yaşlılık sadece fiziksel boyutlarıyla ele alınacak bir dönem değil, sosyal, fiziksel, psikolojik boyutları olan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özellikle son yüzyıla kadar yaşlılık ve yaşlanma hususu sanat ve edebi alanlarda irdelenmiş fakat son yüzyılda yaşlılık bilimsel bir ilgi alanı haline gelerek birçok boyutu ile ele alınan, araştırılan bir konu halini almıştır(Er, 2009:132).

Yaşlılık konusunun bilimsel yönünün de ortaya çıkmasıyla özellikle geriatri ve gerontoloji bilimleri önem kazanmaya başlamıştır.

Geriatri bilimi yaşlanmanın medikal boyutunu, yaşlılığın neden olduğu rahatsızlıkları incelerken gerontoloji de yaşlanmanın yukarıda söz edilen boyutlarını (sosyal, biyolojik, psikolojik) inceleyen bir bilim olarak değer kazanmaktadır(Er,2009: 133).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), kronolojik yaşı ölçüt olarak bir sınıflandırmaya gitmiştir: Orta Yaş (45-59), Yaşlılık (60-74), İhtiyarlık (75-89),İleri İhtiyarlık (90+) (Akt. Akdemir, 1998).

Bugün birçok ülkede 65 yaş, yaşlılığın başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Aslında yaşlılık kavramının, yaşlılığın içinde bulunulan toplum tarafından nasıl algılandığı, hangi davranış örüntüleriyle eşleştirildiği, yaşlının yaşlılığı nasıl anlamlandırıldığı ile de değerlendirilmesi gerekir.

Yaşlı ve yaşlılık tanımları değişik toplumlarda farklı yapılmakta, bu kavramlar toplumların günlük yaşantılarında ve ilişkilerinde değişik algılamalar oluşturmaktadır. Toplumdan topluma değişen yapı ve toplumların kendilerine özgü kültürleri, değerleri, algıları, içinde yaşlı tanımlamaları da özgünleşmektedir(İçli, 2004: 5).

Yaşlılığın birçok sosyal yönü olan ve günümüzde bu yönüne dikkat çekilen de bir olgu olması neticesinde bu kavramın her toplum tarafından farklı tanımlanmasına da şaşdırmamak gerekmektedir. DPT'nin Türkiye'de Yaşlıların Durumu Ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı'nda (2007), yine yaşlılığın toplumsal ve kültürel yanına dikkat çekilmektedir.

Hangi toplum ve kültürde yaşlılığın ve yaşlının nasıl tanımlandığı, nasıl algılandığı önem kazanmaktadır. Örneğin ilkel toplumlarda yaşlılık bir çöküş dönemi olarak adlandırılır. Ayrıca yine ilkel toplumlarda yaşlılık dönemi için yararsız dönem, hasat çağı, ölme vakti gibi tanımlamalar kullanılmaktadır. Görüldüğü gibi ilkel toplumlarda yaşlılık; yararsız, pasif, işe yaramaz bir dönem olarak görülürken bazı toplumlarda da yaşlılık; bilgeliğin, deneyimlerin hat safhaya ulaştığı, birikimlerin küçüklere aktarıldığı, paylaşımların arttığı bir dönem olarak görülmektedir. Yaşlanma aynı zamanda doyuma ulaşma, olgunluk, toplumların yaşlının, deneyimlerinden yararlanmasının mümkün olduğu bir süreçtir(Arpacı,2005:6).

Diğer yandan yaşlılığın ve yaşlının nasıl tanımlandığına, algılandığına, bu yaşlılık döneminin nasıl geçirildiğine etki edenin yine sosyal çevre ve toplum, yaşanan toplumda görülen ve toplumdan öğrenilen değerler, tutumlar, algılar olduğu görülmektedir.

İnsanın her konudaki tutumunu, davranışlarını, algısını etkileyen sosyal çevre yine yaşlı ve yaşlılık hususunda da bireyi etkilemektedir. Bireyin küçüklükten beri biriktirdiği tecrübe, kazanımlar, gerek kendi gözlemleyerek gerekse çevresinden elde ettiği bilgiler, sözü edilen hususta nasıl düşüneceğini, nasıl algılayacağını, nasıl bir tutum geliştireceğini şekillendirmekte, bu konudaki bakış açısını oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi bireyin sosyal çevreden, yaşadığı toplumdan kendini, tutumlarını soyutlaması neredeyse imkansız hale gelmekte, birey yine kendisini kuşatan sosyal çevre çemberinin içerisinde kalmaktadır. Bu çember bireyi hayatı boyunca içine alacak ve bırakmayacaktır.

Sosyal çevresinde yaşlı kişinin her işten elini ayağını çektiğini, etrafında olup biten hiçbir şeye karışmadığını, belki gençliğinde bir aslan gibi kükreyen ve

aile bireylerinin onun karşısında deyim yerindeyse süt dökmüş kedi gibi kalakaldıkları kişi profilinin değiştiğini gören bireyin de yaşlılık sürecini öğrendiği, gördüğü, gözlemlediği, tanık olduğu gibi tanımlaması, algılaması, yaşaması, olması beklenen şey değil de nedir?

Ne yazık ki birçok kişi ileri yaşları yaşamdan bir çekiliş, kopuş olarak görür, bu gelişim sürecini yarıda kesmek için elinden geleni yapar, çünkü yaşlılık denilen şey budur, yaşlı böyle olmalıdır(Bıllıg, 2000:288).

Yaşlılık döneminde ortaya çıkan hastalıklar, yaşlının fiziksel anlamda daha güçsüz duruma gelmesi, kişinin bedenindeki değişimler, bu değişimler ve rahatsızlıkların da yol açtığı bireyde psikolojik anlamda meydana gelen değişimler, yaşlılığın yaşamın sonuna yakın bir dönem olduğuna işaret eder. Yaşlılık hala hastalık, muhtaçlık, tükenmişlik, anlamına gelmektedir(Tufan, 2003:274).

Yaşlılık döneminin en çok rastlanan sağlık sorunu depresyondur. Depresyon intiharlara ve beden hastalıklarına bağlı ölümleri, kayıpları arttırmaktadır(Altın,2006:41). Aslında yaşlının kaybettiği fiziksel gücü, fiziksel anlamda sağlığındaki bozulmalar yaşlıyı depresif bir hale getirmekte ya da yaşlının içinde bulunduğu depresif hal onu fiziksel rahatsızlıklara sürüklemektedir. Bu süreçte tüm bu değişkenlerin birbirine etki etmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Özet olarak yaşlanmayla ortaya çıkan fiziksel, psikolojik, sosyal değişimler depresyona yol açmaktadır(Amuk ve Oğuzhanoğlu, 2003:120).Görüldüğü gibi yaşlıdaki fiziksel değişimler, psikolojik değişimlere, psikolojik değişimler de sosyal değişimlere etki etmektedir. Yaşlının sosyal hayatının, desteklerinin azalması, sosyal yaşantısında daha pasif bir hale gelmesi, ayrıca cinsel tatminin de azalması yaşlıyı depresyona hazırlayan nedenlerdendir(Aldemir, 2012:7).

Yaşlılık dönemi yukarıda da bahsedildiği gibi kayıpların olduğu, yaşlı kişide rahatsızlıkların meydana geldiği, bir dönemdir. Yaşlının bu kayıplarının olduğu dönemde benlik saygısının azaldığı da görülmektedir. Benlik saygısı kavramına değinecek olursak, kişinin kendisine bir birey olarak verdiği,

yüklediği değer şeklinde tanımlanabilir. Benlik saygısının kişinin yaşamında ne kadar önemli olduğu, düşüncelerinde de etkili olduğu araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Kişinin benlik saygısının yüksek olması halinde kişide yeterli derecede başarıma isteği, strese karşı direnç gösterme, iyimserlik, özgüven gibi özelliklerinin olduğu görülmektedir(Ceviz, 2009).

Yaşlı bireyin yaşadığı olumsuz durumlar karşısında benlik saygısının da etkilendiği, kendisine güveninin azaldığı da bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yaşam doyumu kavramından bahsedilecek olunursa, doyum kavramını açıklamak gerekmektedir. Doyum kavramında kişinin ihtiyaçlarının, beklentilerinin, dileklerinin karşılanması söz konusudur. Yaşam doyumu da bireyin yaşlılık sürecine uyumunu etkileyen bir kavramdır(Tambağ,2010). Yaşam doyumu bireyin yaşamında birtakım isteklerinin karşılanması durumudur ve kesinlikle yaşam doyumu yaşlıya etki etmekte, bu hususta da birçok araştırma yapılmaktadır.

Birey, yaşlılık sürecinde ona yaşam doyumu da sağlayan işinden, başarılarından ayrılmakta, aktif bir hayattan daha pasif olacağı bir zamana geçmektedir. Yaşlının yıllar yılı çalıştığı işinden ayrılıp, statü ve saygınlığını yitirmesi ya da uzun yıllar ailesiyle yaşadığı evinden, mahallesinden ayrılması söz konusu olmaktadır(Bıllıg, 2000:51).

Burada önemle belirtilmesi gereken bir nokta da yaşlının kendini yalnız hissetmesi ve ölümden korkmaya başlamasıdır. Bazı yaşlıların özellikle yeni girişimlere kalkışmanın boşa olacağına inanma, süreğen hastalıklar gibi nedenler dolayısıyla yaşlılığı insanı yalnızlaştıran bir evre olarak gördükleri açıktır(Kılavuz, 2005:28). Yaşlıların kendilerini yalnız hissetmesine, çevrelerinin dünyanın çok hızlı değişmesi, bu değişimlere ayak uyduramadıklarını düşünmeleri de yol açmaktadır. Yaşlıların özellikle genç kuşaklarla aralarındaki mesafe artmakta, bu durumda yaşlılar daha da çok eskiye özlem duymaktadırlar(Er, 2009:137).

Yaşlılık ölümlerle yani sonla eşleştirilen bir dönem olarak da karşımıza çıkmaktadır. Yaşlılar kendilerini ölüme daha yakın hissetmektedir ve bu

durumdan korku duymaktadırlar(Miroğlu,2009: 74).Yaşlıların ölüme yakın olduklarını hissetmelerinde çevrelerinde dostlarının ölümleri ile yüz yüze gelmeleri, kendilerinde gördükleri değişimler, yukarıda da bahsedilen tüm farklılıklar etkili olmaktadır. Yaşlılığın ölüm öncesi son dönem olarak da tanımlandığı açıktır(Seyyar, 2012).

Yaşlı, yaşlılık döneminde çevresinde bir işe yaramadığını düşünmektedir. Yaşlılık döneminde yaşlının en çok hissettiği duygular arasında; umutsuzluk, ilgisizlik, çaresizlik, bıkkınlık, yer almaktadır(Sancaklı,2006:51).

1-15 Ekim 2004 tarihleri, arasında Gaziantep Huzurevi'nde kalan 71 yaşlı üzerinde yapılan araştırmada yaşlıların %39.4' ünün kendini yaşlı olarak algıladığı, %36.6'sının yaşlılığı işe yaramazlık ve %33.8'inin de kötü bir durum olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir(Bahar vd. , 2005:229).

Görüldüğü gibi kişinin yaşlılığa bakışı ve yaşlılık algısı, onun daha bebekken içine doğduğu aile ve toplum tarafından şekillendirilmekte, içinde bulunulan toplumun değerleri, toplumun yaşlılığa nasıl baktığı, yaşlıyı nasıl algıladığı, yaşlılık döneminde de yaşlıya nasıl bakılacağı, nasıl tepkide bulunulacağı, hususlarını belirlemektedir. Yaşlılığa sadece kavram çerçevesinden değil, toplumun kaleminden bakmak; bazı gerçekleri ve tutumları algılamak açısından yararlı görünmektedir.

Bu araştırmada da Türk toplumunun yaşlıyı, yaşlılığı nasıl algıladığı, bu algılamaların yaşlının bakımı konusunu nasıl etkilediği noktaları üzerinde durulacaktır.

1.4. Yaşlılık Kuramları

1.4.1. Geri Çekilme Kuramı

Yaşlılığın bir güçsüzlük dönemi, hayattan adeta elini eteğini çekme dönemi olarak algılandığı noktası daha önce de vurgulanmıştır. İlk olarak 1961 yılında Elaine Cumming ve William E.Henry tarafından geliştirmiş bu kuram yaşlıların, sosyal ilişkilerinin ve yaşamdaki rollerinin sürdürülmesinde gerekli

olan gücün azaldığını giderek kaybolduğunu adeta artık yaşlıların topluma bir yararının dokunmayacağını, aksine zararının olacağını öne sürmektedir(Alptekin,2011:9). Yaşlılar, diğer bireyler tarafından hiçbir şeye yararı dokunmayan ancak herkesin sırtına binmiş bir yük olarak algılanmaktadır.

Türk toplumunda da yaşlı, artık hayatında gerçekleştireceklerini gerçekleştirmiş, adeta ununu elemiş eleğini asmış bir kişi olarak algılanmaktadır. Yaşlıya aile içinde bakılıp, kullanılması gereken kişi olarak bakılmakta, ondan herhangi bir işi beklenmemektedir.

Yaşlılardan hiçbir iş beklenmemekle birlikte, artık ailelere yararları dokunmayan, hatta kişilere bir fazlalık olarak gelen bir algının yaşlılar konusunda var olduğu gözlemlenmektedir.

Kurama göre de yaşlı, rollerini sürdürmeye çalışsa bile bu rolün altından zor kalkacak, asla eski performansıyla bu rollerin hakkını veremeyecektir.

1.4.2. Rol Kaybetme Kuramı

Yaşlının gerek iş hayatından emekli olup ayrılma sürecinde gerekse toplumsal ilişkilerinin azalması sürecinde kaybettiği rollerinden bahsedilmektedir. Blau'nun geliştirdiği bu kurama göre, yaşlının özellikle işteki statülerini kaybetmesi, toplumda yeni roller üstlenmesi, yaşlıdaki bu değişimler bu teoride öne çıkmaktadır(Kurt, 2008:92). Yaşlı artık birçok sosyal statüsünü yitirmiş, isteyerek ya da istemeyerek farklı roller üstlenmiş bir kişi olarak varlığını sürdürmektedir.

Yaşlının belirli bir dönemden sonra işini bırakması, emekli olması yaşlıda birçok farklı duygunun ve algının oluşmasına sebep olmaktadır. Yaşlı, özellikle iş yerindeki ve çalışma yaşamındaki rollerinden sıyrıldığında kendini işe yaramaz bir kişi ya da artık önemsenmeyen bir kişi olarak görmekte,

hayatına yeni giren bazı rollerinden de hoşnut kalmamakta, eskiye özlem duymaktadır.

Yaşlı farklı roller üstlendiği, toplumsal ilişkilerin çok daha fazla içinde bulunduğu, toplumsal ilişkilerde daha fazla aktif rol üstlendiği zamanlarla yeni yaşama biçimini karşılaştırmakta, bu yeni durumu kabullenmekte zorlanmaktadır kuşkusuz.

Yaşlının yeni düzenine alışması, ailesinde dahi yeni kazandığı rollerin başına geçmesi belirli bir zaman alacak, yaşlı bu dönemde bocalamalar yaşayacak, er ya da geç bu durumu kabullenip yeni rollerine ısınacaktır.

1.4.3. Alt Kültür Kuramı

Bu kuram, yaşlıların da bir alt kültür oluşturma eğiliminde olduklarının üzerinde durmaktadır. Toplumdan dışlandıklarını düşünüp, ortak çıkarlar ve ilgiler çerçevesinde alt kültürler oluşturmaktadırlar(Kalaycıoğlu vd. , 2003: 11). Bu yüzden de yaşlılar diğer yaşlılarla sadece birbirlerini anladıklarını düşünüp, kendilerine ait bir grup ve kültür oluşturmaktadırlar, belki bu gruplar da onları toplumdan iyice ayırmakta, bir kenara itmektir.

Yaşlıların artık gençler tarafından anlaşılmadıklarını düşünüp, kendilerini sadece kendileri ile aynı süreci yani yaşlılık dönemini ve sorunlarını yaşayan kişilerin anlayabileceği fikri üzerinde durmaktadırlar. Durum böyle olunca yaşlı kişiler diğer yaşlılarla düşünce alış verişinde bulunmakta, paylaşımlarını birlikte yapmakta, adeta kendilerine bir grup kurmakta ve gruplarının içine başka kimseyi almamaktadırlar.

Yaşlılar bu şekilde dışlandıklarını düşündükleri çevreden kendilerini fazlasıyla soyutlamakta, dış dünyaya kapılarını kapatmaktadırlar. Ki bu durum yaşlıların yaşlılık döneminde sadece kendi akranları içerisinde kalıp, hep aynı hususlardan bahsedip, başka işlere karışmamaları halini ortaya çıkarmakta, yaşlı ve toplum açısından da olumsuz bir resim çizilmektedir.

1.4.4. Toplumsal Değişim Kuramı

Bu kurama göre kişi, birtakım ödüller (sevgi, güvenlik, tanınma, ekonomik kazanç) elde etmek için toplumsal ilişkiler içine girmektedirler. Bir bakıma bu kuram insanlar arası ilişkilerin çıkarlara dayandığından bahsetmektedir. Tabii yaşlının konumu, git gide değişen dünyada (teknolojik gelişmeler, endüstrileşme) eskiye göre alçalmaktadır(Tambağ, 2010:7). Yani yaşlı artık gençken olduğu gibi birtakım ödüller için bedeller ödeyememektedir. Yaşlı gençken olduğu gibi gelişmeleri aktif olarak takip edememekte, teknolojik gelişmelerin hızına da artık yetişememektedir.

Önceleri ekonomik kazanç elde etmek için çalışan yaşlı, artık emekli olup, yeni bir yaşam sürmeye başlamakta, toplumsal ilişkilerden uzaklaşmakta, yaşlının içinde bulunduğu durum ve konum değişmekte, yaşlı artık bazı şeyler elde etmek için çaba harcamamaktadır. Yaşlı eskisi gibi kazanç elde etmek için yorgunluk, olumsuz yaşantılar gibi yükleri kaldıramamaktadır.

1.4.5. Aktivite (Etkinlik) Kuramı

Sosyo-ekonomik durum, sağlık durumu ve yaşlının yaşam biçimi, onun etkinlik durumunu belirlemede, etkinliğin giderek azaldığı kabul edilmektedir(Terakya vd. ,1992:296). Ayrıca yaşlı toplumla az etkileşime geçse de gereksinimleri halen devam etmektedir. Bu kuram, yaşlının yaşamdan kendini geri çekmesi ile ilgili kurama tepki olarak geliştirilmiştir ki yaşlı kaybettiği roller yerine başka rolleri üstlenme ve topluma katılma ihtiyacındadır(Kalınkara vd., 2005: 40). Yaşlı kaybettiği bazı statüler ve roller yerine yenilerini koyabilmekte, gereksinimlerini bu şekilde giderme çabası içine girmektedir.

Yaşlı daha önce de bahsedildiği gibi yaşlılık sürecinde iş bırakma, emeklilik gibi bazı hususlardan etkilenmekte, bazı rollerini kaybedişi kuşkusuz yaşlıyı önüne çıkan yeni durumlar ile başa çıkma ve yeni rollere alışma çabası içine sürüklemektedir. Fakat bu kuram yaşlının yeni yaşamında yeni rolleri olacağı ve bu rollerle ihtiyaçlarını karşılayabileceği gerçeğini ele almaktadır.

Yaşlı emeklilikle birlikte yeni roller üstlenmekte, kendisine yeni ilgi alanları edinmektedir. Ki yeni ilgileri yaşlının yaşama daha fazla bağlanmasını sağlamakta, yaşlının kendine olan güveninin artmasına zemin oluşturmaktadır.

1.4.6. Süreklilik Kuramı

Süreklilik teorisi (continuity theory), yıllarca sürdürdüğü aktiviteleri, etkinlikleri ve ilişkilerini devam ettiren yaşlıların geçmişlerindeki aktivitelere son vermemeleri ve onlarla adeta bütünleşmelerinin yaşlıların mutluluklarına katkı sağladığı görüşüne dayanmaktadır(Şener,2009:8).

Bu kuramda Atchley tarafından içsel ve dışsal yaşlanma süreçlerine vurgu yapılmaktadır. İçsel süreklilik; deneyim, sabır, seçimler, duygulardan hatırdaki kalanlardan oluşmakta iken, dışsal süreklilik ise, yaşlının geçmişindeki faaliyetlerindeki ve farklı rollerindeki aktivitesi ile ilgilidir(Kalaycıoğlu vd., 2003:11).

Bu kuram bir bakıma yaşlılığın karmaşıklığına vurgu yapmaktadır. Bireyin yetişkin olma süreçlerinde geliştirdiği birtakım alışkanlıkları, tercihleri bireyin kişiliğinin bir parçası haline gelmektedir. Birey yaşlandıkça bu özelliklerini koruma çabası içine girmektedir.

Şu da unutulmamalıdır ki, yaşamında her zaman dışa dönük olmayıp, çekingen, pasif olan insanlar emeklilikte de aktif olamazlarken benzer şekilde her zaman sosyal, aktif olan kişiler ise yaşlandıklarında pasif bir karaktere bürünmezler (Ergan,2007 :2).

1.5. Türk Toplumunda Yaşlı Ve Yaşlı Bakımı

Yaşlı ve yaşlılık kavramları daha önce de değinildiği gibi içinde yaşanılan toplumun bu hususlara bakışı, yaşlıyı nasıl gördüğü, yaşlılık sürecini nasıl tanımladığı, toplum içinde yaşlı kişinin konumunun ne olduğu ile ilgili olarak farklı şekillerde algılanıp tanımlanabilir.

Bu çalışmada Türk toplumunda ve Türk ailesinde yaşlı ve yaşlılığın nasıl algılandığına yer verilecektir.

Bilindiği gibi toplumun temeli ailedir. Diğer bir deyişle aile, en temel toplumsal kurumdur. Bireyle toplum arasındaki karşılıklı ilişkiler çoğunlukla aile aracılığı ile kurulmaktadır(Tambağ,2010). Bu anlamda aile bireyin topluma karışmasında en büyük etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aile, bireye küçüklüğünden başlayarak, birçok toplumsal hususta bilerek ya da bilmeyerek etki etmekte, bireyin toplumsal normlarla karşılaşmasında, bazı toplumsal değerleri kazanmasında adeta bir başöğretmen görevi üstlenmektedir. Şunu belirtmek gerekir ki her birey bu başöğretmen tarafından toplumun en temel halkası içerisine dahil edilmiştir. Birey, bu halkanın içinde toplumun birçok konuda algılarını gözlemiş, anlamlandırmış, toplumsal birçok davranışı öğrenmiş, birçok tutum üzerine düşünmüştür ve birey bu halkadan hiç kopmadan yaşamını sürdürmektedir. Dolayısıyla bireyin ve Türk toplumunun yaşlıya ve yaşlılığa bakışının da bu halka içinde şekillendiği, birey- aile-toplum üçlüsünün birbirlerinden etkilendiği ve birbirlerini etkilediği inkar edilemez bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

Aile içerisinde bulundurduğu üyeler arasında etkileşim olan, karşılıklı iletişimin olduğu, değerlerin paylaşıldığı, toplumsal kuralların da öğrenildiği bir birimdir. Aynı zamanda, ekonomik, psikolojik, sosyal yönleri olan bir birliktir(Güvenç,2005:106).

Bir başka bakışla aile, toplumun ihtiyaçlarının, değer yargılarının, gelenek ve göreneklerinin gelecek kuşaklara aktarıldığı, toplumun yerel özelliklerini yansıtan, aynı zamanda toplumun temsilcisidir(Yörükoğlu,1996).Toplumun değerleri, önyargıları aile üyelerinin adeta üzerine yapışmıştır.

Binlerce yıllık tarihe sahip olan Türk ailesi, günümüze kadar türlü farklılıklar yaşamış, bazı önemli değişiklikler geçirmiştir. Geleneksel toplumlarda geniş aile tipi yani ataerkil olup, üç kuşağın bir arada yaşadığı, akraba ve kardeşlerin de ailelerinin bir arada olduğu aile yaygındır. (DPT,2007).

Büyük aile genelde tarımla geçimini sağlamakta, akrabalık ilişkileri bu ailede yoğun bir biçimde sürdürülmektedir. Geniş aile, genelde yaşlı erkeğin ailenin sorumluluklarını yüklediği, kararların genelde yaşlı erkek tarafından alındığı bir aile tipi olarak karşımıza çıkmaktadır(Gökçe,1996:159).

Ailenin yapısının da bazı etkenlere göre değişmesi kaçınılmaz olmuştur. Aile yapısı ile karşılıklı ilişkisi bulunan bir şey de sanayileşmedir. Toplumda şartların farklılaşması ile birlikte toplumsal yapının da bu farklılık çerçevesinde değişmesi yeni bir biçim alması söz konusu olmuştur(Demirbilek, 2001:43). İşte çekirdek aile de tam da bu değişimlerden etkilenerek oluşmuş bir aile tipidir. Çekirdek ailede genelde kişiler sanayi, hizmet sektörlerinde çalışırlar. Akrabalık bağlarının gevşek olduğu bir ilişki sürdürmektedirler. Ayrıca küçük ailede karar alma mekanizması üyeler arasında paylaşılmakta, geleneksellikten uzaklaşmaktadır.

Burada bu iki aile tipinden bahsetmenin yanı sıra üzerinde durulması gereken bir aile tipi vardır ki o da geçiş ailesidir. İşte bu ailede kişiler hem alışkanlıklarını, geleneksel davranışlarını, değerlerini devam ettirmekte hem de kent yaşantısının etkisi altında kalmaktadırlar. Geçiş ailesi, kır ailesinin tutumlarını sürdürürken aynı zamanda beklentileriyle küçük ailenin özelliklerini de özümsemeye çalışan, özgün bir aile tipidir(Gökçe,1996:161).

Türk ailesi içinde yaşlı her zaman sözü dinlenen, önemli hususlarda fikir danışılan, hayat tecrübelerinden yararlanan, görmüş geçirmiş kişidir. Bir anlamda yaşlılar, içinde yaşanılan toplumun kültürünün bekçileridir.

Ayrıca Türkiye’de yaşı ve yaşlılıkla ilgili toplumsal kalıplara tarihsel açıdan bakıldığında, Eski Türklerde atanın daima korunduğu görülmektedir. Hatta Oğuzlar’ın söz söyleyecekleri zaman büyüklerin önünde diz çöktükleri bilinmektedir(Emiroğlu, 1992:34). Cumhuriyet döneminden itibaren Türkiye’de aile ve toplum hayatında, yaşama şekillerinde önemli değişimler olmuştur, bazı davranışlar, değerler farklılaşmış, değişimler yaşlının statüsünü de etkilemiştir. Ancak Türkiye’de aile yapısının değişmesi, fonksiyonlarının aynı yönde değişmesini getirmemiş, geniş aileden çekirdek ailenin ayrılmasıyla akrabalık sistemi oluşmuştur. Aileler ayrı evlerde otursalar da karşılıklı destek devam etmektedir(DPT,2007). Yaşlı yine aile içinde en önemli otorite olmakta, aile içinde karşılıklı yardımlaşma devam etmektedir. Yaşlı ana babanın bakım ve sorumluluğu da çocuklara düşmektedir. Görüldüğü gibi modernleşme sürecinde Türk aile yapısı destek sistemini korumakta, ailede babanın egemenliği sürdürülmekte, akrabalarla ilişkiler sıkı bir biçimde devam etmektedir(Kongar, 1995:439).

Geleneksel Türk Aile yapısı içerisinde yaşlı korunup kullanan, tecrübelerinden yararlanan, alınacak kararlarda tek söz sahibi kişi olarak adeta güvence altındadır. Yaşlı, ailenin en bilgili kişisi olarak, aile üyeleri tarafından saygı gösterilen, bakımı da üstlenilen bir aile üyesidir(Altan ve Şişman, 2003:12). Görüldüğü gibi yaşlı aile içinde bakılmaktadır. Yaşlı ailenin tek otoritesi olarak varlığını sürdürmektedir.

Yaşlının aile içinde barınmasının bir nedeni de diğer aile üyelerine kültür aktarımını yapması, yaşlıya bu konuda da ihtiyaç duyulmasıdır(Kaymaz, 1994: 87). Türk toplumunda yaşlılara bu şekilde değer verilmesinde Türk töre ve geleneklerinin etkisi yadsınmaz bir gerçektir. Yaşlı, Türk ailesinde Türk toplumunda dokunulmazlığı olan, kutsal bir yere sahip kişidir.

Yaşlı ailede sosyal bir statü sahibidir ve herkes tarafından saygı ve hürmet görmektedir(Karan vd., 2007:42).

Aile içinde alınacak kararlarda, yaşlının bilgi ve deneyimlerinden yararlanılarak, yaşlının sözleri dinlenilmektedir. Gençlerin yaşlıları dinlemeleri ailede, toplumda önemli bir kuraldır(Konak ve Çiğdem,

2005:37). Aynı zamanda köy yönetiminde yaşlılar kurulunun egemen olması, muhtarın yapacakları konusunda karar mercii olması da yaşlının toplumdaki yerini göstermektedir.

Türk toplumunda otorite sahibi olan yaşlının ailesi ile yaşadığı görülmektedir. Aile üyelerinin yaşlının her türlü ihtiyacını karşılaması da önemli bir husustur(Oktik, 2004: 45). Yaşlının fiziksel anlamda yaşadığı rahatsızlıklar dahi otoritesinin aile ve toplum içinde korunmasına engel teşkil etmemektedir(Tufan,2002: 98).

Türk aile yapısı ve dolayısıyla Türk toplumunda otorite sahibi olan yaşlı kişi, daha önceki bölümlerde de bahsedildiği gibi fiziksel, psikolojik anlamda birçok zorluk yaşamakta, kayıplara uğramaktadır. Fakat Türk toplumu sosyal ve ekonomik gücü bir ölçüde azalmış, bu bireyleri koruyup kollamanın, aile içinde yaşlıya bakmanın bir görev olduğunu düşünmektedir(Arpacı, 2005: 24).

Görüldüğü gibi, bu noktada yaşlının aile içinde ya da kurumlarda bakılması hususu ortaya çıkmaktadır. Türk toplumu yaşlının aile içinde bakımını sağlamaktadır. Bireylerin yaşlıya aile içinde, evinde bakması, yaşlıya bir anlamda sahip çıkması gibi bir tutum sergilemelerinde Türk aile yapısının önemli rolü olduğu açıktır(Karan vd., 2007: 43).

Günümüzde yaşlı bireylerin en önemli sorunları arasında bakım sorunu yer almaktadır(Danış, 2005: 25). Yaşlı bireylerin bakım sorununun oluşmasında yaşlıda görülen fiziksel, fonksiyonel yetersizlikler etken olmaktadır kuşkusuz. İşte yaşlı bireydeki bu yetersizlikler de hem yaşlıları hem de ailelerini toplumsal bakım seçeneklerinden birini seçmek zorunda bırakmaktadır(Öztop vd., 2008).

Bakım sisteminden bahsedilecek olursa iki alternatif göz önüne gelmektedir. Birincisi resmi bakım, ikincisi ise gayri resmi bakım sistemidir. Yaşlıların bakımı resmi kurumlar tarafından gerçekleştirilmekte ya da gayri resmi olarak aile, akrabalar yaşlıların bakımını sağlamaktadırlar(Adak, 2003: 77).

Yukarıda da belirtildiği gibi yaşlının bakım ve barınma sorununun yakınları, ailesi tarafından çözülmesi beklenmektedir. Kurum bakımının direkt olarak kimsesiz yaşlılara yönelik olduğu düşünülmektedir(Arpacı,2005:115). Toplumda resmi kurum bakımında olan yaşlı için ailesi tarafından seilmeyen ve istenmeyen bir kişi olduğuna yönelik bir tablo çizilmektedir(Palabıyıköğlü vd.,1992). Bu şekildeki düşüncelerin toplumun yaşlıya bakım veren kurumlara olumlu bakış açılarının olmasına imkan tanımadığı açıktır.

Öte yünden yaşlının kurumda bakımının sağlanması aile üyelerinde suçluluk duygusu uyandırmaktadır. Türk toplumu yaşlı anne ve babasını en pahalı huzurevinde bile ikamet ettirse, o evladın toplumdaki, çevredeki değeri kalmaz(Yamakoğlü, 1994:41). Toplum o kişiye olumsuz birçok tepki verir. Bu yüzdendir ki yaşlısı kurumda bakılan kişiler pek çok kere sosyal çevrelerine bu hususu ifade etmekten utanırlar.

DPT tarafından 1992'de yapılan Türk Aile Yapısı Araştırması Sonuçlarına göre de Türkiye'de yaşlıların %63'ü kendi evlerinde , % 36'sı çocuklarıyla, %1'i ise kurumlarda yaşamaktadır(Danış, 2012). Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında Türkiye'de kurum bakımının neredeyse tercih edilmediği açık bir şekilde görülmektedir.

Türk toplumunda yaşlının bakımının aile içinde sağlanması gerektiği düşüncesi aslında yaşlının alıştığı aile ortamından, anılarının bulunduğu ortamdaki ayrılmaması ile de ilgilidir. Yaşlılık dönemi yaşlı için birçok değişimin yaşandığı bir süreç olmakla birlikte, yaşlının da bu süreci alıştığı ortamda sevdiği ile geçirmesinin yaşlı açısından iyi olacağı düşünülmektedir.

Yaşlıyı deyim yerindeyse kurum bakımına terk etmek, zaten zor bir süreç içerisinde olan yaşlının daha çok üzülmeye yol açacaktır. Çünkü huzurevi gibi bir kurum yaşlı için çevre denetimini kaybettiği, ilk kez karşılaştığı kişilerin bulunduğu, o kişilerle birlikte yaşamaya mecbur bırakıldığı bir ortamdır(Oktik,2004:59).

Aksayan ve Çimete'nin 1998 yılındaki çalışmasında da yaşlıların %62.9'unun evde bakımı tercih ettikleri ve bunun nedeninin de aile yanında bulunmak istedikleri olduğu belirlenmiştir(Öztop vd., 2008:42). Yaşlının aile içinde bakılmasında yaşlının da ailesinin yanında olmayı isteyeceği düşüncesi de etkindir. Yaşlılar, yaşadıkları çevreye, bu çevredeki kişiler arası ilişkilere önem vermektedirler(Çakır, 2004: 15).

Aile için yaşlı nasıl korunması kollanması gereken bir varlık ise yaşlı için de ailesi kendisini en iyi , en güvende hissettiği yerdir. Bu yüzdendir ki yaşlının evde kalmasının üstünlüğü onu seven, anlayan, güven duyduğu kişilerle bir arada olmasıdır(Karan vd., 2007:50).

Türk toplumunda aile, özellikle maneviyatın, manevi değerlerin öne çıktığı, paylaşıldığı yerdir. Dolayısıyla aile üyeleri yaşlı bakımı hususunda bu değerler çerçevesinde düşünmekte, bu konudaki davranış ve tutumlarına aile olmanın sorumluluğu ve anlamı etki etmektedir. Sabahattin Ali (2010:149) de aile kavramını şu şekilde ifade etmektedir: ' İnsanlar birbirlerinin yardım ve paralarına değil, sevgilerine ve alakalarına muhtaçtırlar. Bu olmadıktan sonra aile sahibi olmanın hakiki ismi birtakım yabancılar beslemektir.'

Yaşlının aile içinde bakılmayıp, huzurevine yerleştirilmesi saygınlık ve otorite sahibi olan yaşlının bir kenara itilmesi anlamını taşımaktadır, bu da birçok soruna yol açmaktadır(Karataş,1990:107). Bu sebeptendir ki aile yaşlıyı kurum bakımına vermek istememekte, yaşlının yıllardır süregelen otoritesinin kurum içerisinde yok olacağını, kurum ve kurumda çalışan kişilerce örseleneceğini düşünmektedirler. Yaşlı anne ve babalarını darülacezeye bırakmak isteyenlerin kendilerinin de gelecekte aynı durumda, konumda bulunmayacaklarını kimse garanti edemez. Bu durum toplumda edebini, saygının azaldığının bir göstergesi olarak görülmektedir(Karan vd., 2007:16).

Daha önce de değinildiği yaşlılık yaşamın sonu yani ölüme yakın bir süreç anlamını taşımaktadır. Dolayısıyla aile, yaşlının sevdikleri arasında gözlerini hayata kapamasının daha iyi olacağını düşünmektedir. Yanında hiç kimse

olmadan öleceğini bilen kimsenin daha çok acı çekeceği düşünülmektedir(Cüceloğlu,2005).

Türk toplumunda aile ve aile içinde de yaşlıya verilen değer belirtildikten sonra kişinin tüm bu değerlerine karşı yaşlıya evinde bakamayacağını ifade etmesi ne derece mümkündür? Kimi aile üyeleri yaşlılarına bakacak durumda olmadıklarını ya da yaşlının aile dışında bir kurumda da yaşayabileceğini, bu kurumlarda da bakımının sağlanabileceğini itiraf etmekten, suçluluk duyar ve toplumdaki kişilerden, çevrelerinden utanırlar (Bıllıg, 2000:105).

Türk toplumunda yaşlıların evde, aile içinde bakımın sağlanmasının süregelen bir davranış olduğu görülmektedir. Peki evde yaşlının bakımını sağlayan kişi kim olacaktır? Bu sorunun cevabı gayet açıktır. Yaşlılara aile içinde bakan kişiler kuşkusuz kadınlardır. Bu bazen yaşlının kızı, bazen gelini, bazen de kız torunu olmaktadır(Tufan,2003:110).

Aile içinde neredeyse her hususta gayet aktif bir rol üstlenen kadınlar, eşlik ve annelik rollerinin gerektirdiği fedakarlığı, yardımseverliği, anlayışı yaşlıya da göstermesi beklenen kişiler olmaktadır. Kadın, tüm bu roller etrafında çocuğundan sonra yaşlının bakımından da sorumlu olan kişi olmaktadır(Adak, 2003: 75).

Görüldüğü gibi yaşlının bakımının sağlanmasında ilk olarak kız çocuklarına görev düşmektedir. Peki, ailede kız evladın bulunmadığı durumlarda kim yaşlı bakımını sağlamaktadır? Tabii ki bu durumda erkek evlatlar yaşlıların bakımını üstlenmektedirler. Fakat çoğunlukla erkek çocuklar kendi eşleri yani ailenin gelinleri vasıtası ile yaşlı bakımının sorumluluğunu bölüşmektedirler(Arpacı, 2009:62).

Yine Arpacı'nın (2009) Ankara'da yaşlısına bakan tesadüfi olarak belirlenen 350 kadın üzerinde yapılan araştırmasının sonucunda da yaşlıya bakan kadınların yaklaşık olarak yarısının yaşlının gelini (%48), kızı (%35.4) ve eşi olduğu (2.6) ortaya çıkmıştır.

Toplumun yaşıli kişilere ilişkin birçok basmakalıp düşüncelerinden de bahsetmek mümkündür. Yaşlı, güçlü yönleri sahip olmasının yanı sıra fiziksel anlamda güçsüz, hasta, pasif, dayanıksız, toplumdan soyutlanmış, bezgin olarak da tanımlanmaktadır. Toplum içinde oluşmuş bu yargılar da tıpkı yaşlının Türk ailesinde ve toplumunda güçlü bir yerde bulunmasına yönelik olumlu yargılar gibi birer genelleme oluşturmuştur. Ve toplum da yaşlıya, yaşlılığa yönelik bu genellemelerin de bir kere oluştuktan sonra ortadan kaldırılmaları çok güç görünmektedir(Tufan, 2002:161).

1.6. Yaşlı Algısını Etkileyen Faktörler

Daha önce de değinildiği gibi Türk toplumunun yaşlıya bakışını, yaşlı algısını oluşturan ve etkileyen birçok faktör bulunmaktadır.

Yaşlı algısını oluşturan etmenlerin başında dini öğretilerin, sözlü ve yazılı kültürün, popüler kültür ve medyanın geldiği yadsınamaz bir gerçektir. Çalışmada bu faktörlerin, toplumun yaşlı algısına nasıl etki ettiği hususu üzerinde durulacaktır.

1.6.1. İslam İnançının Toplumun Yaşlı Algısına Etkisi

Din kurumu, insanların, toplumun yaşamını etkileyen, yaşayışına yön veren temel toplumsal kurumlardan biridir. Toplumsal yapı ile doğrudan ilişkisi olan kurum da yine din kurumudur(Gökçe, 1996:193).

Din, insanların sosyal birçok hususa bakışlarını etkileyen, toplumu birçok konuda yönlendirme gücü olan bir kurumdur. Dinsel davranışlar, bu yönlendirmeyi çoğu zaman toplumda huzur ve sükunet meydana getirmek, toplumsal bazı önemli değerleri göstermek amacı içerisinde yapmaktadırlar.

Edward Sapir, dinsel davranışların görevini dört ana grupta toplamıştır:

Gönül rahatlığı ve huzur sağlama
Toplumsal denetim ve yol gösterme
Refah- dinlenme- eğlenme hizmetleri oluşturma
Toplumsal değerlerin ifade edilmesi(Aktaran Gökçe, 1996:198).

Görüldüğü gibi dinsel davranışlar birçok hususta toplumu bir arada tutan değerleri oluşturmakta, insanların huzur içinde bir yaşam sürmesi için onlara çeşitli konularda yol göstermektedir. Ayrıca din kurumu, kişileri birbirine bağlamakta, kişilerde bir ait olma, aidiyet duygusu meydana getirmekte, sosyal bütünleşmeyi sağlamaktadır(Kılavuz, 2005).

İslam dini insanların manevi dünyalarına etki eden bir inanç sistemi olup, toplumda da bir düzen oluşturagelmıştır.

Toplumdaki kişilerin davranış örüntüleri, bir konudaki tutumları kuşkusuz din kurumlarından etkilenmekte ve çoğu zaman ona göre şekillenmektedir(Burul, 2006:6).

Aile, bireyin pek çok bilgiyi, değeri kazandığı yer olmaktadır. Aile, din eğitiminin temellerinin de atıldığı, dini bilgilerin öğrenildiği toplumun temel taşıdır(Adak, 2005: 71). Ailede öğrenilen dini bilgiler, kişinin davranış ve tutumlarına etki etmektedir.

Çalışmada toplumun yaşlılara, yaşlılığa ve yaşlı bakım kurumlarına bakış açısını İslam inancının nasıl etkilediği üzerinde durulmaktadır.

Yaşlının toplumdaki yerinin belirlenmesinde asıl etmenlerden birinin din ögesi olduğu bilinmektedir. Kuşkusuz din, yaşlının aile ve toplumdaki yerinin daha da iyileşmesinde bir etkendir(Akın, 2002: 75). Yaşlı, bilgi ve deneyim sahibi kişi olup, çok yaşlanıncaya kadar gençlere bilgi ve deneyimlerini aktarmamakta, adeta gücü elinde tutmaktadır.

İslam inancında tecrübe sahibi, yol gösteren, akıl alınan yaşlının yanında olunması ve yaşlıya bakılması gerekmektedir. Yaşlıya bakma nedenlerinin başında dinsel zorunluluk gelmektedir(Konak ve Çiğdem,2005: 38).

Türk toplumunun yaşlıya bakışı, yaşlıya olan tutumunda belirleyici olan kavramlardan ikisi de dinin sevap ve günah gibi iki kavramıdır(Burul, 2006:2).

İslam dininde yaşlıya saygı göstermek, yaşlının bakımını sağlamak, yaşlının halini hatırlamak, sevap olan davranışlardır. Yaşlıların bazı sıkıntılarına tahammül etmemek, onları rencide etmek, İslam dininin hoş görmediği, davranışlar olarak karşımıza çıkmaktadır(Sancaklı, 2006: 50).

Dinlerin toplum üzerine ya da toplumun tutumları üzerine olan etkisi sadece sevap ve günah kavramı ve korkulan ceza kavramıyla sınırlı değildir. Dinler, toplumdaki utanç duygusuna hitap ederek denetimlerini yeryüzüne indirmekte ve insanları daha etkili biçimde etkilemektedirler(Güçlü, 2005:271).

Türk Aile Yapısı Araştırması (1992)'nda Türkiye genelinde 18. 210 hanede uygulanan ankette, ailenin yaşlıları ile birlikte oturma sebeplerine bakıldığında, en yüksek oranda adet, geleneklerimizin ve dinin böyle istediği durumu ile karşılaşılmaktadır(Atalay vd., 1992:155). İslam dininin yaşlıya bakışı kuşkusuz ki Kuran-ı Kerim'den ve Hz. Peygamber'in yaşamından görülmektedir.

Dinimiz bizi büyüten, bize doğru yolu gösteren anne ve babalarımıza iyi davranmamızı emretmektedir. Anne ve babalar daha bebekliğimizden beri çocuklarına ihtimam göstermektedir. Dolayısıyla bireyin en çok hürmet etmesi gereken kimseler de anne ve babasıdır(Çubukçu,1974: 65). Bu husus Kuran-ı Kerim'de şöyle ifade edilmektedir: 'Rabbin ana ve babalarımıza iyi davranmamızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa kendilerine of bile deme, onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle(İsra , 23).'

Kuran'da anne babaya of bile demeyin ifadesi onların söylediklerine önem verin, onlarla iyi anlaşın, onları üzmeyin, terk etmeyin anlamına da gelmektedir.

Kuran-ı Kerim, anne babaya yaşlılığında da iyi muamele etmek, onlara sefkatle, saygıyla davranmak, ihtiyarlıklarında yaşlı anne babaya yardım, hizmet etmek, onlara iyi bakmak noktaları üzerinde durmaktadır(Sancaklı, 2006:55). Ki anne baba rızası hususunda Hz. Peygamber, şöyle buyurmuştur:‘Allah’ın rızası, anne babanın rızasında, gazabı da anne babanın gazabındadır.’ (Tirmizi,birr ve sıla,3) Denizkuşları, 1995:34).

Hz. Peygamber’in yaşlılara, kendinden büyüklere karşı gösterdiği tutumlar, toplumun yaşlılara bakışına etki etmektedir. Örneğin Hz. Peygamber’in süt annesi Halime’ye, dadısı Ümmü Eymen’e gösterdiği saygı ve hürmet toplumda bilinmekte, insanlara örnek teşkil etmektedir.

Hz. Peygamber şöyle buyurdu: ‘Bir genç bir ihtiyara yaşından dolayı hürmet ederse, Cenab- ı Hak o gence yaşlandığı vakit ikram edecek kimseleri mutlaka bahşeder.’ (Tirmizi Birr ve sıla,75). Denizkuşları,1995:46).

Öte yandan, yaşlılığın yine hastalıkların çoğaldığı, bir dönem olarak görülmesi nedeniyle, yaşlıya bakılması, yardım edilmesi, hususuna vurgu yapılırken, aslında yaşlılığın, yıkımların yaşandığı bir dönem olarak algılandığı da görülmektedir.

‘Ey Allah’ın kulları tedavi olun, çünkü Allah, her hastalık için mutlaka bir deva yaratmıştır. Ancak bir dert müstesna, o da ihtiyarlıktır.’Hz. Peygamber bir hadisinde buyurarak dile getirmektedir (Sancaklı, 2006).

Yine yaşlılığın çaresizlik ve acizlik devri olduğu bu ayette de görülmektedir. ‘Allah sizi da’fdan/ güçsüz yarattı, sonra zayıflığın ardından (size) bir kuvvet verdi, sonra kuvvetin ardından da zayıflık ve ihtiyarlık verdi. Allah dilediğini yaratır, o bilendir, gücü yetendir. Rum, 30/54 (Sancaklı,2006: 54).

İşte bu ayette yaşamda eninde sonunda çaresizlik dönemi, zayıflık dönemi olarak görülen yaşlılığa ereceğimiz anlatılmaktadır.

Bu yaşanması zorunlu olan ihtiyarlık döneminde Hz. Peygamber yaşlılara nasıl davranılacağı, onlarla nasıl bir muhabbet içinde olunması gerektiği hususlarında tüm topluma örnek olmuştur.

H.z. Peygamber ona babasına yaşıllığında bakmayan kişiye hoşnutsuzluğunu ifade etmiştir. Çocuklarına bakıp, her türlü ihtiyaçlarını karşılayan ana ve babalar, ihtiyarladığında güç kuvvetlerini kaybettiklerinde, yardıma muhtaç olduklarında anne babaya bakma ve bu vazifelerini hakkıyla yapma sırası çocuklara gelmiş bulunmaktadır. Bir kimse muharebeye gitmek için H.z. Muhammed'den izin istemiş, H.z. Muhammed ona ana ve babasının sağ olup olmadığını sormuş, evet deyince 'Sen git onlara iyi bak, senin vazifen onlara iyi bakmaktır.'buyurmuştur(İşler, 1965:154).

H.z. Peygamber ayrıca, söze başlarken de 'Yaş açısından büyük olan söze başlasın.'diyerek adab öğretmektedir. 105, Buhari, Edebü'l Müfred, sh. 111 (Sancaklı, 2006: 60).

Yine bir hadiste 'Yaşından dolayı ihtiyara hürmet eden her gence Allah, yaşıllığında hürmet(hizmet) edecek kimseler müyesser kılar.'76 Tirmizi,Birr,75.(Sancaklı, 2006:60).

Bu hadiste de görülmektedir ki yaşlılara hürmet etmek, yaşlıların bakımını sağlamak her gencin görevidir. Anne babaya hizmet etmek, kişiyi Allah'a ulaştıran en kestirme yollardandır(Öztürk, 1991:227). Ve yaşlılık her kişinin yaşayacağı bir dönem olması itibari ile kişi, ne ekerse onu biçecek, yaşlısına nasıl davranırsa o da karşılığını görecektir. Bu yüzdendir ki toplumun bakışı bu noktadan da etkilenmekte, bu bakış açısı bu hususta can alıcı olmaktadır.

Yine bir hadis-i şerifte yaşlı ile aynı evde olmanın, birlikte yaşamanın güzelliği anlatılmaktadır. 'Eğer evlerinizde beli bükülmüş ihtiyarlar olmasaydı, bela başınıza yağmur gibi yağardı.' Kabaklı ve Aydın, 1984: 11).

Görüldüğü gibi aile içinde öğrenmeye başlanılan dini öğretiler, kurallar yaşanılan toplumda her meselede olduğu gibi yaşlılık hususunda da davranış ve tutumlarımıza etki etmekte, İslam dini topluma yaşlıya hürmet edilmesi, saygı gösterilmesi, yaşlının korunup kollanması, yaşlıya bakılması hususlarında yol göstermektedir.

1.6.2. Sözlü Ve Yazılı Kültürün Yaşlılık Algısına Etkisi

Bir toplumun inandıkları, değerleri, ilişkileri, kısacası sahip olduğu her şey sözlü ve yazılı kültür ile geleceğe aktarılmakta, edebi ürünler toplumun yaşanmışlıklarından etkilenmekte ve dolayısıyla bugüne ve bugünün insanına etki etmekte, topluma geçmişinden getirdiklerini sergilemekte, toplumdaki insanların her konudaki tutumlarını etkilemektedir.

Pospelov'a göre edebiyat bilimi için en önemli noktada bir toplumun her türlü ilişkileri, o toplumu yansıtan olaylar, durumlar, gerçekler durmaktadır(Emre,2006:223).

Şu iyi bilinmelidir ki edebiyat, yazarın içinde yaşadığı toplum, o toplumdaki kültür ve değerleri , o eseri okuyan okuyucuyu içine almaktadır. Toplumun içinde duran her hususta muhakkak ki ister yazılı ister sözlü kültür olsun aktarımlarda bulunur, toplumun tutumlarını, algılarını biçimlendirir.

Bu anlamda toplumun içinde duran bir husus da yaşlılık ve yaşlılardır. Kimse yaşlılık gerçeğinden kaçamamıştır ve kaçamayacaktır.

'İnsan ömrü kara benzer	Gençlik açılmamış güldür
Erimekten kurtulamaz	İlim çağı tatlı baldır.
Sona doğru azar azar	Sonu yaprak dökmüş daldır
Yürümekten kurtulamaz.	Kurumaktan kurtulamaz.

Reyhani yar yara
Gönül neşe ile dolsa
Aslı som altından olsa
Çürümekten kurtulamaz.'

(Aşık Reyhani'den aktaran Polatoğlu, 2003).

Çalışmanın en başından beri söz edilen kişilerin toplumun yaşlı algısını etkileyen bir diğer etmenin de sözlü ve yazılı kültür olduğu su götürmez bir gerçektir.

Toplumun içerisinde olan kişi, küçüklükten başlayarak gerek sözlü gerek yazılı eserlerden yaşlılık kavramını duymakta, bu kavramı algılayışı her şeyden etkilenmektedir.

Yaşlılardan edebi eserlerde de hep saygı duyulan, koruyup kollanan, aile içinde reis olan kişiler olarak bahsedilmektedir. 'Yaşlılara saygı göster ve onları ululamayan gençlere darıl.'(İbni Sina'dan Akt Güler,1998:7).

Özellikle Oğuz destanlarında atalara saygı gösterme davranışında el öpme yer almaktadır(Emiroğlu,1992:34).

Zayıflara, yaşlılara sataşanlar kötü insanlar olarak ifade edilmektedir. Görüldüğü gibi yaşlılık da insanın güçsüz kaldığı bir dönem olarak algılanmakta ve algılatılmaktadır. Yaşlılığın insanın pasif duruma geçtiği, başkaları özellikle aileleri tarafından korunması gereken güçten yoksun olarak kaldıkları bir dönem olarak görüldüğü açıktır ki Aristoteles, 'hastalığı zamansız gelen bir yaşlılık, yaşlılığı da doğal bir hastalık' olarak tanımlamaktadır(Er,2009:133).

Öte yandan Bektaşî fıkralarında da babaya isyan etmenin Allah'a başkaldırı olarak sembolize edildiği dikkat çekmektedir.

Toplumumuzda yaşlılığın algılanışına ilişkin çeşitli özdeyişlerden bahsetmek mümkündür:

'Yaşı yetmiş işi bitmiş.

Kurtlar kocayınca köpeklere maskara olur

Ölünce yer beğensin, kalınca el beğensin,

Elin ermez , gücün yetmez.

Ele şenlik olursun.

Kendini gezdiremezsin' (Arpacı, 2005: 120-121).

Tüm bu özdeyişler yaşlılıkta güçsüzlüğü, maddi ve toplumsal anlamda kayıpları dile getirmektedir.

'Yaşlılık istenmeyen bir olgudur ki elde olsa kapıya konulmayacaktır' (Emiroğlu,1992: 35).

Shakespeare'in 'Nasıl Hoşunuza Giderse' isimli şiirinde yaşlılığın hem fiziksel yapının değiştiği, hem de zihinsel fonksiyonların zayıfladığı bir evre olarak değerlendirildiği görülmektedir(Koç,2000:291).

Türk toplumunda daha önce de söz ettiğimiz gibi yaşlılar bir taraftan yaşadıklarına, yaşamdaki tecrübelerine saygı duyulan insanlar iken diğer taraftan da toplum yaşlıların nasıl hayattan elini, ayağını çekmiş kişiler olduklarını bilmektedir.

Sadece toplum değil yaşlı da yaşlılığın bir kenara çekilme, bir perde arkasına geçme zamanı olduğunu bilmekte sadece bu hususta hayli zorlanmaktadır. Refik Halid Karay, bunu en güzel şekilde şu sözleriyle anlatır: 'Yaşlı insan hatıralarını geniş getirerek, hayli güçlkle hazmetmeye çalışan bir mahluktur' (Güler,1998:7).

Yaşlı kişinin yaşlılığı kabullenmemesi, yaşlılığın kendisinin yaşamda pasif bir konumda yer alacağı bir dönem olacağını düşünmesi, hala genç olduklarını, etraflarına kanıtlama çabalarına girmeleri sık görülen tepkilerdir, tutumlardır. 'İhtiyarların pencere altlarına girmeleri, bir zamanlar onların da genç olduklarını hatırlamalarından, ihtiyarlıktan kopmaya uğraşmalarından başka bir şey değildir(Siyaric, 1984: 59).

Görülüyor ki gençlik ve genç olmak özenilecek bir şey iken yaşlılık da kaçınılacak bir şey olarak kalmaya devam etmektedir.

Sözlü ve yazılı kültürde büyük yer kaplayan masallarda genellikle, ihtiyarlığın bilgelik yönünün ortaya çıkarıldığı görülmektedir.

Keloğlan masallarından birinde Keloğlan'ın önüne ak sakallı bir ihtiyarın çıkması ve Keloğlan'ın bu ihtiyara babacığım diye hitap edip gösterdiğiniz

yoldan ayrılmayacağım demesi, yaşlı kişinin yol gösteren bilge kişi olarak görüldüğünü açıkça göstermektedir(Tezel, 1971:249-250).

Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç adlı eserinde de Hüseyin Rahmi Gürpınar, yaşlı bir kişiyi anlatırken 'Taranmış keten gibi beyaz nurani saçlar' ifadesi ile ihtiyarlığın maneviyatına, yaşlıların sahip olduğu manevi güce, deneyimlere, bilgeliğe vurgu yapmaktadır(Tufan, 2002:164).

Bilindiği gibi hikayeler de toplumun değerleri, inançları hakkında ipucu veren insanların hususlara bakışlarını etkileyen ürünlerdir.

'Akıllı İhtiyar Dokumacı' hikayesinde padişahın, ihtiyar dokumacının akıllı ve güvenilir bir insan olduğunu anlayıp, onu serbest bırakıp veziri yaptığı görülmektedir(Uysal, 1989:129-132). Ki yaşlıların toplumda güvenilir, kendilerine inanılır, sözü dinlenir bir görüntüleri olduğu da açıktır.

Diğer bir taraftan yaşlı hastalıklarla boğuşan, ölümü bekleyen, kimse tarafından istenmeyen, çünkü artık işe yaramaz kişiler olarak algılanmaktadır. Beauvair'ın Yaşlılık adlı kitabında; İngiltere, İtalya, Belçika gibi dünya ülkelerinde yaşlıların dışlanmışlıkları anlatılmakta, kapitalist toplumun yaşlıları hem beslenmeyi bekleyen ağızlar olarak tanımlayıp, onlardan kurtulmak istedikleri diğer yandan da onlara ölmeyip sürünecek kadar lokma verildiği, ölü muamelesi gösterildiği ifade edilmektedir(Miroğlu, 2009). Yaşlılar, burada anlatıldığı gibi çalışamayan, topluma bir şey katamayan kişiler olarak da diğer toplumlarda algılanmakta ve düşünülmektedir.

Yine Türk masallarında geçen yaşlı bir karakterden, kimsesiz fakir bir kadın olan Fatma Nine'nin ölümlük dirimlik sadece bir tek altını olduğundan bahsedilmektedir(Tezel, 1971: 94). Görüldüğü gibi yaşlılığın ölüme ne kadar yakın bir şey olarak algılandığı açıktır. Diğer yandan Sevinç Çokum'un Yeniden Bahar Olsa isimli hikayesinde yaşlı kadının hatıraları ve hazin yalnızlığı ile ölümü anımsattığı görülmektedir(Kaplan, 1979: 362). Ölüm, yaşlılığın kaçınılmaz sonu olarak görülmektedir. Sözlü ve yazılı kültürde yaşlı, ölüme çok yaklaşan biri olarak algılanmaktadır.

Maurice Chevalier'ın 80. doğum gününde kendisine yaşlılık nasıl bir şey diye soranlara şahane deyip, eğer öbür şıkkı düşünecek olursanız.. diye ekleyerek öbür şıkkın ölüm olduğunu kastetmesi(Durmuş, 1992'den aktaran Konak ve Çiğdem,2005:42).

Aynı şekilde Norman Glass'ın Tersine Yaşam adlı şiirinde bütün ömrümüzü harcayarak harika bir ödül olan ölüme ulaştığımızdan bahsedilmektedir(Arpacı,2005:7). Ki bu ödül aynı zamanda yaşlılık döneminin de ödülüdür.

Yazılı kültürde sadece yaşlı algısına değil, yaşlının yaşlılığı nasıl algıladığına da yer verilmektedir. Yaşlılık yaşlı için inanılmayan, hep eski günleri hatıralarda saklayan, hep geçmişe özlem duyulan bir dönem olarak yaşanmaktadır.

Otuz Beş Yaş Şiir'inde;

'Zamanla nasıl değişiyor insan,

Hangi resmime baksam ben değilim,

Nerde o günler o şevk, o heyecan,

Bu güler yüzlü adam ben değilim

Yalandır kaygısız olduğum yalan

Hayal meyal şeylerden ilk aşkımız

Hatırası bile yabancı gelir,

Hayata beraber başladığımız

Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir

Gittikçe artıyor yalnızlığımız' (Kaplan, 1980:107).

Diye ifade edilen mısralarda, yaşlının eski günlerini araması, bugünüyle yüzleşmemesi, gittikçe artan yalnızlığı, yaşlılığı nasıl algıladığı, gözler önüne serilmektedir.

Atilla İlhan'ın

'Yaşayıp durmaktan gizlice utanırlar

Her gece artık gitmek vaktidir sanırlar.

Geçmiş günlerinden bir destek aranırlar'

dizelerinde de yaşlının ölüme yaklaştıkça artan korkusu, geçmişinden medet umması işlenmektedir (Kumaş,2011:57).Görülüyor ki yaşlılık ve sonunda getirdiği ölüm itiraz edilen, kaçınılan, istenmeyen, bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yahya Kemal de yaşlanmaya isyanını ; 'Ölmek kaderde var, yaşamak köhnemek hazin, bir çare yok mudur buna ya Rabbü'l Alemin.'mısraları ile dile getirmektedir(Tural, 1985:22).

Türk toplumunda yaşlı aile içinde bakılan, çoğunlukla aileden ayrı düşünilemeyen, kişi konumundadır . Ki Aşık Paşa yaşlılığında ailesinden ayrılan kişinin günde yüz bin kere ölmek gibi bir çaresizlik içinde olduğunu beyitlerinde vurgulamaktadır(Kaymaz, 1994:26). Yaşlının aile içinde bakılması, yaşlılığın yalnızlıkla yakından ilgisinin bulunması ve kişilerin yaşlılarını, yalnızlığa mahkum etmemelerinin de çabasıdır. Orhan Veli'nin mısralarında, yalnızlığı şu şekilde dile getirilmektedir:

'Bilmezler yalnız yaşamayanlar

Nasıl korku verir sessizlik insana

İnsan nasıl konuşur kendisiyle

Nasıl koşar aynalara

Bir cana hasret

Bilmezler...' (Akay, 1973:305).

Görüldüğü gibi yaşlılık ve yaşlı algısı toplumun inanç ve değerlerinden, yaşama biçiminden etkilenen sözlü ve yazılı kültür öğelerine göre değişmektedir. Yaşlı kendisini aktif olmayan, zayıf hissedilen, korunup

kullanması gereken bir kişi olarak algılamakta, yaşlılık dönemi gençliğe özlem ve ölümden korku ile geçirilmektedir. Sözlü ve yazılı ürünlerde işlenen yaşlı, toplumda zaten var olan yaşlı algısından beslenmekte ve ürünleri okuyan kişilerde de yine aynı yaşlı algısı çerçevesinden etkilenmiş olmaktadır. Wordsworth'un dediği gibi, genç olmak, cennetin ta kendisi olarak görülmeye devam etmektedir(Skinner ve Vaughan,1984:21).

Bilgelik olarak da tanımlanan yaşlılığın, artık her şeyi yaşlının bilip deneyimlediği bir dönem iken yaşlının uygulamadan geri kalması ve bundan acı duymasıyla ne kadar hazin bir son olarak düşünülmesi karşımıza çıkmaktadır(Sevil,2005:118).

Toplumun her hususa bakışını etkileyen sözlü ve yazılı kültür, yaşlı ve yaşlılık algısına da etki etmekte, bireyin küçüklüğünden beri okuduğu, duyduğu her şey onun kafasında yaşlılığa ve yaşlı insanlara dair bir portre çizmekte ve sosyal bir varlık olan birey kendini bu portreden soyutlayamamaktadır.

1.6.3. Popüler Kültür Ve Medyanın Yaşlılık Algısına Etkisi

Bugün kitle iletişim araçları (gazete, dergi, kitap, sinema, medya,tv) sayesinde bilgi akışının hızlandığı, bilginin ve haberin çok çok daha hızla yayıldığı bir gerçektir. Bilgi akışının hızlanmasıyla birlikte de medya uluslar arası bir boyut kazanmıştır(Sanay,1994: 20). Dolayısıyla toplumla ilintili her konu da kitle iletişim araçları ile birlikte dünyanın her yerine yayılmakta ve hızla bilgi ve haber yayan bu ağ da gün geçtikçe, toplumu, olayları, durumları, birinci dereceden etki altına alan bir güç haline gelmektedir kuşkusuz.

Günümüzde özellikle medyada çalışan medya profesyonelleri, bireylerin davranış ve tutumlarında değişiklik yapabilme çabası içerisinde olan kişilerdir(İnceoğlu,2010:49).

Toplum hemen her hususta kitle iletişim araçlarından etkilenmekte, medya düşüncelerimize yön vermektedir. Şu açıktır ki kitle iletişimi tutum ve davranışlarımızı etkilemektedir(Cüceloğlu,2005:558).

Kitle iletişim araçları yaşantımızda öyle bir yere sahip olmuştur ki artık kişiler kendilerine sunulan bilgilere dayanarak düşünmekte, yorum yapmaktadırlar. Kendilerine inananlara neyi nasıl düşüneceklerini bile öğreten bu araçlar kendilerini allame, alıcıları cahiller ordusu olarak görmektedirler(Sanay,1994:21).

Poyraz(1994: 16) da kendini allame olarak gören medyanın görevini bilgisiz halkı aydınlatmak, halkın bilinç düzeyini yükseltmek olarak ifade etmektedir.

Şu bir gerçektir ki medya gerçeği göstermek istediği gibi gösteren bir aygıt olmaktan kaçamamaktadır. Çalışmaya konu olan yaşlı ve huzurevi kavramlarını algılayışı da medya nasıl isterse öyle biçimlendirmektedir.

Medyada birçok konuda yer alan haberleri algılayışı da medyanın belirlediği de bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde haberleri algılamamızı ve onlara ne tepki vereceğimizi bile medya şekillendirmeye başlamıştır(Alkan,1994: 11).

Bir paradigmaya göre de medyanın yaydığı iletiler amacına kesinlikle ulaşır ve medya zihinleri, vicdanları istediği yere çekmektedir(Dura, 1994:4).

Görüldüğü üzere her konuda vicdanları ve zihinleri yönlendiren medya gerçeği zihinlerde bir efendilik, bir hükümlerlik halini almıştır.

Bugün kitle iletişim araçlarından en çok televizyonun toplumla iç içe olduğu bilinmektedir. Türk ailesi günde ortalama 5-7 saatini televizyon önünde geçirmektedir(Cüceloğlu, 2005:549). Bu yüzden de çocukluktan itibaren kişinin televizyondan ne çok şey görüp öğrenebileceği aşikardır.

Bireyin sosyal kişiliğinin oluşmasında, sosyal gruplara ayrılmasında, kültürün oluşması aşamalarında ilk belirleyici ve biçimlendirici faktörün televizyon olarak ortaya çıkması muhtemeldir(Cereci, 1996: 14).

Bugün ailenin eğitim görevini daha çok okullara bırakmasıyla ve bu kurumların da yetersiz kalışıyla, toplumdaki eğitim ihtiyacını karşılayacak en popüler ve en yaygın aracın televizyon olması kaçınılmazdır. Televizyon, kişinin alışkanlıklarını yönlendiren, şekillendiren, temel yaşam bilgilerini elde ettiği bir öge olmaya çoktan başlamıştır bile.

Bireyin toplumsallaşma süreci ile ilgili alacağı bilgiler bile televizyon aracılığı ile alınmaktadır, her bireyin sosyalleşmesine etki eden televizyon böylece sosyal yapının oluşması ve biçimlenmesinde en önemli rolü oynamaktadır (Cereci, 1996).

Kişiler televizyonun üzerinde durduklarını zihinlerinin odağı haline getirir ve televizyon insanlara neyi vermek istiyorsa ve onları neye inandırmak istiyorsa kişiler ona inanmaktadır.

İnsanların aile ilişkilerinin nasıl olması gerektiği, aile içi rollerin nasıl belirleneceği, ailedeki kişilerin birbirlerine karşı yaklaşımlarının nasıl olacağına, bile televizyon etki etmektedir.

Televizyon, toplumun yaşlılara bakışına, huzurevlerine bakışına dair kişilere kalıplar çizmekte, huzurevlerinin nasıl yerler olduğundan, yaşlının orada kendisini nasıl hissettiğine varana kadar zihinlerde yaratılmak istenen ne ise o kalıplar çizilmektedir. Görüldüğü gibi basın ve yayın araçları herhangi bir düşünceyi etkilemek için uğraş vermekten hiç gocunmamaktadırlar(Sakallı,2001: 18).

Kitle iletişim araçları insanın içinde bulunduğu kültüre, yaşama şekillerine, tutumlarına, etki etmektedir. Ayrıca medya kültür aktarımında toplumsal uyum ve bütünlüğün sağlanmasında da önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir.(Akt: Eren, 2010:1).

Yaşlılığın nasıl bir süreç olduğu, yaşlıların korunması kollanması gereken kişiler oldukları, aileleri tarafından bakılmalarının uygun olduğu gibi hususlar

da medyanın topluma yansıttığı, toplumda giderek daha çok yer kazanan hususlardır. Medyanın toplumsallaştırma işlevi, toplumdaki her türlü değer, inanç ve davranışın birey tarafından benimsenmesi anlamına gelmektedir.

Kitle iletişim araçları, toplumun kültür birikimini kuşaktan kuşağa aktaran araçlardır. Ki Türk Ailesi içerisinde yaşlıların yeri noktasında da toplum değerleri medya aracılığıyla topluma yansıtılmaktadır. Böylece kitle iletişim araçları özellikle Türk Aile yapısı içinde yaşlının bakımının sağlanması gerektiği gibi konularda varolan kültürel değerleri daha da derinleştirmektedir, zihinlere iyice kazımaktadır.

Tabii burada örnek verilen evde bakım zihinlere kazınır ve alışlagelmiş bir tutum model halini alırken huzurevi kavramı da inceden inceye tukakalaşmakta, tam bir kimsesizler evi, düşkünler evi algısı yaratılmaktadır.

Medyanın toplumsal etkisi üzerine yaklaşımlardan olan suskunluk sarmalı yaklaşımı, toplumda baskın olan tutumun, düşüncenin kişi ve iletişim araçları tarafından ifade edilmesi ve karşıt görüşte olanları, ifade edemeyen kişiler ile ortaya çıkmaktadır. Ki toplumda farklı düşünen bireyler hem sapkın kabul edilmekte, hem de toplum tarafından dışlanma korkusu duymaktadırlar(Eren, 2010: 17).

Yaşlıya aile içinde bakan, bakılması gerektiğine inanan kişilerin huzurevinde kalan kişilere bakışı ve toplumdaki bu iki görüş arasındaki farklılıktan doğan ötekileştirme, eleştirme açıkça sezilmektedir. İşte yaşlısına kendisi aile içinde bakan kişilerin huzurevlerinde yaşlıları kalan kişilere yönelttikleri onları dışlayan bakışlar , huzurevlerinin kötü yerler olduğu imajı, uzak durulması gerektiği görüntüsü vermekte ve bu dışlanma korkusu huzurevlerini algılayışı biçimlendirmekte, ve çoğu zaman toplumdaki bu görüşler birbirini etkilemekte, birbirine şekil vermekte hatta karar anlarında birbirlerini zorlamaktadırlar.

Huzurevleri ve yaşlılarla ilgili yapılan haberler, her konuda olduğu gibi medyanın yine istediği konuyu gündeme taşıma çabası içinde kitle iletişim

araçlarında yer alır. Yine toplum tarafından önemli olarak algılanır, gündemi meşgul edecek konuya medya karar vermekte ve insanların ne kadar neyi bilmesi, hangi yönüyle öğrenmesi hususunda karar mercii olmaktadır.

Medya manipülasyonuna da vurgu yapmak gerekir ki medya, haberin içeriğine müdahale etmektedir. Genellikle habere uygun başlık aramak yerine, dikkat çekici bir başlık konulduktan sonra adeta bu başlığa uygun haber üretilmektedir(Eren, 2010: 35).

Medyanın yaşlı bireylere bilgi ve haber aktarırken toplumun değerlerini yeniden ürettiği, yaydığı gerçeği görülmektedir.

Günümüzde egemen güç olan medya bu değerleri yeniden anlamlandırıp üretmektedir. Bu değerler çerçevesinde de bireyin vereceği kararların, tutum ve davranışların biçimlenmesinde de en önemli rolü üstlendiği açıktır(Akt. Aktaş, 2007:6).

Kitle iletişim araçlarına yansıyan haberlerden birinin başlığına vurgu yapmak gerekirse 'Huzurevine gitmek istemeyince huzur evlerine geldi' şeklindeki haberde yaşlıların evlerinden ayrılmak istemedikleri ifade edilip, yaşlıların huzurevlerinde kalmak istemedikleri ve huzuru her zaman evlerinde buldukları vurgusu yapıldığı göze çarpmaktadır(<http://www.8sutun.com/>, 28.03.2012).

Diğer bir haber ise, 'Yaşlının Huzurevi Evladının Yanı' başlığını taşımaktadır ve yaşlıların ancak aileleri yanında huzur buldukları, bir gün herkesin yaşlanabileceği, bugün ne ekersek onu biçeceğimiz mesajının haberde verildiği görülmektedir(www.yerelhaberim.net, 28.03.2012).

Medyanın yaşlılık, huzurevleri hususuna nasıl yaklaştığı ve toplumda nasıl bir algı yaratmak istediği açık bir biçimde yukarıda sözü edilen haber başlıklarından da anlaşılmaktadır.

Diğer bir yandan da medya aracılığı ile toplumda huzurevlerinin şiddetin bire bir yaşandığı yerler olarak algılanmasına yol açacak haberler gündemde sıkça yer almaktadır.

Yine basında yer alan haberlerden biri yaşlılara 'Beş Yıldızlı Zulumevi', bir diğeri de 'Huzurevi'nde Yaşlılara İşkence' başlığını taşıyor(<http://www.aksam.com.tr>, www.cnnturk.com, 28.03.2012).

Bir yandan medyanın toplumun gözleri önüne serdiği yaşlılarla ve yaşlı bakımı ile ilgili toplumsal değerler görülürken bir yandan da huzurevlerinin tamamını aileleri tarafından terk edilenlerin şiddet gördükleri yerler olarak nitelendirmesi, toplumda bu kurumlara ve yaşlısı bu kurumlarda kalanlara karşı olumsuz tutumların oluştuğunu gözler önüne sermektedir.

Yine 'Belediye Huzurevi Sakinlerini Unutmadı' başlıklı haberin toplumun huzurevindeki yaşlıya karşı acıyarak, kimsesiz bırakılan olarak bir algı geliştirmesine neden olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır(www.46haber.com, 03.06.2012).

Medyanın toplumların düşüncelerine nasıl etki ettiğiyle ilgili olarak Yakup Boncuk(2012) 'da Tarsus'ta Yaşlı Olmak başlıklı yazısında, Beyaz Melek isimli filmde huzurevlerinin kötü bir imajla yer aldığını, toplumda her huzurevinin bu şekilde olduğu algısı yarattığını ifade etmektedir. (www.medyad.com26.03.2012).

Yine Beyaz Melek filmiyle ilgili olarak Miroğlu(2009:30) da filmdeki geniş ailenin kültürel yapısında yaşlıların sözleri dinlenen kişiler olduğu ve o yaşlılar için yalnızlığın söz konusu olmadığı gerçeğine ve terk edilmiş, yalnız huzurevinde bulunan yaşlıların bu filmdeki bu geniş ailenin kültürel yapısına uymadığına değinmektedir.

Bireyin küçüklüğünden beri haşır neşir olduğu ve çoğu kavramı , durumu ilk olarak işittiği, görsel olarak da algılamaya başladığı kitle iletişim araçları, toplum içindeki bireyin çevresini kuşatmakta, her hususta ona olumlu ya da olumsuz bakış açıları yaratmakta, bireyi yönlendirmekte ve bunu yaparken de hiçbir tereddütte bulunmamaktadır. Görüldüğü gibi yaşlı algısı ve yaşlılık, huzurevi konularında da kişinin bakışını, görüşünü, inancını, tutumunu, değerlerini etkileyen bir etmen de kitle iletişim organlarıdır.

2. BÖLÜM

TOPLUMUN YAŞLI BAKIM KURUMLARINA BAKIŞI

2.1. Vakıflar'dan Günümüze Yaşlı Hizmetleri

Türk toplumunda yaşlılara yapılan yardımlar, yaşlıların korunması hususunda toplumun geleneklerine, inançlarına dayalı toplumsal destek mekanizmalarının olduğu görülmektedir.

Türk toplumunda her dönemde yaşlıların korunup kollandığı, onlara yardım edildiği eski kurumların varlığından da anlaşılmaktadır.

Bu kurumlardan bahsetmeden önce eskiden beri Türk toplumunda sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın artmasında en önemli etmen olan vakıf geleneğinden söz edilecektir.

Vakıflar, özellikle Osmanlı Dönemi'nde kamu hizmeti niteliğindeki birçok dini, sosyal, kültürel ve iktisadi kamu hizmetlerini yürütme görevini üstlenmişlerdir(Eren, 1987:195). Vakıflar, bir amaç kuruluşudur. Yani vakıflar yolu ile hastaneler açmak, huzurevi, yaşlılar yurtları kurmak mümkündür. Örneğin bakım hizmetlerinin daha çok evde yapılmasına rağmen eski Türkler'in Orta Asya'da buldukları zaman da dahi, korunmaya, bakıma muhtaç kişilere yönelik tesisler ve bunların idamesi için vakıfların oluşturulduğu bilinen bir gerçektir(Seyyar, 2004:28).

Vakıf, Arapça bir kelime olup, çoğulu evkaftır. Vakıf, bir malı mülkiyetten çıkarıp gelirini devamlı ve belli koşullarda bir hayır için tahsis etmektir, denilebilir(Güneş ve Akar, 2002: 12). Vakıflar kendi kurallarını kendileri koymakla birlikte kar amacı gütmemektedirler. Vakıfların belli bir kurumsal yapısı olduğu, fakat bu yapının gönüllü kurulduğu açık olmakla beraber, yine de kamu yönetim mekanizması içinde bulunmadıkları aşikardır(Aydın vd., 2006:35).

Vakıflar, yüzyıllarca Türk- İslam toplumunda büyük gelişme kaydederek milletin yardımlaşma ve dayanışma duygularının adeta anlatıcısı olmuştur. İslam dininin yardımlaşma hususunda ne kadar hassas olduğu açıktır ki, vakıflar da bu yardımlaşma duygusunu arttıran değerler olmuşlar, özellikle sosyal risk grupları (yaşlılar, hastalar, engelliler) hayırseverler tarafından vakıflar aracılığı ile desteklenmişlerdir. Vakıflar ile yardımlaşma kurumsal bir hal almıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun teşekkül dönem sırasında her şehrin fethi sonrasında Selçuklu geleneğinin devamı olarak hayırseverlerin yardımlarıyla vakıf statüsü altında sosyal bakım hizmetleri sunan kuruluşların inşa edildiği bilinmektedir(Seyyar,2004: 28). Vakıfların toplumdaki gelir farklarının giderilmesi, sosyal yardımlaşmanın öneminin anlaşılması açısından da ne kadar yegane işlevlerinin bulunduğu görülmektedir. Ayrıca vakıfların, mevcut gelir farklarını giderme, cemiyetin refah ve huzurunun sağlanmadaki önemli rolü yadsınamaz bir gerçekliktir (Soysaldı,2002:384).

Vakıfların Osmanlı Dönemi'nde bu kadar büyük yer tutmasının bir sebebi, dini nitelikte olup, vakfı kuran kişinin Allah rızasını kazanma fikridir. Ki İslam dini, hayır yapmayı özendiren, insanların şahsi mutluluktan çok etrafının mutluluğunu da düşünmeleri için onları yönlendiren bir dindir. Vakıflar aracılığı ile kimsesiz çocuklar, yaşlılar başlarını sokacak bir yuvaya sahip olmuşlardır. Aslında vakıflar için hayatın tüm zorlukları karşısında insanın elinden tutan organizasyonlardır denilebilir (Aydın, 2011).

Görüldüğü gibi, vakıfların muhtaçların korunması ve karşılıksız yardımlaşma hizmetleri ne kadar takdir edilse de bu takdirler yetersiz kalmaktadır(Öztürk, 2003 : 53).

Yaşlılara koruma hizmetini veren ilk kurum 11. Yüzyılda Rehaoğulları tarafından Selçuklular tarafından yaptırılan Darülreha (huzur evi)' dir (Arpacı,2005:125).

Aynı zamanda dullar için de kurulan tesislerin, yaşlılar için kurulan barınma tesislerinin sayılarının o dönemde az sayılmadığı açıktır.

Mısır'da Erbil Atabeyi Muzafereddin Ebu Sait tarafından yaptırılan Gökbörü Tesisleri, Memlûklular döneminde 13.yy da Kahire'de açılan dul kadın ve yaşlılara hizmet veren Seyfettin Kalavun Hastanesi ve tesislerinin varlığı bilinmektedir(DPT, 2007: 17).

Bu tesislerin yanında gelenek olarak vakıfların yine bu hususta da önemli bir yer tuttuğunu ifade etmek yanlış olmaz. Osmanlılar Dönemi'nde Anadolu'da dullara, yoksullara, kimsesiz yaşlılara yardım eden tekkeler, ahilik örgütlerinin kurulduğu, vakıflar yolu ile fitre zekatlar ile yaşlılara hizmet verildiği görülmektedir.

Osmanlılar Dönemi'nde ilk sistemli kurumsal çalışmaların 2. Abdülhamit zamanında başladığı, yardıma muhtaç, yaşlı kişilere imarethane, aşevleri, barınma yerlerinin açıldığı, yerel kaynakların vakıflar ve hayır dernekleri eli ile harekete geçirilip, yaşlılara hizmet verildiği anlaşılmaktadır(Miroğlu,2009:26).

Vakıfların birçok hizmet alanında olduğu gibi yaşlılara götürülen hizmetlerde de katkılarının yadsınamayacağı gerçeği bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Vakıflar'ın 19. Yy'a kadar sosyal hizmetlerin yürütücüsü olduğu söylenebilir.

1877 Osmanlı- Rus Savaşı sonrasında Rumeli'den İstanbul'a gelen göçmen kabilelerinde hasta, sakat, dul ve yetimlerin çoğunlukta olması, İstanbul'da yaşam düzeninin bozulup dilenciliğin artması gibi durumlar sonucunda huzurevine, darülacezeye duyulan ihtiyaç artmıştır. 2. Abdülhamit ve Sadrazam Halil Rıfat Paşa önderliğinde İstanbul'da 1895 yılında darülaceze kurulmuştur(Miroğlu, 2009:9). Bu kurum kimsesiz çocuklara bakım, barınma, eğitim sağlama, dilenciliğin önüne geçilmesi, yaşlılara bakım sağlanması, hasta ve sakatlara yardım edilmesi, gibi geniş bir alanı kapsayan, din ve millet farkı gözetmeksizin hizmet sağlayan bir sosyal hizmet kurumu olmuştur(Karan vd.,2007 :45).

Cumhuriyet'in ilanından sonra 1930 tarihinde 1580 Sayılı yasa ile ilk defa kamu kuruluşu olan belediyelere yaşlı evleri yapma, yönetme, yaşlıların korunması yükümlülükleri getirildiği, buna bağlı olarak da farklı illerde güçsüzler yurdu, düşkünler evi, huzurevi adları, altında yatılı yaşlı kurum ve

kuruluşlarının açıldığı, bilinmektedir(Oktik, 2004: 46). Aynı şekilde çeşitli dernekler ve gerçek kişiler de yaşlılara hizmet getirecek kuruluşları açmaya başlamışlardır.

3071 Sayılı Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı Teşkilat Kanunu'nun 17. Maddesine istinaden 225 Sayılı kanunun 4. Maddesi ile her türlü sosyal yardım ve güvenlik hizmetlerini düzenlemek, korunmaya muhtaç çocuk, yaşlı, özürülülerin bakımı, barınmalarının sağlanması amacıyla 1963 yılında Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuş, bu bakanlığa bağlı ilk huzurevleri ise 1966'da Konya ve Eskişehir'de kurulmuştur(DPT,2007: 17).

Türkiye'de huzurevleri, öncelikle aileleri olmayan yaşlıların yaşadıkları yerler olarak algılanırken, Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet veren Yaşlı Dayanışma Merkezleri ise evlerinde yaşayan yaşlıların sosyal-psikolojik ihtiyaçlarının karşılayan kurumlar olarak hizmet vermektedirler(Adak, 2003: 77).

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın ve Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün kurulması ile birlikte yaşlılık hizmetleri ile ilgili politikalara kalkınma planlarında da yer verildiği görülmektedir.

Özellikle, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1963- 1967), ki bu yaşlı bakımevlerinin kurulma dönemlerine rastlar, bakımevlerine finansman ayrıldığı, bilinmektedir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'(1968-1972) ise yaşlı hizmetlerinin yürütülmesinde gönüllü kuruluşlar, yerel yönetimler ile de koordinasyon sağlamanın önemi üzerinde durulmaktadır. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'ndan söz edecek olunursa, bu planda da merkezi ve yerel yönetimlerle gönüllü kuruluşların hizmetlerinin bir sistem içinde olması ve yürütülmesi amaçlanmıştır(DPT,2007: 14).

Özellikle 1980'lerden sonraya rastlayan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda huzurevlerinin yapılmasına ve yapılmış olanların da geliştirilmesine, Sosyal Hizmetler'ce bu işlerin yürütülmesine özel girişimcilerin huzurevi hizmetlerine katılımlarının arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılması konusuna önem verilmiştir.

Daha önce de tekrarlandığı gibi Türk toplumunda yaşlının aile içinde bakılmasının uygun olacağı görüşü özellikle Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda göze çarpmakta ve hususa farklı bir yaklaşım görülmektedir.

1996- 2000 yılları arasında Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yaşlılara yönelik hizmetlerde bulunan personelin eksikliğinden bahsedilmiş, danışma merkezleri gibi gündüzlü hizmetler önerilmiş, Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakıfları ile de iş birliğinin değeri hususu ortaya çıkmıştır. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ise (2001-2005), görülen şudur ki, 60 ve üstü yaş grubunda yavaş da olsa görülen nüfus artışı artık huzurevi ve dayanışma merkezlerinin, rehabilitasyon ve bakım hizmetlerinin arttırılması gerektiği ve bu hizmetlere ihtiyacın arttığını gözler önüne sermektedir(DPT,2007:15).

Türk toplumunda yaşlının aile içinde bakılması gerektiği düşüncesinin yanı sıra, modernleşme, yaşlı nüfus artışı, kentleşme kavramları ile birlikte kurum bakımı da bir sosyal hizmet alanı olarak gelişim göstermektedir. Ki günümüzde yaşlı bakım ve korunmalarının sağlandığı huzurevleri ve bakımevleri sayıları ülkemizde giderek artmaktadır. 23.01. 2013 itibari ile Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait huzurevi sayısı 107 iken , dernek ve vakıflara ait 30 huzurevi,diğer bakanlıklara ait 2 huzurevi, belediyelere ait 20, azınlıklara ait 7 huzurevi ve özel 129 adet huzurevi bulunmaktadır(<http://www.ozurluveyasli.gov.tr>).

Anayasanın sosyal güvenlik hakkı başlığı altındaki 60. Maddesinin yaşlıların özel olarak devletçe korunduğunun ve yaşlılara sağlanacak hak ve kolaylıkların kanunla düzenleneceği ifade edilmekte, muhtaç yaşlılara aylık bağlanması konusundaki 2022 Sayılı Kanun da bu konuda örnek sayılmaktadır(Arpacı, 2005:128).

Görüldüğü gibi 2022 Sayılı 65 yaşını doldurmuş, muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanması hakkındaki kanun yaşlılara yardım sağlama adına atılan önemli bir adımdır.

Yaşlılara sunulan hizmetler sadece kurum bakımı ile sınırlı kalmamakta, yaşlılara gündüzlü bakım hizmetleri de verilmektedir. Ankara , Çanakkale,

Eskişehir, İzmir, Kırıkkale illerinde bulunan yaşlı hizmet merkezleri 23.01.2013 tarihi itibari ile 497 erkek, 569 kadın olmak üzere 1066 yaşlıya hizmet vermektedir(<http://www.ozurluveyasli.gov.tr>).Yaşamını evde ailesi, akrabalarıyla veya yalnız sürdüren sağlıklı yaşlılar ile demans, alzheimer gibi hastalığı olan yaşlıların boş zamanlarını değerlendirmek, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının ve sağlık gereksinimlerinin karşılanmasında yaşlılara yardımcı olmak, yaşlılara çeşitli hususlarda rehberlik edip mesleki danışmanlık yapmak, kendi olanaklarıyla karşılamakta güçlük çektikleri konular ile günlük yaşam faaliyetlerinde destek hizmetleri vermek, sosyal ilişkilerini arttırmak yaşlı merkezlerinde yürütülen gündüzlü bakım hizmetlerini kapsamaktadır.

2.2. Huzurevi - Bakımevi Kavramları Ve Bu Kurumlara Bakış

Yaşlılık dönemi ile birlikte yaşlılar ve aileleri de birçok problem ile karşı karşıya gelmektedir. Yaşlılık döneminde yaşlılar yalnız kalmak istememekte, dostlarına, yakınlarına olan bağımlılıklarının arttığı görülmektedir (Gümüş, vd.,2007:106).

Yaşlılar özellikle tanıdıkları, bildikleri, hatıraları ile iç içe yerlerde sevdikleriyle yaşamak isterler. Yaşlılar için alışkanlıkların dışına çıkmak, özellikle yerini değiştirmek çok önemli bir olay olarak görülmekte ve algılanmaktadır (Bıllıg,2000:115).

Yaşlının yer değiştirmesi, yeni bir ortamda zamanını geçirmesi, yaşamını sürdürmesi de ülkemizde kurumlarda yaşamak düşüncesinin yerleşmemesine sebep olmuştur.

Özellikle yaşlıların çocuklarını hala bir sigorta olarak algılamaları gayri resmi bakıcı olarak ailelerde yaşlının bakımı ve aileleriyle yaşamasını getirmiştir (Adak,2003: 78).

Kurum bakımı Türkiye’de her ne kadar yaşlının evde bakımının önüne geçememişse de özellikle gelişmiş batı ülkelerinde yaşlıların gereksinimlerini dikkate alan bir hizmetin de kurum bakımı olduğu söylenebilir. Ki kurum bakımı, yaşlıların sosyo- ekonomik – psikolojik ihtiyaçlarının karşılandığı, sağlık sorunları ile ilgilenilen, yaşlının mutluluk ve refahını odak alan bir hizmet türüdür(Altan ve Şişman,2003:20).

Kurum bakımında karşımıza huzurevleri, bakımevleri çıkmaktadır. Huzurevleri yaşlıların barınma, bakım ihtiyaçlarını karşılayan, her toplu yaşanan yer gibi belirli kurallara sahip kuruluşlardır. Batı literatüründe huzurevi, oldage home ya da elderly home, residential home, senior house olarak da adlandırılır (Danış, 2004:51). Huzurevleri ile yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri yönetmeliğinde huzurevi, ‘60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşu’şeklinde tanımlanmaktadır(<http://www.ozurluveyasli.gov.tr>). Bakım evleri ise genelde yaşlı ağır somatik ve psişik sorunları olan yaşlılara tıbbi refakat olanağı sağlayan kuruluşlardır denilebilir(Miroğlu, 2009).

Huzurevleri ve bakımevleri her ne kadar yaşlıların kendilerini kendi evinde gibi hissettiklerinin amaçlandığı kurumlar olarak görülseler de kendine has kuralları bulunmakta, yaşlı sayısındaki fazlalık ya da fiziksel mekanın uygun olup olmaması gibi etkenlerle bu pek mümkün olmamaktadır(Arpacı, 2005:117).

Nasıl ki özellikle Türk toplumu için yaşlı bakımının evde aile içerisinde sağlanması gerekiyorsa, yaşlı da kendisi için aynısının olmasını tercih etmektedir.

Ankara’da Kocatepe ve Emek 75. Yıl Yaşlı Dayanışma Merkezleri’ne devam eden (Haziran 2002- Haziran 2004) yaşlılar üzerinde yapılan araştırmada yaşlıların %20’si evin kendisi için huzur olduğunu, %20.2’si mutluluk kaynağı olduğunu, %20.2’si de özgürlük olduğunu, %19.4’ü güvenliği ifade ettiğini, %12.7’si anıları,%5.5’i yalnızlığı, %1.5’i kutsallığı ifade ettiğini, dile getirmiştir(Danış, 2004:188).

Yaşlı evini huzur bulduğu, mutlu olduğu bir ev olarak görmektedir. Yaşlı için huzurevinde kalmak, kendi evinde kalmanın ötesinde, daha başka bir anlama gelmektedir(Kılıçoğlu, 2005:9).

Yaşlı açısından bakıldığında geleneksel aile içinde saygın bir yere, otoriteye sahip olan yaşlının huzurevine, bir kuruluşa yerleştirilmesi yaşlı açısından kabul edilememektedir. Yaşlı kendisini bildiği yerden sevdiklerinden ayrıştırılmış, farklı kültürden kişilerin olduğu yabancı bir ortamda yalnız hissetmektedir.(Savaş vd. ,2009: 91).

Huzurevine yerleşen yaşlı kendisini bilmediği bu ortamda yabancı, değersiz, toplumsal çevreden soyutlanmış, terk edilmiş hissetmektedir. Özellikle kişinin toplumsal çevresinde yaşlı olması dolayısıyla sağladığı statü gibi özel bir yere 'huzurevi' kurumu içinde sahip olması mümkün görünmemektedir(Konak ve Çiğdem,2005:24).

Yaşlılara huzurevinde yaşama istekleri ile ilgili soru yöneltildiğinde kadın yaşlıların %5'i huzurevinde yaşamayı isteyip, %95'i istemediğini, erkek yaşlıların ise %7'sinin istediği %93'ünün istemediği ortaya çıkmıştır(Çakır, 2004: 71). Görüldüğü gibi yaşlılar da huzurevini gidilmemesi gereken bir ev olarak algılamaktadırlar. Yaşlının bu kurumlara ve kurum bakımına olan kızgınlığı,kendini huzursuz hissetmesi, doğal görülmektedir(Turan,1985:34).

Huzurevleri yaşlılar için gidilmemesi gereken bir yer olunca, yaşlılarına ile içinde bakamayıp deyim yerindeyse huzurevine veren kişilere de toplumun olumsuz bakış açısının bulunduğunu söylemek kaçınılmaz görülmektedir.

Çoğunlukla bir huzurevine evlatları tarafından yerleştirilmek kimsesiz olup da zorlayıcı nedenlerle buraya düşme anlamı taşımaktadır(Lehr,1991'den aktaran İçli,2004:7).

Yaşlının huzurevi, bakımevi gibi kurumlara yerleşimi, bu kararın alınmasına yol açan kişilerde suçluluk, hüzn, korku, kurtulma gibi duyguları ortaya çıkarmaktadır.(Billig,2000:114).

Anne ve babası huzurevine yerleşen kişide, annemizi böyle bir yere nasıl koyabiliriz, verebiliriz şeklinde düşüncelerin belireceği açıktır ki bu

düşüncelerin temelinde yine huzurevinin düşkünler evi olarak görüldüğü ve bu kurumlara olumsuz bakış açısı ile yaklaşıldığı açıktır.

Özellikle şehir merkezlerine uzakta kurulan huzurevleri ailesinden ayrılan yaşlı da , toplumdan izole edilme, terk edilmişlik duyguları yaratmaktadır. Yine yaşlı bireylerde bu tecrit edilme olarak da algılanmaktadır (Arpacı,2005:116).

Huzurevleri ölüme adım adım yaklaşılan yerler olarak görülmektedir ki ailesinden ayrılan yaşlıların bu kurumlara geldiklerinde bu kayıpların arttığı da bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır(Karan vd. ,2007: 50).

Günümüzde en çok tartışılan konulardan biri de yaşlıların bir arada yaşamalarının doğru olup olmadığıdır. Ki yaşlıların huzurevinde belki de birbirleri ile ortak dertleri olmasına rağmen, huzurevi arkadaşlığının zorunluluktan kaynaklandığı ve bu zorunlu arkadaşlıktan doğan memnuniyetsizlikleri yaşadıkları bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır (Oktik, 2004: 194).

Huzurevi yaşlıların mecburen arkadaşlık kurdukları, mecburen kurallara uydukları, kendilerini toplumdan soyutlanmış hissettikleri yerler olarak düşünülmektedir. Artık yaşlı geçmişinden, çevresinden koparılan, karakterini yitirmiş, yeni bir kişiliğe bürünmüş bir haldedir (Beauvoir, 1970: 33).

Yaşlı artık eskisi gibi oturup kalkmamakta, zamanını dilediği gibi harcayamamaktadır. Yaşlı istediği gibi para kazanıp harcayarak ya da istediği kişilerle ilişki kurarak sosyalleşme hakkından da kurum bakımı ile alıkonmaktadır(Altan ve Şisman,2003: 21).

Huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlara da toplumun bakış açısının olumsuz olmasında bu kurumların neticede para kazanan kurumlar olması önemli etkenlerdendir. Huzurevlerinin ticari amaç gözetmediğini söylemek mümkün değildir (Sancaklı, 2006: 66). Bu kuruluşların yaşlılara sözde yardım ve hizmet etmeye çalıştıkları, huzurevi yaşlılarının ilk önce muhtaç kişiler olarak kabul edildiği daha sonra bu kurumların nesnesi haline geldiği, bu

kurumların defisit modele göre çalıştıkları ifade edilebilir (Haffman, 1998'den aktaran Tufan, 2003 : 132).

İşte huzurevlerinin yani çalışanlarının sözde hizmet edenlerin yaşlıları nasıl gördükleri düşünüldüğünde, bu kurumların yaşlılar ve aileleri için korkulacak bir yer olması kaçınılmaz olmaktadır.

Türk toplumunun kurum bakımına karşı olumsuz bakışının bir diğer sebebi de bu kurumların hizmet kalitesi, çalışan kişilerin güvenilirliği ile ilgilidir. Özellikle yetersiz bakım (inadequate care) yaşlılar için bir tehlike olarak önümüzde durmaktadır(Wilson 2000'den aktaran Danış, 2005:32).

Yaşlıları huzurevinde kalan ailelerin ya da birçok kişinin huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlar için ilk şüpheleri de yaşlılarına verilen hizmetin ve bakımın nasıl olduğu ile ilgilidir. Daha önce de bu çalışmada bahsedildiği gibi medyanın topluma yansıttığı olumsuz örnekler bu konudaki olumsuz bakış açısını derinleştirmektedir.

Bir başka bakış da yaşlı ailelerinin huzurevlerine yaşlılarını yerleştirmesi sonrası onları hiç arayıp sormamalarına toplumun negatif bakışıdır. Ki huzurevinde , çocuklarıyla evde kalan yaşlılara göre tanıdıklarıyla daha az görüşmektedirler(Kılıçoğlu, 2005:32).

Görülüyor ki huzurevleri hala yaşlıların aileleri tarafından bırakıldıkları ve önemli günler dışında pek de ziyaret edilmedikleri yerler olarak algılanmaktadır.

Oysa, daha önce de bahsedildiği gibi belli kuralları olup, resmi bir kurum olan huzurevleri ve bakımevlerinde yaşlılar için kurum içindeki resmi etkinliklerden çok yakınları ve akrabaları ile yaptıkları resmi olmayan etkinlikler (akraba ziyaretleri) daha önemlidir. Bu etkinlikler daha samimi olması nedeniyle yaşlıya daha değerli bir rol desteği vermektedir (Kılavuz, 2005: 31).

Araştırmalar, huzurevi bakımevi gibi kurumlarda kalan yaşlılarda agresyon, ajitasyon, öfke nöbetleri gibi davranış bozukluklarına , depresyona rastlandığını göstermektedir (Altın,2006:34).

Yaşlıların ailelerinden ayrılıp huzurevine yerleşme, oradaki düzene alışma, farklı kültürlerden gelen insanlarla bir arada yaşama sürecinde yaşadıkları karmaşık duygularla, birçok sorunla karşılaşmaları olasıdır. Özellikle toplumdan uzakta yaşayan aileleri tarafından anımsanmayan yaşlıların benlik algılarında düşüş görülmektedir (Gökler ve Aydın,2011).

Daha önce de belirtildiği gibi yaşlının huzurevi ya da bakımevinde sürdürdüğü mecburi arkadaşlıklarının dışında , akrabalarının ailesinin desteğine ihtiyaç duyduğu malumdur. Yaşlının ailesinden ve akrabalarından aldığı desteğin ruh sağlığını da olumlu yönde etkileyeceği açıktır (Bahar vd., 2005:236).

Açıktır ki huzurevleri toplum tarafından sadece bir kimsesizler evi değil, ailedeki o sıcak ilişkilerin yerini zorunluluktan doğan ilişkilerin aldığı bir ticarethane olarak görülmektedir. Aynı zamanda toplum huzurevini yaşlıların ölümlerini bekledikleri ve aynı katta kaldıkları arkadaşlarının ölümüne tanık olduklarında olumsuz duyguları tekrar tekrar yaşadıkları bir yer olarak tasvir de etmektedir (Miroğlu, 2009: 80).

Sonuç olarak Türk toplumunda yaşlının ailede bakımı ve aile içinde ikametini sürdürmesi gerektiği düşüncesi ve kurum bakımına olumsuz bakış açılarının bulunduğu bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Fakat kurumsal çözümün pek tercih edilmemekle beraber son çare olarak görüldüğü, red de edilmediği su götürmez bir durumdur (Kalaycıoğlu vd., 2003:48).

Fakat Türk toplumunda huzurevi hala düşkünler evi olarak görülmektedir. Kaliteli yaşlılık dönemi geçirilecek bir yer olarak anılmamakta, sığınılacak yer anlamı halen öne çıkmaktadır (Savaş vd. ,2009: 94).

Durum böyle olunca da yeniliklere korkarak yaklaşıldığı, aile ve arkadaşlara bağımlılık duyulan, eskiye özlemin arttığı bu dönemde yaşlının alışkanlıklarının değişmemesi nedeni ile kurum bakımının tercih edilmemesine şaşılmamaktadır (Konak ve Çiğdem,2005: 30).

Çünkü yaşlı için yer değişimi, yaşanan karmaşık duygular, 'huzurevi' adı altında bir yere yerleşmek, çevresini değiştirmek kolay olmayacaktır.

Kuruma yerleşmek yaşlı için kolay silinemeyecek bir tablo yaratmaktadır (Gökler ve Aydın, 2011: 71).

Sivas Huzurevi'nde kalan 39 yaşlı üzerinde yapılan araştırmada kadınların %27.5'inin erkeklerin %57.5 inin ana babalarının huzurevinde kalmalarını kesinlikle istemedikleri neticesi ortaya çıkmıştır(Konak ve Çiğdem, 2005:57).

Görüldüğü gibi huzurevleri, yaşlıların gitmek istemedikleri, ailelerin yanaşmaktan korktukları, ancak kimsesiz kalan yaşlıların sığınacakları yer anlamını taşımayı sürdürmektedir.

2.3. Tutum Kavramı

İnsanoğlu, yaşamın her alanında, her anında belli biçimde, belli şekilde durumlara karşı tavır almaya mecburdur. Kişi hayatta karşılaştığı durumlara, konulara karşı sürekli bir tavır sergileme, davranış gösterme yani tutum oluşturma çabası içerisinde yer almaktadır.

Görüldüğü gibi yaşamda, toplumda var olan her kişi ortaya çıkan durumlara, konulara, olaylara karşı bir davranış, bir tutum göstermektedir. Tutumun toplumsal bir olgu olarak değerlendirilebileceği su götürmez.

Tutum, bir şey karşısında ortaya konulan bir tepkidir denilebilir. Tutumun konusu, kimi zaman bir nesne, kimi zaman birey ya da soyut kavramlar(barış, dostluk, savaş) da olabilmektedir. Tutumlar olumlu ya da olumsuz biçimde şekillenmektedir. Tutumlar, bir kimse, nesne ya da hususla ilgili organize ve sürekli olan duygu ve inançlar olarak tanımlanmakta, bu inanç ve duygular kişinin davranışlarına yön vermektedir (Cüceloğlu,2005:585).

Lambert'e göre tutum, 'Bireyin insanlar, gruplar, sosyal konular ve daha genel olarak herhangi bir çevresel olayla ilgili örgütlenmiş ve tutarlı bir

düşünce, duygu ve tepki biçimi' olarak tanımlanmıştır(Akt. İnceoğlu,2010:9).

Araştırmamıza konu olan toplumun yaşlılarını huzurevlerine veren kişilere ya da bu kurumlara karşı sergiledikleri tutumlar da zihinsel, duygusal, davranışsal öğelerden beslenmekte, etkilenmektedirler. İşte bu araştırmada bahsedilen tutum da toplumsal bir öge, toplumsal bir olgu anlamını işaret etmektedir. Tutumlar aslında bir şekilde kişilerin daha önce de bahsedilen değer yargılarına uygun seçim yapmalarına yardımcı olan meleklerdir denilebilir.

Tabii tutumun oluşmasında kimi zaman zihinsel kimi zaman duygusal kimi zaman da davranışsal öğeler baskın olacaktır (İnceoğlu,2010: 22). Toplumun huzurevlerine ya da yaşlılarını kurum bakımına verenlere karşı tutumunun oluşmasında hem daha önce bahsettiğimiz dini, toplumsal ya da medya aracılığıyla öğrenilen bilgiler, hem de duygusal öğeler etkin olmaktadır. Ki bireyler, yaşadıkları grup içinde başkalarından duyduklarına öyle inanırlar ki, bu bilgilerle tutum sahibi olabilirler. (Baysal, 1981:1).

Yukarıda da bahsedildiği gibi tutumlar olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Aslında tutumlar neyin iyi, neyin kötü olduğu hakkındaki kararımızı etkileyen şeylerdir (Arkonaç, 1998:171). Olumlu tutumlar, olumlu duyguları , yaklaşma, yönelmeyi arttırırken, olumsuz tutumların uzaklaşma, kaçınmayı getirdiği açıktır.

Tutumun derecesi, tutumun kabul ya da red ölçüsünü, seviyesini gösterirken, tutumun yoğunluğu ise söz konusu tutumun davranışa dönüşebilme olasılığını işaret etmektedir (Demir,2010:15).

Tutumlar, belirli bir süreçte oluşur, belirginleşir. Örneğin, birey ilk karşılaştığı durumda, nasıl bir tutum göstereceğini bilemediğinden çevresine bakar ve çevresindekilerin hal ve hareketlerini izlemeye koyulur. Birey gözlemlediği ve edindiği izlenimler ışığında davranış ve tutumlarını oluşturur, karşı karşıya geldiği durumlarda belli bir tavır gösterir (Sakallı, 2001:22).

Birey, ilk toplumsal ilişkileri aile içinde öğrenmektedir. Çocuğun ilk girdiği toplumsal çevre aile ortamıdır (Poyraz, 2007:1). Çocuk önceleri anne ve babasının sevgisini kazanmak için onlar gibi davranır, bu şekilde çocuk anne ve babasının tutumlarını paylaşmaktadır. Aile içinde oluşmaya başlayan tutumlar, çevresel öğelerden de kuşkusuz etkilenmektedir. Bireyin tutumlarının büyük kısmının on iki ile otuz yaş arasındaki dönemlerde oluştuğu, daha sonra çok az değiştiği de bir gerçektir. Ki Sears(1969), bu dönemi kritik dönem olarak adlandırmıştır (Morgan,2005:375). Bu dönemde birey üzerinde ailenin, akranlarının, kitle iletişim araçlarından edindikleri bilgilerin etkilerinin var olduğu açıktır.

Özgüven (1994) tutumu, kişilerin belli bir düşünceyi, kurumu, ya da bireyi onaylaması yani kabullenışı ya da reddedişi biçiminde bir eğilimi şeklinde tanımlamaktadır (Aktaran Demir,2010: 14).

Kişi toplumun içine doğduğu andan itibaren her zaman bir grup içerisinde kalmaktadır. Ve kuşkusuz kişi grup kurallarını öğrenmekte, doğru tutumun ne olduğu grup içinde şekillenmekte, kişi doğru tutum sergilediğinde grup ve toplum tarafından ödüllendirilmekte, tersi durumda ise toplumdaki ya da gruptan çeşitli tepkiler almaktadır. İşte birey için içinde bulunduğu gruba ya da topluma uyum sağlamanın ne denli önemli olduğu aşikardır (İnceoğlu, 2010:145).

Her hususta olduğu gibi huzurevlerine bakış konusunda da toplumun içinde yer alan bir bireyin huzurevlerine olumsuz bakan tablodan ayrı durma değil, bu çerçeveye uyum sağlama olasılığı daha fazla görünmektedir. Toplumsallaşma süreci ve grup üyeliğinin kişinin tutumlarının oluşmasındaki etkisi tartışılmazdır (Baysal, 1981: 261). Kişi, içinde bulunduğu ve üyesi olduğu gruba nasıl ve ne konuda ters düşebilir ki? İşte bu zordur. Bireyin, içinde bulunduğu gruplar, kişinin yaşadığı deneyimler onun tutumlarını belirlediği gibi, bu tutumlardan hangisini korumaya alacağını, hangisini korumaya almayacağını da belirler (Özdemir, 2010: 15).

Tutumlar eylemleri de beraberinde getirerek olumsuz tutum ve inançlar, olumsuz tepkileri, davranışları meydana getirdiğinden huzurevleri,

bakımevleri toplumun yaklaşmak istemediği adeta öcü kurumlar olarak kalmaktadır.

Sonuç olarak, kişinin herhangi bir tutum oluşturmada yaşadığı toplumun kurallarının, değerlerinin etkisinin bireye küçüklüğünden beri adeta aşılandığı şüphesizdir. Dolayısıyla kişinin tutumlarını, davranışlarını belirlemek için sosyal normlara, değerlere, inançlara bakmak, başvurmak yanlış olmayacaktır (Söylet ve Mengü,2011:104).

2.4. Tutumları Oluşturan Faktörler

Birey doğumundan bu yana sürekli bir öğrenme süreci içerisinde. Davranışlar, tutumlar da öğrenme yolu ile kazanılmaktadır (Morgan,2005: 363).

O halde toplum içinde öğrenilen kültür, değer, inanç, sosyal etki, normlar, ön yargılar, tutumları şekillendiren tüm bu öğelerden bahsetmek kaçınılmaz görünmektedir.

Toplum, ortak yaşam sürdürebilmek gayreti içinde olan, birbirine bağlı kişilerden oluşan bir grup insan olarak tanımlanabilmektedir (Güvenç, 2005: 273).

İşte toplum adeta içine atılan, düşen insana farkında olarak ya da olmayarak toplum tarafından adeta şekil verilmektedir. Aslında, bu toplumda şekillenme süreci toplumsallaşma olarak da ifade edilebilir. Çünkü toplumsallaşma süreci esasen bireyin içine doğduğu içinde büyüdüğü topluma ayak uydurma halidir. Toplumsallaşma sürecinde birey toplumun değerlerini, inançlarını, tutumlarını öğrenmektedir (İnceoğlu,2010:145).

Çalışmanın başından beri söz edilen yaşlıya toplumca verilen değer, Türk toplumunda yaşlının yeri, yaşlı algısı, huzurevi algısı, huzurevlerine bakımevlerine olumsuz bakışı bunların hepsi daha toplum içinde büyürken içimize işlemeye başlayan hususlardır.

İşte birey tüm bu içine işleyen, üstüne yapışan değerler, kurallar, inançlar, ön yargılar ile hareket etmekte, tüm bunların ışığında tutum sergilemektedir. Araştırmada, tutumların yoğrulmasında, geliştirilmesinde etkin olan kavramlara değinilecektir.

2.4.1. Sosyal Normlar

Kişinin bağlı olduğu grubun içinde, kültürde grup normlarının olması muhtemeldir. Yazılı olmayan, grubun üyeleri tarafından da uyulan, üyelerin davranış, tutumlarını etkileyen sosyal normlar önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal kurallar, toplumca sosyal açıdan kabul edilen uygun davranışları kapsamaktadır (Sakallı, 2001: 29).

Toplum içindeki birey, sosyal normları öğrenir ve sosyal normlar bireyin davranış ve tutumlarına yön verir. Yaşlı bireye saygı duymak, küçüğün yanında yaşlı biri varken uzanmaması, bu normlardan bazıları sayılabilir.

Gibbs (1965), sosyal normların tanımında üç özellik belirtmiştir:

Belirli sosyal bir durumda davranışın ne olması gerektiği konusunda görüş birliği,

Davranışın ne olacağı hakkında grubun üzerinde anlaştığı bir beklenti,

Beklenen davranış yapılmadığı zaman herkesin 'ceza vericiliği' üzerinde anlaştığı bir tepki(Aktaran Cüceloğlu, 2005:347).

Çalışmada Türk toplumunda yaşlıların yeri, yaşlı bakımının evde sağlanması gerekliliği, yaşlılara nasıl davranılması gerektiği beklentisine yönelik tutumların nasıl oluştuğu, bu tutumları sosyal normların nasıl etkilediği burada da anlaşılmaktadır. Yaşlı için evde bakım yerine kurum bakımına verenlere karşı oluşan tepkileri de grupta beklenmeyen davranış ve tutumlara verilen cezalar olarak algılamak yanlış olmayacaktır.

Aslında çoğu birey içinde varolduğu toplumun sosyal normlarını daha çocukken içselleştirmeye başlar, bu da tam anlamıyla bir toplumsallaşma sürecidir. Bu kuralları içselleştiren kişilere, toplum tarafından adeta ödül verilmekte, bu kişiler dahil olduğu grupların içinde hiçbir sıkıntı yaşamamakta, bu da bu kişileri rahatlatmaktadır. Çünkü, bireyin kendisinden beklenmeyen davranışları göstermesi ve toplumdan farklı hareket etmesi kişide gerginlik oluşturmakta, kişi dışlanmışlıkla karşılaşmak istememektedir.

2.4.2. Değerler

Bir toplumda değerlerin de tutumlar üzerinde ne denli önemli olduğu açıktır. Değerler, kişiye, gruba yararlı, grup tarafından beğenilen şeyler olarak da tanımlanabilir (Aydın, 2011).

Toplumun benimsediği, toplum tarafından kabul gören değerler etrafında kişiler tutum ve davranış göstermektedirler. İçinde bulunduğu toplumun değer yargıları, toplumun içinde yer alan insanı kuşatmaktadır.

Birey için toplum değerlerinin dışına çıkmak çoğu zaman cesaret edemediği bir iş olmakta ya da cesaret edip toplum tarafından tepkileri kucakladığı bir eyleme dönüşmektedir.

Bir bakıma değerler, bazı konuların ya da olguların birey için ifade ettiği yararlarıdır. Değerler, tutumların duygusal ögesini etkiler. Bu açıdan bakıldığında değerler, bireysel değerler ve toplumsal değerler olarak ikiye ayrılır (İnceoğlu, 2010: 157). Her ne kadar kişisel değerler ile toplumsal değerler etkileşim halinde olsa da , her zaman bu anlamda bir etkileşim olmayabilir. Değerler, ulaşılmak istenen, ideal olan koşulların göstergeleri olarak düşünülebilir. Bu ideal olan durumlar, çalışkanlık, doğruluk, akılcılık, gerçeğe ulaşmak olabilir. Görüldüğü gibi değerler, iyiyi, doğruyu, güzeli belirtirler.

Değerler, toplumbilimsel kavramlardır. Bir birey için anlamlı olan toplumsal değerler, o toplumda yaşayan herkes için anlamlıdır. Toplumun bir değer sistemine sahip olduğu ve bu değerlerin o toplumun insanları tarafından da kuşatıldığı açıktır.

Oppenheimer, tutumların gerisinde bir değer sisteminin var olduğunu ve bu sistemin tutumlara etki ettiği üzerinde durmaktadır (İnceoğlu, 2010). Değerlerin de , topluma normlar aracılığı ile ulaşmak istedikleri yönü, hedefi gösterdikleri bir gerçektir. Ki bireyin içselleştirdiği sosyal kurallar ve değerler toplumdaki normlardan topluma değişen, farklılaşan kavramlardır. Araştırmada bahsedilecek olan kültür, ön yargı gibi kavramların da değerler, sosyal normlar kavramlarından apayrı düşünülmemesi gerekmekte, tüm bunların bireyi büyüten, herhangi bir konuya olguya bakışını, tutumunu belirleyen kavramlar oldukları gerçeği göz önüne alınmalıdır.

2.4.3. İnançlar

Tutumların oluşma sürecinde birey için büyük önem taşıyan inançlar da etkili olmaktadır. Gerçeğin eskiden veya şimdi nasıl olduğu hakkındaki bilgiler de inanç olarak ifade edilebilir(İnceoğlu, 2010: 157).

Yaşlı ve yaşlıların bakımı hususuna toplumun bakış açısının belirlenmesinde 'inanç' kuşkusuz en önemli konulardandır. Kişiler inançlar, inandıkları ışığında davranış sergilemekte, insanlara da ona göre tepki vermektedirler.

İnanç kavramı için kişilerin, kanaat, bilgi, inandıklarından oluşan psikolojik bir durum, bir düşünceye bağlı olma halidir de denilebilir(Aşan ve Aydın,2006: 82). Daha önce de değinildiği gibi kişiler sürekli yeni durumlar ile karşılaşmakta, tecrübeler kazanmakta, değişik durumlara göre kanaatler oluşturmaktadır. Nasıl ki tutumları oluşturan etmenlerden biri de inanç kavramı ise, aynı şekilde inanç kavramı içerisinde de kişilerin gerek ailelerinden, gerek medyadan, çeşitli yollardan edindikleri bilgiler ve bunlara yönelik kanaatler bulunmaktadır.

Tutumların belli inançların ve değer yargılarının arkasında olduğu açık görünmektedir. Tutumların oluşması sürecinde bireyin yaşadığı toplum içerisindeki değer yargıları, inançlar, sosyal kurallar bireylerin deneyimleri kadar önemlidir. Aslında, bir şeye inandığımızı belirttiğimiz zaman, bizim için gerçeğin o olduğunu ifade etmek isteriz. İnanç, bu şekilde düşünüldüğünde , tutumlarımızın zihinsel ögesinde yer almaktadır.

Ancak İnanç kavramına duygusal öge katıldığında, inançlar tutuma dönüşmektedir ki her tutumda inanç olmakla birlikte her inanç bir tutum oluşturmamaktadır (İnceoğlu, 2010:152).

İnançlar, hayatımızda önemli roller üstlenmişlerdir. Bu rollerden bazıları, kişilerin bazı konulardaki kararlarında devamlılık sağlama, gündelik olayları yorumlama ve onlara anlam yükleme, amaçlara giden yolların seçiminde bireye yarar sağlamadır (Eren,2008). İnançlar, yaşamımızda olmasaydı birey gündelik yaşamda karşılaştığı birçok durum hakkında inançlar gibi bir süzgeç olmadan tepki vermeye çalışacağı aşikardır. Şu bilinmelidir ki inançlar, değer sistemleri bulunmayan bir toplumu ayakta tutacak bir zemin de yok demektir.

2.4.4. Kültür

Çalışmaya konu olan Türk toplumunun yaşlıya bakışı, bakımevlerine, huzurevlerine olan olumsuz tutumunu şekillendiren inanç, değer, sosyal kurallar, v.b. gibi etkenlerin birleşimi kültür adı altında da belirtilebilir.

Çalışmanın konusuna ya da başka herhangi bir tutuma etki eden onu oluşturan bir etmen de kültürdür.

Toplumda var olan her insanın aldığı, yetiştiği kültür, insanın çevresine ya da olaylara karşı nasıl bir etkileşimde, nasıl bir tepkide bulunduğunu

belirleyen bir olgudur. Ki Linton (1945), kültürü, bir toplumun tüm hayat biçimi diye nitelendirmektedir (Güvenç, 2005:100).

Aslında bir grubun alışkanlıkları, paylaştığı değerleri, gördükleri, geçmişten getirdikleri, sakladıkları, sürdürdükleri ve birbirlerine aktardıkları her şey kültürdür bir biçimde. Kültürün temelleri, toplumun kimliğinin oluşmasında en önemli görevi üstlenirler (Tarhan, 2010:275).

Yani çalışmada sık sık bahsedilen Türk toplumunun adetleri, yaşlıya olan saygısı, yaşlının deneyimlerini baş üstünde tutması, yaşlının evde bakılması gibi temeller kültürü yansıtan şeyler, Türk toplumunun geçmişten de getirdiği alışkanlıklar, değerlerdir. İşte bu kültür, Türk toplumunun yaşama biçimini karakterize eden bir kültürdür (Doğan, 1995:211).

Yani bir toplumun kültürel değerleri, diğer toplumlardan onu ayıran öğelerdir. Kişi içinde bulunduğu toplum içerisinde doğal bir süreç içinde kültürel değerleri öğrenmekte ve bu değerleri yaşamın içine katmaktadır. Tabii kişinin kültürel değerleri öğrenmeye ve algılamaya başladığı en küçük toplumsal birim ailedir. Kültürel değerler, aile içinde öğrenilir ve diğer bireylere aile içinde aktarılır. Aslında kültür toplum halinde yaşamının bir ürünü olmaktadır (Emiroğlu, 1985: 19). Yani kültürün öğrenilmesinde sosyal etkileşim yatmaktadır. Toplum içinde yaşayan kişinin kişilerle etkileşim halinde olmaması söz konusu değildir. Williams da kültürü, 'bir toplumu oluşturan insanların bütün bir yaşam biçimi' olarak tanımlamaktadır(İnceoğlu, 2010).

Kültür, her toplumda farklı bir hale bürünür. Yani her toplumun kültürel değerleri kuşkusuz aynı değildir. Birey, hangi toplumun içine doğarsa o toplumdaki kültür içinde toplumsallaşmaya başlamaktadır. Bu da ulusal kültür kavramını akla getirmektedir. Ulusal kültürün işlevine değinilecek olursa, ulusal kültür öncelikle belli bir ulusal bütünlük içerisinde bir arada yaşamakta olan kişilere o ulusun yapısal dinamiklerinin temelini oluşturan kuralları, değerleri, gelenekleri, görenekleri, öğretme, aşılama işlevine sahiptir denilebilir (İnceoğlu, 2010). Birey, içinde büyüdüğü ulusun yaşama biçimi, davranış kalıplarını, normlarını öğrenmektedir.

Görüldüğü üzere, kültür bireyin tutumlarını şekillendiren, belirleyen bir unsur olmakta, kişiyi bulunduğu toplumun değerleri ile kuşatmakta, kişiyi o topluma ait kılmaktadır.

2.4.5. Sosyal Etki

Yine tutumların oluşumunda sosyal etki kavramından da bahsetmek gerekmektedir. Birey yalnız yaşamadığı, bir toplum içinde var olduğu sürece diğer kişilerden etkilenecek, davranışları da düşünceleri de bu etkiden payını alacaktır.

Sosyal etki, aslında kişileri toplum içinde baskı altında tutan, davranışlara, tutumlara yön veren bir kavramdır. Sosyal etki; insanın diğerlerinden (insanlar, grup, toplumdan) ödül almak, sevilme, kabul görmek ya da cezadan kaçınmak, reddedilmekten kaçınmak için uyum sağlaması durumunda meydana gelir (Sakallı, 2001: 27).

Toplum içinde her hususta olduğu gibi yaşlılar, yaşlı bakımı hususunda da sosyal etkiden uzak bir tutum ya da tavır düşünülemez. Dolayısıyla insanlar yaşlısını bakımevlerine veren kişilere karşı olumsuz bir tavır sergileyecekler, bu tavırdan kaçmak isteyen kişiler de sosyal etkinin emrine amade olacaklardır.

Aslında sosyal etki, bilinçli ya da bilinçsiz olarak diğer bireylerin herhangi bir durum, olay hakkındaki fikirlerini, duygularını, davranış kalıplarını değiştirme görevini üstlenmektedir. Birey kendini toplumdan soyutlamadığı sürece, yani sosyal bir varlık olduğu sürece sosyal etki bireyler üzerindeki bu görevini kuşkusuz en iyi şekilde yerine getirecektir.

2.4.6. Önyargılar

Türk toplumunun yaşlı bakımevinde kalmasına ve yaşlıyı kurum bakımına verenlere karşı olumsuz tutumlarının bulunmasında, bu tutumları oluşturan kültür, değer, sosyal norm, inanç, sosyal etki, kavramları dışında ön yargılara da değinmek yanlış olmaz. Çünkü birçok tutum ve davranışın arkasında sahip olduğumuz ön yargılar bulunmaktadır.

Önyargılar (prejudice), yaşamın bir parçasıdır. Farkında olmadan düşünce ve davranışlarda önyargılar kullanılır (Cüceloğlu,2005:543).Önyargılar, herhangi bir konuda yeterli bilgiyi edinmeden, yetersiz kanıtlara dayanarak oluşan yargılardır. Ki önyargılar genelde olumsuz yönlüdür ve ön yargılar bir tutumdur(İnceoğlu, 2010:155).

Çalışmada aslında huzurevi, bakımevi gibi kurumlara önyargılı bakılması üzerinde durulmaktadır. Bu önyargı, bir bireyin yaşadığı tatsız bir olay sonucu oluşan tutumları olabilmekte daha önce de söz edildiği gibi medya aracılığı ile gösterilen olumsuz durum genel bir kalıp yargıya yön verebilmektedir.

Önyargılar, bir kere oluştuktan sonra giderek daha kuvvetli ve devamlı hale gelmektedirler. Önyargılar, gereksinimler, algı gibi onları besleyen kaynaklar tarafından daha da güçlü hale getirilmektedirler (Morgan, 2005:370).

Önyargılı kişiler tarafından olayların çarpıtılarak algılanması ya da önyargıların cevap verdiği gereksinimlerden üstünlük duygusunun bireyin hoşuna gitmesi önyargıların daha da devamlı ve güçlü olmasını sağlamaktadır.

Belirli bir konuda önyargılı olan kişilerin aslında o konuya ilişkin yeterince bilgiye sahip olmadığı, hatta hayali kanıtları olduğu bir gerçektir. İnceoğlu (2010), önyargıların doğuştan değil, toplum yapısından kaynaklanan bir olgu olduğuna vurgu yapmaktadır. Çünkü, aynı toplum içinde yaşayan değişik bireyler aynı konuda farklı ön yargılara da sahip olabilmektedirler.

2.5. Algı Kavramı

Araştırmada, daha önce de tutumların oluşmasında etkili olan birçok öğeye vurgu yapılmıştır. Tutumların oluşması aşamasında bireyin algılama sürecinin de önemi büyüktür.

Kişi, dış dünya hakkında veya kendisi hakkındaki bilgileri duyum ve algı yoluyla elde etmektedir. Bu nedenle algı kavramını açıklamadan önce duyum kavramından da söz etmek yerinde olacaktır. Duyum kavramı, bir organizmanın iç ve dış uyarıcılara karşı duyarlılığını gösteren bir terim iken algı daha karmaşık ve duyumdan daha ileri bir kavramdır demek yanlış olmaz. Uyarıcıların duyu organlarını uyarması ve uyarıcıların belli sinir yollarından geçerek beyne ulaşması ile duyum oluşmaktadır(<http://egitek.meb.gov.tr>).

Algılama, duyu organlarını uyaran nesnelere, niteliklerin veya olayların farkında olunması olarak da tanımlanabilmektedir. Kişi, çevresinde olan bitenin farkında olup, nesnelere, niteliklerini duyuları yoluyla tanır ve bu uyarıcılara da bazı anlamlar yükler, bu anlamların yorumlanmasıyla algılama süreci devam eder. Algısal süreçler, duyularımızın bizde oluşturduğu yaşantıların en küçük parçalarının bile anlamlı, örgütlü bir bütün halinde yorumlanmasını içerir. Ki Sarıççek (2012); algı sürecinde duyu organları ile elde edilen verilerin birbirleri ile tutarlı, anlamlı bir biçimde analiz edilip, sentezlenmesi noktasının üzerinde durmaktadır.

Algı, beynimiz tarafından kaydedilen uyarıcıların bir kopyası değil, bu uyarıcılara dayanarak yaptığımız yorumlar, yüklediğimiz anlamlardır. Yani kişiler aynı uyarıcıyı farklı bakış açılarına göre anlamlandırıp, yorumlayabilirler.

Herhangi bir zamanda algıladıklarımız sadece uyarının yapısına bağlı değil, aynı zamanda ortama, önceki deneyimlerimize, o andaki duygularımıza, genelde istek, tutum ve amaçlarımıza bağlıdır. Araştırmaya konu olan Türk

toplumunun huzurevlerine karşı olumlu ya da olumsuz tutum ve algılarının olması hususunda da önceki deneyimler, sosyal çevreden duyulan ve öğrenilenler, duygular etkili olmaktadır. Ki algı sürecinin , duyuma göre daha öznel deneyimleri içine aldığı bir gerçektir.

Kişinin belli bir hususta eyleme geçebilmesi için; öncelikle hedeflenen yöndeki alternatifin varlığını bilmesi, bilgiyi algılaması gerekmektedir (İnceoğlu,2010: 67). Bu nedenle bireyin belli bir görüşün yanlısı durumuna geçebilmesi için, konu ve içeriği hakkında iletilen bilgileri algılayabilmesi gerekmektedir. Bireyin gerek yaşlılığı gerekse yaşlı bakım kurumları konularında bir görüş sahibi olabilmesi için mutlaka bireyin bu konular hakkında bilgi sahibi olması ve bilgileri algılama sürecinden geçmesi gerekmektedir. Tabii bireyin bu algılama sürecine etki eden etmenler arasında almış olduğu eğitim, içinde toplumsallaştığı kültürel ortam, sahip bulunduğu inanç, örf, adet, gelenek, görenekler yer almaktadır. Anlam verme manasında algılama süreci içinde kültürel etkenlerin çok önemli olduğu görülmektedir. Ki kişinin kültürü de mesleği ve birtakım değerleri algılamasına yön vermektedir.

Bireyin çocukluğundan beri içinde bulunduğu aile ve sosyal çevrenin bireyi nasıl etkilediği, bireyin bu çevre içerisinde hangi değerleri öğrendiği ve önemli kıldığı araştırmada daha önce de üzerinde durulan bir noktadır.

Görüldüğü gibi algılama süreci, bireyler arasında farklı anlamlara yol açan bir süreç olmakla birlikte, deneyimlerle, kültürle, değerlerle de ilgili bir süreçtir. Tutumların oluşmasına etki eden etmenler, algı kavramında da karşımıza çıkmaktadır. Birey yine birçok husustan etkilenmekte, etrafından ve yaşam tecrübelerinden soyutlanamamaktadır.

2.5.1. Algıda Seçicilik

Organizmanın çevresindeki çok sayıda algılanacak nesne veya olaylardan bir veya bir kısmına yönelerek (dikkatini yönelterek) algılamasına denir (Morgan, 2005:280) Böylelikle kişi, uyarıcılar arasında bir seçme yapmış olur.

Algıda seçiciliği etkileyen en önemli süreç, dikkattir. İnsan aynı anda birden çok uyarıcının etkisi altında olmasına rağmen, bunların tamamına dikkatini veremez. İnsanın bu uyarıcılar arasında dikkatini belli bir uyarıcıda toplar ve onları algılar. Bu dikkati etkileyen bir takım faktörler vardır. Bu faktörler iç ve dış faktörler diye ikiye ayrılmaktadır.

Algıda seçicilik bir anlamda dikkat ikiye ayırabilir. Etkin dikkat kavramı, kişinin dikkatini kendi çabası ile bir hususa toplaması anlamına gelmektedir. Kişi bu noktada diğer uyarıcılardan kendini soyutlamak için çaba harcamaktadır. Edilgin dikkat ise dış etmenlerin doğrudan etkisi ile oluşturulan dikkattir. Kişi, kendi çabası olmadan bu uyarıcıya dikkat kesilmektedir.

Bireyin algısı; ilgisi, merakı bulunan konulara ve hususlara diğer konulara nazaran daha fazladır. Birey, uyarıcılardan mesleği ile ilgili ya da özel ilgi alanıyla ilgili noktalara daha fazla dikkat etmektedir. Bireyin yaşadığı durumlar, olaylar da direkt olarak onu etkilemekte, algılama sürecinde bireye etki etmektedir.

Araştırmaya konu olan huzurevleri ile ilgili medyaya yansıyan olaylar ve durumlar da kuşkusuz bu konuyla ilgilenen veya evinde yaşlı kişi ile ikamet eden ya da bizzat yaşlılığı yaşayan yaşlı kişinin dikkatini çekmektedir.

2.5.2. Algıyı Etkileyen Etmenler

2.5.2.1. İç Etmenler

Algıyı etkileyen iç etmenler bireyin ihtiyaçları, mesleği, istekleri olabilir. Kişinin mesleği ve ilgi alanlarının doğrudan kişinin algısını etkilediği hususu daha önce de ifade edilmiştir.

Kişiler karşılaştıkları her durumda birbirlerinden farklı algı süreçleri yaşamakta, her birey kendi açısından durumlara bakmaktadır. Kimi birey kendi mesleği açısından, kimi birey yaşamdan bekledikleri, istekleri açısından durumu algılamaktadır. Hiçbir kişinin algısı bu şekilde birbirine benzememektedir. Duyum ile algı arasındaki fark da bir kez daha burada belirginleşmektedir.

Algıyı etkisi altında tutan faktörlerden bireylerin geçmiş yaşantısını, inançlarını, ön yargılarını da çöpe atmamak gerekmektedir ki kişinin geçmiş yaşantısından etkilendiği su götürmez gerçektir. Örneğin, trafik kazası geçirmiş bir birey, kaza geçirdiği alanı her seferinde oradan geçerken fark etmektedir.

Araştırmada da bireyin yaşlılara bakışını daha önce karşı karşıya kaldığı olaylar, durumlar, yaşadığı tecrübelerin de etkilediği görülmektedir. Diğer yandan ailede yaşlısı bulunan kişinin bu konudaki haberlere beslediği merak ile yakınında yaşlı birisi olmayan kişinin merakı aynı düzeyde olmamaktadır. Merak ve ilgi algılama üzerinde sözü geçen etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5.2.2. Algıyı Etkileyen Dış Etmenler

Algıyı etkileyen dış etmenler kişinin kendisinden değil, kişiye etki eden uyarıcılardan kaynaklanan durumlardır. Uyarıcın şiddeti, hızı, büyüklüğü, zıtlığı gibi hususlar algıyı etkilemektedir(<http://egitek.meb.gov.tr>).

Kişinin huzurevi ya da yaşlılık kavramlarını da algılamasında, sık sık tekrarlanan haberler, kuvvetli bir ses eşliğinde sunulan haberler, özellikle dikkati çekmektedir. Ve daha önce de belirtildiği gibi konular üzerinde etkili olmakta, toplumun birçok hususa bakışını etkilemektedir.

Algıyı dış etmenler daha kısa sürede etkilerken, iç etmenlerin etkisi daha uzun süre almaktadır. Bu anlamda, algı sürecimizi etkileyen dış etmenler, daha kısa sürede biz bireyleri peşinden koşturabilmektedir ve kendi etrafına çekmektedir. Algıyı etkileyen dış etmenler, medyanın insanlar üzerinde yaratmak istediklerini hızlı bir biçimde yarattığı bir ortam sağlamaktadır. Uyarıcının özellikle büyüklüğü, şiddeti, hızı gibi noktalardan kitle iletişim araçlarının yararlandığı ve kitleleri istedikleri noktaya çektikleri açık olarak görünmektedir.

2.5.3. Sosyal Algılama

Algılama eğer sadece fizyolojik etkenlere bağlı bir süreç olsaydı, aynı olayların kişiler tarafından farklı algılanması söz konusu olamazdı. Bu anlamda, sosyal algı kavramına, algı sürecinin sosyal yönüne de değinmek gerekmektedir.

Bireyler karşılaştıkları durumlara özgü farklı algılamalara sahip olabilirler. Bireyin herhangi bir şeyi algılaması bireyin içinde bulunduğu ortama, bireyin kendi psikolojisine de bağlıdır. Bireyin önceki yaşadıkları ya da o anda içinde olduğu ortam, düşündükleri, tecrübeleri, hissettikleri tüm bu algılama sürecine etki eden noktalardır.

Hiçbir bireyin toplumdaki soyutlanamayacağı gerçeğini düşünürsek, algılamamızın sosyal bir olgu olduğunu bir kez daha anlayabiliriz (İnceoğlu, 2010). Bireyin, içinde yaşadığı toplumun etkisi ile kişi, nesne ya da durumları algılayıp tutumlar oluşturması sosyal algı ya da toplumsal algı kavramı ile ifade edilmektedir.

İnsan çevreden gelen uyarıları alırken yalnız olmadığı ve toplum içinde yaşadığı birçok toplumsal değeri paylaştığı için kendisine etki eden uyarıları olduğundan daha farklı algılamaktadır. Aynı şekilde kişiler eğer bir örgüt içerisinde ise de bu örgütün değer ve kurallarının etkisi altında bulunmaktadır. Ve bu kurallar dahilinde farklı bir algılama süreci içine girmektedir. İşte burada bahsedilen toplumda paylaşılan değerler araştırmada da ifade edilen hususlara toplumun sosyal algısına, ya da kişilerin algılarının nelerle etkileşim içinde olduğuna vurgu yapmaktadır.

Bir toplumsal algı türü olarak yansıtıcı algıdan da bahsetmek yanlış olmayacaktır. Yansıtıcı algı, kişinin karşıtı olan bir kişi için edindiği algıların başkalarının da edinildiğini sanması şeklinde açıklanabilecek bir kavramdır. Ki kişi, bir kişiden ürküyorsa, diğer arkadaşlarının da o kişiye aynı şekilde baktıklarını, aynı şekilde o kişiden ürküklerini düşünmektedir. Belki de bireylerin huzurevine karşı olumsuz bakışları, diğer bireylerin de böyle düşündüklerine inanmaları belki de o kişilerin de böyle düşünmeye zorlanmalarına yol açmaktadır.

Algıyı etkileyen diğer bir etmen de beklentilerdir (Gökçe, 2012). Olmasını istediğimiz ya da beklediğimiz durumlar, olaylar kişiyi etkilemekte ve algıyı o yöne çevirmektedir. Beklediğimiz ve istediğimiz gibi algılamamız da olası bir durum olarak görünmektedir.

Aynı zamanda aile içinde büyüyen çocuk da çoğu durumu ailenin istediği ve beklediği gibi algılamakta, daha önce de belirtildiği gibi buna göre de bir tutum oluşturmaktadır.

Sonuç olarak sosyal algılama kavramında görülüyor ki birey gerek algılama gerekse tutum oluşturma ve tutum sergileme aşamasında yine yalnız

değildir, sosyal çevreden, içinde yaşadığı toplumdan soyutlanmış, çıkarılmış değildir ve bu kural hiç değişmeyecektir.

2.6. Eskişehir'in Sosyo-Ekonomik Yapısı, Yaşlı Nüfusu Ve Eskişehir' de Yaşlı Bakım Kurumları

Tablo 1 Eskişehir İl Nüfusu

İL	İL-İLÇE MERKEZLERİ			Belde -Köyler			ADNKS 2009 Nüfusu		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
Eskişehir	337.661	331.783	669.444	42.776	43.207	85.983	380.437	374.990	755.427

* Kaynak : TUİK

Eskişehir son yıllarda üniversitelerinin gelişimi, sanayi ve ticaret yapısının hızlı değişimi ile birlikte sosyal, kültürel ve ekonomik alanda önemli düzeyde ilerleme gösteren illerin başında gelmektedir.

DPT'nin 2003 yılında yaptığı bir araştırmaya göre Eskişehir, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi açısından 6. sırada yer almaktadır. (DPT, 2003: 55). Bunun yanı sıra BM İnsani Gelişmişlik Raporu'na göre de Eskişehir, beşeri gelişmişlik ve yaşanabilir kentler düzeyi açısından 3. sırada yer almaktadır(Uçkan Ve Kağnıcıoğlu,2009).

Eskişehir'in nüfusu 2007 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre, 724.849 kişidir. Nüfusun 625.453'ü (%86'sı) kentte, 99.396'sı (%14'ü) kırsal kesimde yaşamaktadır .2000 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre 244.308 kişi iktisaden faal olup herhangi bir işte çalışmaktadır (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2005: 43).

Tablo:2 Yaş Grubu, Cinsiyet ve İlçelere Göre Nüfus

ESKİŞEHİR				ODUNPAZARI				TEPEBAŞI			
Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın	Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın	Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-4	37.578	19.266	18.312	0-4	21.400	10.929	10.471	0-4	16.178	8.337	7.841
05-09	38.669	19.884	18.785	05-09	21.980	11.259	10.721	05-09	16.689	8.625	8.064
10-14	43.864	22.467	21.397	10-14	25.107	12.873	12.234	10-14	18.757	9.594	9.163
15-19	49.361	25.088	24.273	15-19	27.977	14.026	13.951	15-19	21.384	11.062	10.322
20-24	65.191	32.937	32.254	20-24	33.548	16.558	16.990	20-24	31.643	16.379	15.264
25-29	57.387	29.663	27.724	25-29	32.062	16.382	15.680	25-29	25.325	13.281	12.044
30-34	51.995	25.940	26.055	30-34	29.510	14.619	14.891	30-34	22.485	11.321	11.164
35-39	49.604	24.314	25.290	35-39	28.351	13.778	14.573	35-39	21.253	10.536	10.717
40-44	47.077	22.922	24.155	40-44	26.735	13.096	13.639	40-44	20.342	9.826	10.516
45-49	46.170	22.692	23.478	45-49	25.996	12.658	13.338	45-49	20.174	10.034	10.140
50-54	39.236	19.623	19.613	50-54	22.264	11.066	11.198	50-54	16.972	8.557	8.415
55-59	31.569	15.883	15.686	55-59	17.588	8.888	8.700	55-59	13.981	6.995	6.986
60-64	24.349	11.653	12.696	60-64	13.276	6.429	6.847	60-64	11.073	5.224	5.849
65-69	17.838	8.298	9.540	65-69	9.394	4.376	5.018	65-69	8.444	3.922	4.522
70-74	13.662	6.027	7.635	70-74	7.110	3.204	3.906	70-74	6.552	2.823	3.729
75-79	10.287	4.306	5.981	75-79	5.356	2.238	3.118	75-79	4.931	2.068	2.863
80-84	5.741	2.234	3.507	80-84	2.995	1.147	1.848	80-84	2.746	1.087	1.659
85-90	1.804	623	1.181	85-90	970	315	655	85-90	834	308	526
90+	523	134	389	90+	304	72	232	90+	219	62	157
Toplam	631.905	313.954	317.951	Toplam	351.923	173.913	178.010	Toplam	279.982	140.041	139.941

Kaynak : TÜİK

2009 verilerine göre araştırmamızı gerçekleştireceğimiz Emek mahallesinde 33.480 kişi, Vişnelik mahallesinde 21.523, Batıkent 13.969 kişi ikamet etmektedir. (<http://www.eskisehir-bld.gov.tr/SPOT/istatistik esk/istatistik esk.pdf>).

Tablo 3 Eskişehir'in Huzurevleri Ve Barınan Kişi Sayıları (2012 Aralık Yılı)

	Kadın	Erkek
Eskişehir Maide Bolel Huzurevi	23	75
Eskişehir Hacı Süleyman Çakır Huzurevi	40	35
Eskişehir Safiye Gönül Bayar Huzurevi	25	28
TOPLAM	88	138

Eskişehir ilinde huzurevlerinin kapasitesini zorladığı, birçok kişinin huzurevine girmek için sırada beklediği bilinmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOPLUMUN YAŞLI BAKIM KURUMLARI ALGISI ALAN ARAŞTIRMASI: ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Konusu

Çalışmanın konusu, yaşlıların bakımevi ve huzurevi gibi kurumlara yerleştirilmesi hususunda toplumun bakış açısının ve tutumlarının araştırılmasıdır.

Yaşlılık birçok boyutuyla ele alınan bir kavramdır. Günümüzde yaşlılık alanıyla ilgili çalışmalar artmakta, bu konu farklı boyutlarıyla ele alınmaktadır.

Türk toplumunun temel taşı olan ailede yaşlının sosyal bir statüsü vardır. Bu statüde geleneksel aile yapısı içinde korunmaktadır. Türk toplumunda yaşlı sözü dinlenen, fikirlerine önem verilen, etrafındakileri özellikle gençlerin sözünü dinlediği, gençlerin yaşadığı toplumdaki değerleri öğreten, bazı manevi değerleri kazandıran, tecrübeli kişidir. 'Yararlı ve sosyal değerler taşıyan işlevlerini yerine getirmeyi sürdürdükleri bu kişilerin konumu ve prestiji yüksektir.' (Afşar, 1993).

Türk ailesinde yaşlı geniş aile içinde yaşamını sürdürmekte, aile içinde yaşlının bakımı sağlanmaktadır. Diğer yandan kentleşme ile birlikte geniş ailenin yerini çekirdek ailenin almasıyla yaşlının bakımını sağlayacak kurumlar ortaya çıkmıştır.

Günümüzde huzurevi ve bakımevleri gibi kurumların sayıları her geçen gün artmaktadır. Fakat bu kurumların sayılarının artması yaşlıyı bu kurumlara yerleştirme hususundaki olumsuz tutumların azalması anlamına gelmemekte, toplum en başından beri huzurevlerini düşkünler evi olarak görmeye devam etmekte, geniş ailelerin yerini çekirdek ailelerin alması,

yaşlıların bakımının aile içinde sağlanması gerektiği düşüncesini eritmemektedir.

Türk toplumunun huzurevlerine bakışı kuşkusuz öteden beri oluşturduğu inanç ve değerler sistemi, yaşadıkları toplum içinde öğrendikleri kültür, sosyal etki gibi birçok noktadan etkilenmekte, bu kavramlar çerçevesinde şekillenmektedir.

Geçmişten günümüze gelen huzurevleri ve bakımevleri gibi kurumlara yaşlıların yerleştirilmesi ile ilgili Türk toplumundaki olumsuz tutumlar, içinde bulunduğumuz süreçte de medya organlarından topluma yansıyan karelerle daha da sivrileşmekte, bu konudaki tutumlar tıpkı keskin bir bıçak haline dönüşmektedir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Günümüzde geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmakta, kentleşme ve göç olguları birçok sosyal soruna da yol açmakta ve etki etmektedir. Aile içinde yaşlı bu değişen koşullar ve sorunlardan etkilenmektedir.

Ülkemizde yaşlılık konusu ile ilgili araştırmaların sayısı her geçen gün artmakta, yaşlı kavramının tanımları çeşitlenmekte, 'yaşlı' kişinin toplumdaki yeri kimi zaman farklılaşmakta, yaşlının bakımı konusu bir sorun alanı olmakta ve yaşlı ile ilgili koruyucu, destekleyici hizmetler ve bu hizmetleri sunan kurum kuruluşların sayıları da günden güne fazlalaşmaktadır.

Araştırma Türk toplum yapısını, Türk ailesinde yaşlının yerini, Türk ailesinin kültür, inanç, değerler sistemini, bu öğelerin huzurevi, bakımevlerine bakıştaki etkilerini, değişen ya da yüzyıllardır süregelen tutumları, sergileyeceği, bu hususta henüz araştırılmamış gerçeklikleri gözler önüne sereceği için önemlidir.

3.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türk toplumunda yaşlılığın anlamını yaşlıya bakış açısını, yaşlıların huzurevlerine yerleştirilmesi ile ilgili tutumlarını, huzurevleri kavramını nasıl tanımladıklarını, huzurevi ve bakımevlerinin birincil amaçlarının maddi kazanç elde etmek olduğunu düşündüklerini ve bu kurumlardaki bakıma güvenmediklerini göstermek, kentleşme sonrasında Türk toplumunun inancının kültür ve değerlerinin, edebi eserler ve medyanın huzurevleri ve yaşlılar konusuna bakışı ve bu konudaki tutumları nasıl etkilediğini belirlemek, yaşlının aile içinde kadın tarafından bakımının sağlanması gerekliliği düşüncesini açığa çıkarmak, bir anlamda huzurevlerine yaşlılarını yerleştiren ailelere toplumun bakışını, baskısını gözler önüne sermektir.

Ayrıca bu kurumlara karşı toplumun olumsuz bakış açısının nasıl değişebileceği, medyanın buna nasıl katkıda bulunacağı, bu kurumların nasıl toplum yapısına ve Türk toplumunun kültürüne uygun hale gelebileceği, bu kurumlardaki bakım kalitesinin ne şekilde arttırılacağına dair bir sonuca varılmasıdır.

3.4. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi, toplumun yaşlıların huzurevi, bakımevi gibi kurumlara yerleştirilmesi hususundaki tutumları ve bakış açısıdır.

3.5. Araştırmanın Hipotezleri

Genel Hipotez: Toplumun yaşlıların bakımevi, huzurevi gibi kurumlara yerleştirilmesine ve yaşlılarını bu kurumlara yerleştirenlere karşı olumsuz tutumları vardır.

3.5.1. Alt Hipotezler

Geleneksel toplum yapısı içinde yaşlıların sosyal bir statüsü vardır. Yaşlının bakımı evde sağlanmaz ise, gittiği yerde yaşlının bu statüsü zarar görecektir.

Toplum, huzurevi, bakımevi gibi kurumları düşkünler evi olarak adlandırmakta ve anlamlandırmaktadır.

Türk toplumunda yaşlının kendi isteğiyle veya kendi isteği dışında huzurevi gibi bir kuruma yerleşmesi norm dışıdır.

Türk aile yapısı köklerini dini inanç, tarihi ve töresel değerlerden almaktadır. Endüstrileşme, kentleşme, olgularına karşılık hala toplum geleneksel değerlere bağlıdır ve bu değerler çerçevesinde hareket etmektedir.

İslami değerler ve öğretiler sebebiyle yaşlıya evde bakılmaktadır.

Türk toplumunda aile içi ilişkilerin derin olması, duygusal olunması ve aile üyeleri arasında sorumluluk duygusunun olması, kurum bakımına karşı olumsuz tutumlara neden olmaktadır.

Özellikle aile ile ilgili özel alanların, yaşlı bakımının da kadının doğal bir işi olarak görülmesi, Türk toplumunda yaygın bir görüştür.

Huzurevi, bakımevi gibi kurumların yaşlılara iyi bakım sağlayamayacağı düşünülmektedir.

Bu şekilde düşünülmesinde medyanın da etkisi yadsınamaz.

Huzurevi, bakımevi gibi kurumların birincil amacının, maddi kazanç elde etmek, olduğu düşüncesi, toplumda yaygın bir görüştür.

Kişiler, yaşlının huzurevi, bakımevi gibi kurumlarda kendini yalnız, sosyal çevreden dışlanmış, sosyal çevreden ve toplum sorunlarından uzaklaştırılmış, ihmal edilmiş, terk edilmiş hissedeceğine inanmaktadırlar.

Huzurevi, bakımevi gibi kurumlarda yaşlıların ev ortamından kopup, her şeyi belli zamanda yapan, toplu yaşam ortamında, hür olmayan şekilde yaşayan, bir hale dönüştüğü düşünülmektedir.

Bu kurumlardaki personelin kendilerini yaşlıdan üstün göreceği, yaşlının zayıf ve güçsüz kalacağı, görüşü benimsenmektedir.

Yaşlının ailesinden uzak kalmasının onu mutsuz edeceğine, inanılmaktadır.

Yaşlılar, kurumda değil, alışlagelen sosyal çevrelerinde , ailelerinin yanında kalmak istemektedirler.

Okunulan edebi eserlerde de yaşlı korunması gereken, bakılması gereken bir varlık olarak görülmektedir.

Huzurevleri ve bakımevlerinde yaşlıları kalan kişilere toplumun olumsuz bakışı vardır.

Yaşlıların huzurevi ve bakımevlerine yerleştirilmeleri ile ilgili olumsuz tutumlar, bu kurumlara önyargı, ile bakılmasından da kaynaklanmaktadır.

3.6. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada bilgi toplama tekniği olarak anket uygulanacaktır. 'Eğer anket formu cevaplandırıcıya faks, posta yolu ve elden ulaştırılıyorsa ve anketin doldurulmasında inisiyatif cevaplandırıcıya bırakılıyorsa bu durumda cevaplayıcının yönettiği bir anket söz konusudur.'(Altunışık vd. , 2010, 80).

Araştırmada 5'li Likert ölçeği kullanılacaktır. Araştırma konuya ilgi duyan her kişi ve kurum açısından faydalı olacaktır. Ve bu alanda yapılacak daha sonraki çalışmalar için temel bir veri kaynağı olması beklenmektedir. Eskişehir'de Emek, Batıkent, Vişnelik mahallelerinden 100'er erkek ve 100'er kadın toplamda 600 kişi üzerinde uygulanacaktır. Batıkent mahallesi sosyo- ekonomik – kültürel yapı bakımından orta seviyede bir mahalle iken Emek mahallesi ise alt sosyo- ekonomik – kültür seviyesinde

değerlendirilebilecek Doğu'dan göç almış, gelişmekte olan, Batıkent ve Vişnelik mahallelerine göre geri kalmış bir mahalledir. Vişnelik mahallesi ise sosyo- ekonomik- kültürel yapısı bakımından diğer iki mahalleye göre oldukça gelişmiş, sosyo- kültürel anlamda oldukça gelişmiş, üst seviyede bulunan bir mahalledir. Bu bakımdan birbirleriyle karşılaştırma yapma olanağı bulunabilecek örneklemelerdir. Verilerin analiz edilmesinde SPSS-11.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılacaktır. Araştırmanın modeli, tarama modelidir, evreni temsil edecek nitelikte bir örneklem seçilmiş, anket soruları hipotezleri sınyacak nitelikte hazırlanmış, örnekleme uygulanmıştır.

3.6.1. Araştırmanın Evreni

'Evren (population) araştırma sonuçlarının genellenmek istediği elemanlar bütünüdür'(Karasar, 2006, s:109).

Eskişehir ilinde ikamet eden her yetişkin araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

3.6.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi ise anket tekniğinin uygulandığı Eskişehir ilindeki 27-70 yaşları arasındaki toplam 600 yetişkinden oluşmaktadır. 27-37, 38-48, 49-59, 60-70 yaş aralıklarına göre kadın ve erkeklere anket uygulanacak, böylece konuya bakışın yaşa göre değişip değişmediği hususu da araştırılmış olacaktır. Araştırmada evreni temsil edecek nitelikte bir örneklem seçilmiş, anket soruları hipotezleri sınyacak nitelikte hazırlanmış, örnekleme uygulanmıştır.

Araştırmanın süresi bir yarı yıl dönemi (2013 bahar dönemi) ile sınırlıdır. Bütçesi, araştırmacı tarafından finanse edilmiştir.

Araştırmanın varsayımı: Kendileri ile anket yapılan kişiler soruları istekli ve samimi olarak cevaplandırmışlardır. Örneklem, evreni temsil edecek niteliktedir.

3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma sadece Eskişehir ili sınırları içerisinde Emek, Vişnelik ve Batıkent mahallelerinde ikamet eden 27-70 yaş arasındaki yetişkinlerle sınırlıdır.

3.8. Araştırmanın Taşıdığı Riskler

Anket tekniğinin sadece okuma- yazma bilenlere uygulanıyor olması, derinlemesine bilgi edinme şansının olmaması, görüşmeye oranla kısa sürede tamamlanması bir risk oluşturabilir. Kişilerin soruları aynı derecede anlayamamaları veya cevaplarında açık olmamaları ve rastgele yanıtlar vermeleri düşünülebilir. Araştırmacının bunu kontrol etme imkanı yoktur.

3.9. Araştırmanın Bulguları Ve Tartışma

Araştırma Emek, Vişnelik, Batıkent mahallelerinde yürütülmüş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

3.9.1. Araştırma Örnekleminin Kimlik Bulguları

Araştırmanın örnekleminin yöneltilen, örneklemin cinsiyetini, yaşını, doğum yerini, mesleğini gösteren bulgular aşağıda görölmektedir.

3.9.1.1. Araştırma Örnekleminin Cinsiyeti

Araştırmanın örneklemin cinsiyete göre dağılımını gösteren bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4 Örnekleme Kitlesinin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	300	50,0	50,0	50,0
Erkek	300	50,0	50,0	100,0
Total	600	100	100	

Tablo 4'te göröldüğü gibi örnekleme kitlesinin % 50'sini kadın, % 50'si erkektir. Örnekleme kitlesini oluşturan 600 kişinin 300'ü erkek, 300'ü kadındır.

3.9.1.2. Araştırma Örnekleminin Yaş Aralığı

Araştırma örneklemini, 27-37 , 38-48, 49-59, 60- 70 yaş arası kişiler oluşturmaktadır. Aşağıdaki tablo yaş dağılımını göstermektedir.

Tablo 5 Örneklem Kitesinin Yaş Aralığına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
27-37 yaş	150	25,0	25,0	25,0
38-48 yaş	150	25,0	25,0	50,0
49-59 yaş	150	25,0	25,0	75,0
60-70 yaş	150	25,0	25,0	100,0
Total	600	100,0	100,0	

Tablo 5'te ifade edildiği gibi örneklem kitesinin 25'ini 27-37 yaş aralığında; % 25'ini 38-48 yaş aralığında; % 25'ini 49-59 yaş aralığında; % 25'ini 60-70 yaş aralığında kişiler oluşturmaktadır. Buna göre örneklem kitesinin yaş aralıklarına eşit şekilde dağıldığı görülmektedir.

3.9.1.3. Araştırma Örnekleminin Doğum Yerleri

Araştırmanın örnekleminin doğum yerlerine göre dağılımını gösteren bulgular aşağıda tabloda yer almaktadır.

Doğum yeri	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Eskişehir	121	20,2	20,2	20,2
Bilecik	66	11,0	11,0	31,2
Afyon	34	5,7	5,7	36,8
Ankara	40	6,7	6,7	43,5
Samsun	9	1,5	1,5	45,0
Karaman	18	3,0	3,0	48,0
Konya	34	5,7	5,7	53,7
Antep	10	1,7	1,7	55,3
İzmir	6	1,0	1,0	56,3
Antalya	9	1,5	1,5	57,8
Bursa	27	4,5	4,5	62,3
Kars	7	1,2	1,2	63,5
Adana	13	2,2	2,2	65,7
Sivas	11	1,8	1,8	67,5
Aydın	12	2,0	2,0	69,5
Tekirdağ	11	1,8	1,8	71,3
Amasya	6	1,0	1,0	72,3
Diyarbakır	6	1,0	1,0	73,3
Kütahya	25	4,2	4,2	77,5
Çorum	8	1,3	1,3	78,8
Kırıkkale	14	2,3	2,3	81,2
Kayseri	7	1,2	1,2	82,3
Uşak	14	2,3	2,3	84,7
Kırşehir	9	1,5	1,5	86,2
Yozgat	6	1,0	1,0	87,2
Nevşehir	2	,3	,3	87,5
İstanbul	8	1,3	1,3	88,8
Malatya	4	,7	,7	89,5
Mardin	3	,5	,5	90,0
Trabzon	8	1,3	1,3	91,3
Bulgaristan	8	1,3	1,3	92,7
Artvin	7	1,2	1,2	93,8
Maraş	8	1,3	1,3	95,2
Denizli	5	,8	,8	96,0
Ordu	9	1,5	1,5	97,5
Karabük	6	1,0	1,0	98,5
Almanya	7	1,2	1,2	99,7
İsparta	2	,3	,3	100,0

Tablo 6 Örneklem Kitesinin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Tablo 6’da görüldüğü gibi örneklem kitlesinin %20.2’sini Eskişehir doğumlular, %11’ini Bilecik, %6.7 Ankara doğumlular,%5.7’sini ise Afyon ve yine %5.7’sini Konya doğumlular oluşturmaktadır. Ki, Eskişehir ilinde araştırmanın gerçekleştirildiği mahallelerdeki örnekleme oluşturan kişilerin çoğunun Eskişehir’li olduğu ifade edilebilir.

3.9.1.4. Araştırma Örnekleminin Meslekleri

Araştırmanın örneklemin mesleklerine göre dağılımını gösteren bulgular aşağıda tabloda yer almaktadır.

Tablo 7 Örneklem Kitlesinin Mesleklerine Göre Dağılımı

Meslek	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İşçi	57	9,5	9,5	9,5
Öğretmen	45	7,5	7,5	17,0
Güvenlik	12	2,0	2,0	19,0
Öğrenci	4	0,7	0,7	19,7
Memur	29	4,8	4,8	24,5
Teknisyen	11	1,8	1,8	26,3
Hemşir	5	,8	,8	27,2
Doktor	21	3,5	3,5	30,7
Ev hanımı	77	12,8	12,8	43,5
İşletmeci	36	6,0	6,0	49,5
Eczacı	25	4,2	4,2	53,7
Serbest meslek	43	7,2	7,2	60,8
Hemşire	10	1,7	1,7	62,5
Öğretim üyesi	29	4,8	4,8	67,3
Fizyoterapist	10	1,7	1,7	69,0
Psikolog	12	2,0	2,0	71,0
Mimar	15	2,5	2,5	73,5
Asker	9	1,5	1,5	75,0
Avukat	13	2,2	2,2	77,2
Laborant	8	1,3	1,3	78,5
Mühendis	7	1,2	1,2	79,7
Şoför	5	,8	,8	80,5
Emekli	89	14,8	14,8	95,3
Sekreter	4	,7	,7	96,0
Diyetisyen	4	,7	,7	96,7
Terzi	4	,7	,7	97,3
Bankacı	8	1,3	1,3	98,7
Yönetici	8	1,3	1,3	100,0

Tablo 7' ye bakıldığında örneklem kitlesinin %14.8'inin emekli, %12.8 ev hanımı, %9.5'inin işçi, %7.5'unun öğretmen ve kalan kısmının da çeşitli meslek gruplarından (işletmeci, öğretim üyesi, doktor gibi) oluştuğu görülmektedir. Örneklem kitlesinin meslek gruplarının da çeşitli olması araştırma için önemli görülmektedir.

Aşağıda sorulara verilen yanıtların dağılımlarını gösteren tablolar bulunmaktadır. Anket soruları kişinin kendi yaşlanmasına bakışı, yaşlıya ve yaşlılığa bakışı ile bakımevi ve huzurevi gibi kurumlara bakışı şeklinde üç gruba ayrılmış ve sorular bu şekilde örneklem kitlesine yöneltilmiştir. Aynı başlık altında bulunan sorulara verilen yanıtların dağılımlarına da bu şekilde yer verilecek, böylece tartışma açısından ve bazı noktalar temas etme açısından kolaylık sağlanacaktır.

3.9.2. Araştırma Örnekleminin Kendi Yaşlanmasına Bakışına Dair Bulgular

Araştırma örneklemini oluşturan kişilerin kendi yaşlanmaları hakkındaki görüşlerini yansıtan bulgulara aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 8 Örneklem Kitlesinin Kendi Yaşlanmasına Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Yaşlanmak beni korkutmuyor.	65.1	15.7	14.2	1.2	3.8
Yaşlandığımda etrafımdan daha çok saygı göreceğimi düşünüyorum.	12.4	65.5	12.2	3.2	6.7
Yaşlandığımda herhangi bir işi tek başıma yapamam.	13.2	63.2	14.2	3.3	6.2
Yaşlılığın güzel bir dönem olduğunu düşünüyorum	62.8	12.5	12.7	2.3	9.7
Yaşlılığında kendi kendime yetemeyeceğimi düşünmüyorum.	44.8	30.3	13.7.	4.8	6.3

Örneklem kitlesinin % 65.1 oranında yaşlanmaktan korktuğu, yine yaşlılığın daha önce de belirtildiği gibi kişinin başka kişilere bağımlı olmaya başlayacağı bir dönem olduğu ve örneklem kitlesinin de bunu bu şekilde gördüğü yaşlandıklarında herhangi bir işi tek başına yapamayacaklarına %63.2 oranında tamamen katılmalarından anlaşılmaktadır. Yine aynı şekilde yaşlandıklarında kendi kendilerine yetemeyecekleri fikri örneklemin çoğunluğunun (%44.8) düşüncesini ortaya çıkarmaktadır. Anlaşıyor ki yaşlılık daha önce de üzerinde durulduğu gibi, hastalıkların arttığı, sona yaklaşan, etraftan yardım beklenen bir dönem olarak görülmektedir. Ki örneklem kitlesinin %62.8'inin yaşlılığın güzel bir dönem olduğuna hiç katılmadıkları bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Toplumda yaşlının belli bir statüsü olması, yaşlı kişilerin düşüncelerine önem verilmesi, yaşlı kişilere sosyal çevrenin daha çok saygı göstermesine paralel olarak yaşlandığında daha çok saygı göreceklerini düşünenler örneklemin %65.5'ini oluşturmakta, yaşlı Türk toplumunda halen önemli bir konumda bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi toplum, yaşlanmaktan korkmakta, yaşlılığı belki de hala ölümlle aynı potada değerlendirmekte, fakat yaşlandıklarında da çevrelerinden daha çok saygı göreceklerini düşünmektedirler.

Tablo 9 Örneklem Kitlesinin Kendi Yaşlanmasına Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Yaşlılığında çocuklarımdan ayrılmak istemiyorum.	6.0	82.0	7.7	2.0	2.3
Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum.	7.0	74.8	13.7	1.5	3.0
Yaşlılığımı huzurevinde geçirmekte bir sakınca görmüyorum.	72.3	8.5	7.2	2.8	9.2
Yaşlılığında huzurevinde özgürce yaşayabilirim.	74.6	6.7	5.7	5.0	8.0
Huzurevinde yaşlılarımla birlikte yaşamamın güzel olacağını düşünüyorum.	71.0	9.0	11.5	2.3	6.2

Bu tabloda da görüldüğü gibi, örneklemin %82'sini oluşturanların yaşlılıklarında çocuklarının yanından ayrılmak istemedikleri, çocuklarının bu

dönemde de etraflarında olmalarını istedikleri, kendilerine yardımcı olmalarından da hoşlanacakları (%74.8) anlaşılmaktadır ki bu da tabloda bulunan diğer üç soruya verilecek yanıtları etkilemektedir. Örnekleme yöneltilen diğer üç soru huzurevleri ile ilgili olmakla birlikte yaşlılığında çevresinden, çocuklarından ayrılmak istemeyen örneklemin çoğunun bu sorulara verdikleri yanıtlarla huzurevlerine olan olumsuz bakışları ortaya çıkmaktadır. Örnekleme kitlesinin % 72.3'ünün yaşlılıklarını huzurevinde geçirmekte sakınca gördükleri, yine %74.6'sının huzurevinde özgürce yaşayabileceklerini düşünmedikleri, huzurevinde yaşlıları ile birlikte yaşamının güzel olacağı fikrine ise örneklemin % 71'inin hiç katılmadığı anlaşılmaktadır. Örneklemin %11.5' i ise yaşlılarla birlikte huzurevinde yaşama fikrinin güzel olacağına biraz katıldığı, %9'unun ise tamamen katıldığı görülmektedir. Görülüyor ki huzurevinde yaşlıları ile birlikte yaşamının kötü olmadığını düşünen kişiler de örnekleme kitlesinin içerisinde yer almaktadır.

Alt hipotezlerde de belirtildiği gibi kişiler, yaşlılığını huzurevinde geçirmek istememekte, huzurevlerini yaşlının özgürlüğünü kısıtlayan yerler olarak görmekte, yaşlıyı sosyal çevresinden ev ortamından koparan yerler olarak anlamlandırmaktadırlar.

3.9.3. Araştırma Örnekleminin Yaşlıya ve Yaşlılığa Bakışına Dair Bulgular

Araştırma örneklemini oluşturan kişilerin yaşlılara ve yaşlılık dönemine bakışı, bu hususlara yaklaşımına dair bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 10 Örneklem Kitesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Yaşlılar toplumumuzda çok önemli bir yere sahiptir.	2.7	83.3	8.8	4.0	1.2
Yaşlılar ailede sözü dinlenen, saygı duyulan kişilerdir.	1.5	82.8	11.2	2.8	1.7
Eskiden yaşlıların fikirlerine günümüze göre daha çok önem verilmekteydi.	0.7	92.0	5.6	0.7	1.0

Tablo değerlendirilip örneklem kitesinin çoğunluğunun verdiği yanıtlara bakıldığında, Türk toplumunda yaşlıya verilen değer çok büyük olduğu, ailede yaşlıların otoritesinin hissedildiği, hatta eskiden yaşlıların fikirlerine daha da fazla önem verildiği görülmektedir. Araştırmanın alt hipotezlerine belirtildiği gibi yaşlılar, ailede saygı duyulan, toplumda çok önemli yere sahip olan kişilerdir. Diğer yandan sanayileşme sonrasında geniş aile ve geleneksel aile kavramından uzaklaşıldığı neticesinde görülüyor ki kişilerin yaşlıların eskisi kadar ailelerde söz sahibi olmadığına dair tutumları düşünceleri vardır. Bu şekilde bir değişmeden aslında memnun olunmadığı da açıktır.

Tablo 11 Örneklem Kitesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Yaşlılık, bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönemdir.	8.7	72.0	14.7	3.3	1.3
Yaşlılık, yaşamdan elini eteğini çekmiş olarak da tanımlanabilir.	20.3	64.1	8.2	6.2	1.2
Yaşlılar, korunmasız, güçsüz, aileleri tarafından korunması gereken kişilerdir.	12.0	72.7	11.0	2.5	1.8
Yaşlılar kendilerini yalnız hissederler.	6.8	73.2	15.7	2.3	2.0

Tabloya bakıldığında örneklemin %72'sinin yaşlılığın hiç yaşanmasını istemedikleri bir dönem olduğunu, %64.1'inin yaşamdan bir çekiliş olarak algıladığını, buna karşılık %20.3'ün de yaşlılığı yaşamdan çekiliş olarak tanımlamadığı, ifade edilebilir. Örneklem kitesini büyük çoğunlukta, hipotezlerde de belirtildiği gibi yaşlılığın hiç ulaşılması istenmeyen bir dönem

ve yaşamda aktif rol üstlenilmeyecek bir evre olduğunu düşünmektedir. Yaşlıya bakışlarında da bu bakış açısının bulunduğu, örneklemin büyük ölçüde (% 72.7) yaşlıyı korumasız, güçsüz, ailesi tarafından korunup kollanması beklenen kişiler olarak gördüğü, açıktır. Yine örneklemin %73.2'si yaşlıların kendilerini yalnız hissettiğini, düşünmektedir. Belki de bu sebeple, yaşlıların ailelerinden ayrılmaları neticesinde de hissettikleri yalnızlığın artacağı da toplumda huzurevlerine olumsuz bakışın nedenleri arasında sayılabilir.

3.9.4. Araştırma Örnekleminin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışına Dair Bulgular

Araştırma örneklemini oluşturan 600 kişinin yaşlı bakım kurumlarına bakışını gösteren bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 12 Örnekleme Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Huzurevi, bakımevleri gibi kurumlar Türk aile geleneğine uygun mekanlardır.	75.8	3.0	10.0	6.8	4.4
Huzurevlerinde yaşlıya bakım yetersizdir.	2.7	68.5	14.8	5.8	12.2
Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri vardır.	69.0	6.3	14.2	7.0	3.5
Huzurevi düşkünler evi olarak da tanımlanabilir.	9.5	69.9	13.0	3.8	3.8
Huzurevleri sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlardır.	11.7	72.8	10.2	3.3	2.0
Huzurevlerinde yaşlı iyi ve doğru beslenmektedir.	59.5	4.8	13.2	3.5	19.0

Örnekleme kitlesinin huzurevleri, bakımevlerine bakışı değerlendirildiğinde, örnekleme kitlesinin %75.8'inin huzurevleri ve bakımevleri gibi kurumların Türk aile geleneğine uygun mekanlar olmadığını düşündükleri, %10'unun da buna biraz katıldığı anlaşılmakta, bu kurumlara toplumun olumsuz bakışı görülmektedir. Örneklemin %69'u yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olduğuna hiç katılmamakta, %6.3'ü ise tamamen katılmakta, %14.2'si biraz katıldığını ifade etmektedirler. Görülmektedir ki yaşlılarını huzurevlerine verenlere karşı olumsuz bakış açısı

büyük oranda sürmektedir. Yine de kişilerin haklı sebepleri olabileceğini düşünenlerin bunu düşünmelerinde etraflarında karşılaştıkları yaşlı ve aile profilleri ya da her geçen gün artan çeşitli yaşlılık dönemi hastalıkları dolayısıyla evde yaşlılarına bakmakta zorlanan kişiler etkili olabilmektedir. Örneklemin % 72.8'i huzurevlerinin sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlar olduğuna tamamen katılmakta, bu da daha önce değinildiği gibi yaşlıların aile tarafından bakılması gerektiği, ancak kimseleri olmaması halinde kurum bakımına ihtiyaç duyacaklarını düşündüklerine zemin oluşturmaktadır. Yine huzurevlerinin düşkünler evi olarak adlandırılabilmesine tamamen katılanlar örneklemin %69.9'unu oluştururken,%13'ü bu düşünceye biraz katılanlar oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi çoğunluk huzurevlerini, düşkünler evi, kimsesiz yaşlıların, belli sıkıntıları olan çaresiz kalmış kişilerin ikamet ettikleri, yerler olarak düşünmeye devam etmektedir. Ancak örneklemin %9.5'inin de bu yargıya hiç katılmadığı gözden kaçmamalı, bu hususun huzurevlerine bakışın daha önce de belirtildiği gibi küçük oranda da olsa değişen kısmını gösterdiğine dikkat edilmelidir.

Huzurevlerine karşı olumsuz bakışı etkileyen, aynı zamanda da bu olumsuz bakışın etkilediği bir nokta da yaşlının kurumlarda iyi ve doğru beslenme durumudur. Ki örneklemin % 59.5'i yaşlının kurumlarda iyi ve doğru beslendiğine hiç katılmamaktadır. Huzurevlerine, kurum bakımına ve orada çalışan kişilere güven duyulmadığı bu noktada da ortaya çıkmaktadır. Örneklemin % 19'u ki bu da büyük bir orandır, bu düşünceden emin olmamaktadır. % 13.2'lik kısım da bu yargıya biraz katıldığını belirtmiş, huzurevlerinde yaşlının iyi ve doğru beslendiğine dair olumlu bakış açısı göstermektedir. Bu konuda tamamen olumlu düşünceye sahip olanlar, örneklemin%4.8'ini oluşturmaktadır.

Huzurevlerinde yaşlıya bakımın yetersiz olduğuna örneklemin %68.5'i tamamen katıldığı görülmektedir ki bu oran huzurevinde yaşlının iyi ve doğru beslendiğine hiç katılmayanların (59.5) oranından da fazladır. Bu soruya hiç katılmayanların yüzdesi 2.7'dir. Görüldüğü gibi yaşlının

beslenmesi ve diğer etkenler düşünüldüğünde huzurevlerinde bakımın yetersiz olduğunun büyük ölçüde düşünüldüğü, bu kurumlara olumsuz bakış açısının var olduğu, yaşlının ailesinde, ev ortamındaki gibi bakımının kurum ortamında sağlanamayacağı düşünülüyor açık bellidir.

Tablo 13 Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Huzurevlerindeki çalışanlar yaşlıya ilgili davranmaktadırlar.	61.8	1.9	13.2	4.8	18.3
Huzurevleri yaşlıların bireysel özgürlüklerini yaşamlarına imkan verir. Huzurevleri yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlamaz.	66.5	3.3	14.2	5.7	10.3
	64.4	10.3	9.3	7.0	9.0
Huzurevlerinde kalan yaşlılar kendilerini terk edilmiş hissederler.	1.2	76.8	15.8	1.5	4.7
Huzurevlerinde tüm yaşlıların bir arada olması zaman zaman onları karamsarlığa iter.	6.7	75.3	13.0	0.7	4.3
Huzurevlerindeki yaşlılar mutludurlar.	65.5	3.1	11.5	5.2	14.7

Huzurevlerine, bakımevlerine ve yaşlılarını kurum bakımına verenlere karşı olumsuz bakış açısının oluşmasında hipotezlerde de belirtildiği gibi kurum bakımında görev alan personelin yaşlıya gerekli özeni göstermemesi, kendisini yaşlıdan daha üstün görmesi, yaşlının ondan güçsüz kalacağı düşüncesi de hakimdir. Örneklem kitlesinin çoğunluğu yani %61.8'inin huzurevlerindeki çalışanlar yaşlıya ilgili davranmaktadırlar düşüncesine hiç katılmadıkları belirlenmiş, sadece 1.9'unun buna tamamen katıldığı anlaşılmış, örneklem kitlesinin yarısından fazlasının bu konuda olumlu kanaatlerinin olmadığı tespit edilmiştir.

Daha önce de alt hipotezler arasında sıralandığı gibi, toplumun huzurevlerindeki yaşlının kendini toplumdan, çevresinden soyutlanmış dışlanmış, yalnız, terk edilmiş hissedeceğine, ev ortamının dışında kurum bakımının yaşlının bireysel özgürlüklerini yaşamalarına imkan sağlayamadığına dair düşüncelerinin bulunduğu aşikardır. Sorulara

bakıldığında huzurevlerinin yaşlıların bireysel özgürlüklerini yaşamalarına imkan verdiğine örneklemin %66.5'inin hiç katılmadığı, yine %14.2'nin biraz katıldığı, %3.3'ün tamamen katıldığı anlaşılmıştır. Yine büyük çoğunluk huzurevlerini, yaşlının bireysel özgürlüklerini kısıtlayan, imkansızlaştıran yerler olarak görmektedirler. Ki bu şekilde görmelerinde kurumların belli kurallarının olması, toplu şekilde diğer yaşlılarla yaşam alanlarını paylaşmaları etken olmaktadır denilebilir. Yine huzurevlerinin yaşlıları toplumdaki soyutlamadığına örneklemin 64.4'ünün hiç katılmadığı, %9.3'ünün biraz katıldığı, %9'unun emin olmadığı, %7'sinin biraz katılmadığı, %10.3'ünün tamamen katıldığı görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, bir önceki soruda örneklemin %3.3'ünün huzurevlerinin bireysel özgürlükleri yaşamaya imkan verdiğine ancak bu soruda örneklemin %10.3'ünün bu kurumların yaşlıyı toplumsal yaşamdan soyutlamadığına tamamen katılmalarıdır. Bu oranın artışı noktasında, huzurevlerindeki yaşayışın, etkinliklerin, aktivitelerin toplumsal yaşamdan yaşlıyı uzaklaştırmayan şekilde düzenlenmesi etkili olabilir.

Diğer taraftan örneklem kitlesinin huzurevlerindeki yaşlıların kendilerini terk edilmiş hissettiklerine %76.8 gibi büyük bir oranda tamamen katılmaları göze çarpmaktadır. Bu oran, bu tabloda en yüksek oran olarak görünmektedir. Bu orana biraz katılan % 15.8 de eklendiğinde örneklem kitlesinin bu hususta ne kadar aynı yönde düşündükleri ortaya çıkmaktadır. Hiç katılmayanlar örneklemin sadece 1.2'sini oluşturmaktadırlar. Anlaşılmaktadır ki, toplum, huzurevindeki yaşlıların kendilerini terk edilmiş hissettiklerini, yaşlının ailesinin yanından , kendi evinden başka bir yerde yaşamak istemeyeceğini düşünmektedir.

Huzurevinde yaşlıların diğer yaşlılarıyla, akranlarıyla birlikte olmalarının karamsar olmalarına sebep olmaları hususuna bakıldığında, örneklemin %75.3'ünün yaşlıların birlikte yaşamalarının onları karamsarlığa ittiğine tamamen , %13'ünün biraz katıldığı, %6.7'sinin ise hiç katılmadığı anlaşılmaktadır. Yüksek oranda yaşlıların bir arada olmalarının onları karamsarlığa ittiği düşünülürken, bu düşünceye katılmayanların da

bulunduğu göz önüne alınmalıdır. Hususa bu şekilde yaklaşımlarında yaşlıların bir arada olmalarında sakınca bulunmadığını, hatta birbirlerini daha iyi anlayıp, daha iyi iletişim kuracaklarını düşünmeleri etkili olabilir.

Huzurevindeki yaşlıların mutlu olduğuna hiç katılmayanlar %65.5'i oluştururken, tamamen katılanlar %3.1, emin olmayanlar %14.7, biraz katılanlar %11.5, biraz katılmayanlar % 5.2'yi oluşturmaktadırlar. Bu noktada da tabloda yer alan diğer sorulara paralel bakış açısının karşımıza çıktığı görülmekte, toplumda huzurevlerindeki yaşlıların mutsuz olduklarına dair bir düşüncenin dolayısıyla bu kurumlara karşı olumsuz bir tutumun varlığından söz edilebilmektedir.

Tablo 14 Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Huzurevlerinde kalmak isteyen yaşlılar vardır.	63.3	6.5	21.0	2.2	7.0
Huzurevlerindeki yaşlılar daha çok arkadaş edinmektedirler.	59.7	12.5	16.0	5.0	6.8
Huzurevlerindeki yaşlılar yalnızlık duygusunu yaşamaktadırlar.	4.7	73.0	14.2	2.8	5.3
Huzurevlerinde para kazanma amacı, yaşlılara yardım etmenin önüne geçer.	7.2	69.5	9.8	3.3	10.2
Huzurevlerindeki bakıma dair kötü örnekler, iyi örneklerden fazladır.	5.2	70.0	12.1	4.0	8.7
Huzurevleri ve bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.	65.5	4.1	10.2	7.7	12.5

Huzurevinde kalmak isteyen yaşlılar vardır şeklindeki soruya örneklem kitlesinin % 63.3'ü hiç katılmadığını, %21'i ise biraz katıldığını belirtmişler, yine örneklemin büyük ölçüde yaşlıların da huzurevlerinde kalmak istemediklerine yönelik düşünce ve inanışlarının bulunduğu görülmektedir. Huzurevindeki yaşlıların daha çok arkadaş edindiğine örneklemin %59.7'si hiç katılmazken, %16'sı biraz katılmakta, %12.5'i tamamen katılmaktadır, yine de örneklemin çoğunluğunu huzurevindeki yaşlıların daha çok arkadaş edindiklerini düşünmeyenlerin oluşturduğu anlaşılmaktadır. Örneklem

kitlesinin büyük oranı huzurevlerinde yaşının yalnız kaldığını, kendisi ile baş başa olduğunu, oradaki diğer yaşlılarla belki de arkadaşlık etmediklerini düşünmektedirler. Örneklemin %73'ü huzurevindeki yaşlıların yalnızlık duygusu yaşadıklarına tamamen katılmakta, %14.2'si biraz katılmakta, %5.3'ü emin değilken, %4.7'si hiç katılmamaktadır. Huzurevleri, bakımevleri yine görüldüğü gibi yaşlıların tek başına olduğu, yalnızlık duygusunu hissettiği yerler olarak tanımlanmaktadır. Yine de bunun zıttını düşünenleri (%4.7)de göz ardı etmemek gerekmektedir. Yaşlıların huzurevinde daha çok arkadaş edineceğine tamamen katılanların oranı % 12.5 iken, huzurevindeki yaşlıların yalnızlık duygusunu yaşayacaklarına hiç katılmayanların oranının %4.7 olduğu görülmektedir ki yine de huzurevinde akranları olsa bile yaşlıların yalnızlığı yaşayacaklarının toplumca düşünüldüğü anlaşılabilir.

Örneklemin %69.5'i huzurevlerinde para kazanma amacının yaşlılara yardım etmenin önüne geçtiğine tamamen katılmakta,%7.2'si ise hiç katılmamaktadır. Görüldüğü gibi huzurevlerinin çoğunluk tarafından ticarethane olarak anlamlandırıldığı söylenebilir. Huzurevlerindeki kötü örneklerin iyi örnekler göre fazla olduğuna tamamen katılanlar örneklemin % 70'ini, biraz katılanlar %12.1'ini, hiç katılmayanlar ise 5.2'sini oluşturmaktadırlar. Yine huzurevlerine olan olumsuz bakışın daha önce de değinildiği gibi toplumun kötü örneklerin iyi örneklerden çok olduğuna dair düşüncelerinden etkilendiği ifade edilebilir.

Huzurevlerindeki, bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğuna tamamen katılanların oranı % 4.1 iken, hiç katılmayanların oranı% 65.5'tir. Bu oranlar arasındaki fark, huzurevlerindeki yaşama bakışların olumsuzluğunu, olumsuz bir tablonun toplumun gözleri önünde durduğunu göstermektedir.

3.9.5. Araştırma Örnekleminin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğelere Dair Bulgular

Araştırmanın örneklem kitlesinin yaşlılık, yaşlı, yaşlı bakım kurumları hususlarında nasıl düşüneceklerine etki eden öğelerin ne olduğuna dair bulgular tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 15 Örneklem Kitlesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Anne ve babaları huzurevinde kalan kişiler çevrelerine bundan bahsetmek istemezler.	1.5	83.0	7.1	4.2	4.2
Huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir.	2.5	50.7	35.3	4.0	7.5
Medya, huzurevlerine bakışımızı etkileyen faktörlerden biridir.	2.5	77.2	10.5	4.8	5.0
Huzurevleri medyada olumlu şekilde yeterince yer almaktadır.	70.6	5.7	7.2	11.2	5.3
Dini değerler, yaşlıya evde bakılmasını gerektirmektedir.	4.2	85.0	6.5	1.8	2.5
Gelenek-göreneklerimizimize göre yaşlıya evde bakılmalıdır.	3.2	86.1	6.8	3.2	0.7
Yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler, dini değerleri zayıf kişilerdir.	13.8	69.3	8.8	3.1	5.0

Örneklem kitlesinin yaşlıya, yaşlılığa ve huzurevi gibi kurumlara bakışını etkileyen öğelere bakıldığında, anne ve babaları huzurevinde kalan kişilerin çevrelerine bu husustan bahsetmek istemeyeceğine tamamen katılanlar örneklemin % 83'ünü, hiç katılmayanlar %1.5'ini, oluşturmaktadır. Ki bu düşünceye tamamen katılanların oranının hipotezlerde de belirtildiği gibi yüksek olması beklenen durumdur. Toplumun huzurevlerine, kurum bakımına olumsuz bakışı, bu konuda kişilerin birbirini etkilemesine yol açmakta, bu da aslında anne ve babaları kurumlarda kalan kişilerin durumu

etraflarından saklamalarına, kendilerini baskı altında hissetmelerine sebep olmaktadır.

Diğer yandan örnekleme huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir sorusu yöneltildiğinde, örneklemin %50.7'si buna tamamen katılmakta iken, %35.3'ü biraz katılmakta,%7.5'i emin olmamaktadır. Anlaşılmaktadır ki, toplum huzurevleri ile ilgili konuşulanların her zaman doğru olmadığını düşünmekte fakat huzurevleri hususunda da çoğu noktadan emin olmamakta, aslında huzurevleri hala toplumumuz için kapalı bir kutu olmaktan başka bir durumda değildir denilebilir. Huzurevleri, bakımevleri çoğu zaman yanından bile geçmediğimiz, konuyla ilgili bir durum oluşmadığı müddetçe, medyadan, çevreden duyduklarımızla hakkında çoğu zaman olumsuz yargılar oluşturduğumuz yerler olarak kalmaktadır.

Medyanın huzurevlerine bakışımızı etkileyen bir faktör olduğuna örneklemin %77.2'si tamamen katılmakta iken, %10.5'i ise biraz katılmakta, hiç katılmayanlar ise örneklemin %2.5'i gibi çok az bir kısmını oluşturmaktadır. Toplumun huzurevleri, bakımevlerine bakışını etkileyen faktörlerden en önemlilerinden birinin medya olduğu gerçeği bu tabloda da belirlenmiştir. Peki bu faktörün toplumu nasıl etkilediği noktasına gelirsek, bir sonraki soruda görülecektir ki alt hipotezlerde belirtilen olumsuz etki karşımıza tam da bu noktada çıkmaktadır. Örneklemin % 70.6'sı yani yarıdan fazlası huzurevlerinin medyada olumlu şekilde yeterince yer aldığına hiç katılmamakta, %11.2'si biraz katılmamaktadır. Medyada huzurevleri ile ilgili olumsuz haberlerin daha çok yansıtıldığı toplumun da dikkatini çeken bir noktadır ki kişilerin hatrında hep bu olumsuzluğun kaldığı açıktır.

Kişilerin, toplumun yaşlıya, yaşlılığa, huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlara bakışını etkileyen bir öge de dini ögedir. Tabloya bakıldığında örneklemin %85'inin dini değerler yaşlıya evde bakılmasını gerektirir sorusuna tamamen katıldığı, %6.5'inin biraz katıldığı, hiç katılmayanların ise % 4.2 oranında olduğu görülmektedir. Dini değerlerin kurum bakımına olumsuz

bakıştaki etkisi tablodan anlaşılmaktadır, ancak bu şekilde düşünmeyen (% 4.2) kişilerin de olduğu görülmektedir. Yine bu soruya paralel olarak dini değerleri zayıf olan kişilerin yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler olduğuna dair soruya da örneklemin büyük kısmı %69.3'ünün tamamen katıldığı görülmektedir. Fakat hiç katılmayanların oranında artış olduğu (%13.8) belirlenmiştir. Yani yaşlısını huzurevlerine veren kişilerin dini duyguları zayıf kişiler olmadığını düşünenlerin varlığı da anlaşılmaktadır.

Yaşlının evde bakılması hususunda etken olan bir öğenin de gelenek ve görenekler olduğuna değinilmişti ki bu noktada gelenek ve göreneklerimize göre yaşlıya evde bakılmalıdır sorusuna örneklemin % 86.1'i tamamen katılmakta, %6.8'i biraz katılmakta, %3.2'sinin ise biraz katılmayanlar ve %3.2'sinin de hiç katılmayanlar olduğu anlaşılmaktadır. Gelenek ve göreneklerimize göre yaşlıya evde bakılması gerekliliği toplum tarafından düşünülmektedir. Günümüzde her ne kadar bazı değişimler yaşansa da toplum gelenek ve göreneklerine bağlıdır ve uzaklaşmamaktadır. Tabloya bakıldığında bu soruya emin değilim şeklinde yanıt verenlerin oranının düşük olduğu yani bu konuda toplumun bir kanaati bulunduğu, kararsız kalmadıkları görülmektedir. Gelenek ve göreneklerin içinde bulunulan, yaşanan toplumu nasıl etkilediği su götürmez bir gerçektir.

Tablo 16 Örneklemin Kitesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler

Sorular	Hiç katılmıyor(%)	Tamamen katılıyor (%)	Biraz katılıyor(%)	Biraz katılmıyor(%)	Emin değil(%)
Yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederler.	5.0	88.1	4.5	1.2	1.2
Türk masallarında, hikayelerinde yaşlılara verilen değer toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilemektedir.	3.0	78.1	13.0	0.7	5.2
Yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişiler, yaşlıya evde bakarlar.	1.5	84.0	9.5	3.8	1.2
Türk toplumunda evin yaşlısına bakmak kadının doğal görevidir.	8.8	73.4	10.3	3.3	4.2
Yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler, kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler.	2.5	83.8	6.3	3.2	4.2
Hz. Muhammed'in sünnet ve hadisleri yaşlılara karşı davranışlarımızı etkilemektedir.	0.7	85.7	7.2	4.2	2.2

Yine toplumun yaşlıya, yaşlılığa huzurevlerine bakışını etkileyen öğeler ile ilgili sorulan sorulardan yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederlere örneklemin %88.1'sinin tamamen katıldığı, %5'inin hiç katılmayanlardan oluştuğu görülmektedir. Bu soruya tamamen katılanların oranının büyüklüğü, yaşlılara karşı duygusal bağı zayıf olan kişilerin ancak yaşlıyı kurum bakımına verebileceği şeklinde yorumlanabilir. Yine de buna hiç katılmayan %5'lik kesimi de göz ardı etmemek gerekir ki örneklemin bu kısmı yaşlılarla duygusal bağı güçlü olan kişilerin de böyle bir seçim yapabileceklerini düşünebilirler. Yine paralel olarak yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişiler, yaşlıya evde bakarlar sorusuna örneklem kitlesinin % 84'ünün tamamen katıldığı, %9.5'unun biraz katıldığı, fakat hiç katılmayanların örneklemin sadece %1.5' u gibi çok az bir kısmını oluşturduğu görülmektedir. Büyük ölçüde yaşlıya evde bakmak, sorumluluk duygusu ile bağdaştırılmakta, anne ve babaya karşı kişinin bir sorumluluğu olduğu düşünülmektedir. Toplumda aile ilişkilerinin sıcak,yüz yüze, duygusal olması, toplumun maneviyata önem veren kişiler ve duygusal kişilerden merhamet, vefa kavramlarını içselleştiren kişilerden oluşması da etken sayılabilir.

Alt hipotezler arasında kişinin çocukluğundan beri okuduğu, bildiği edebi eserlerin de yaşlıya, yaşlılığa bakışını etkilediği hususu da yer almakta, buna yönelik sorulan soruya da (Türk masallarında, hikayelerinde yaşlıya verilen değer, toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilemektedir) örneklemin %78.1'inin tamamen katıldığı, %13'ü biraz katıldığı anlaşılmaktadır. Türk masallarında hikayelerinde yaşlıya verilen değer, yaşlıların her konuda fikir danışılan kişi olmaları, yaşlıya bakışı olumlu etkilemektedir.

Türk toplumunda evin yaşlısına bakmak kadının doğal görevidir sorusuna örneklemin % 73.4'ü tamamen katılmakta, %10.3'ü biraz katılmakta, %8.8'i ise hiç katılmamaktadır. Yine örneklemin çoğunun yaşlıya bakmanın kadının doğal görevi olduğunu düşündüğü anlaşılmaktadır, %8.8'le buna hiç katılmayan örneklemin de kadının iş yaşamına daha çok katılmasıyla yaşlıya bakmasının mümkün olmadığını düşündüğü söylenebilir.

Örnekleme kitlesinin % 83.8' i yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler, kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler düşüncesine tamamen katılmakta, %6.3'ü biraz katılmakta, sadece %2.5'i hiç katılmamaktadır. Kişilerin yaşlandıklarında ailelerinden ayrılmak istemedikleri ve bundan dolayı da kendi yaşlılarına kendilerinin baktıkları, çocuklarına da bu şekilde örnek olmaya çalıştıkları, zamanı gelince kendilerinin de çocuklarının yanından ayrılmayacaklarını düşündükleri açıkça görülmektedir. Bunun yanı sıra örneklemin %2.5'unun da kendilerinin gelecekte ailelerinin yanında kalma durumlarını bilemeyecekleri, bunu düşünerek yaşlılara evde bakmadıkları ifade edilebilir.

Daha önceki tablolarda da toplumun yaşlıya, yaşlılığa ve huzurevlerine bakışına etki eden öğelerden din öğesine ve bu öğenin toplum üzerinde her konuda olduğu gibi bu konuda da büyük oranda etkili olduğuna değinilmişti ki şimdi de bu tablo da bu hususa yine dikkat çekilmektedir. Örnekleme kitlesinin Hz. Muhammed'in sünnet ve hadisleri yaşlılara karşı davranışlarımızı etkilemektedir düşüncesine %85.7'sinin tamamen katıldığı, %7.2'sinin de biraz katıldığı, sadece 0.7'sinin hiç katılmadığı görülmektedir. Bu soruya örneklemin çoğunun tamamen katılması ve yalnızca %0.7'sinin hiç katılmaması dini öğelerin, özellikle Hz. Muhammed'in hadis ve sünnetlerinin toplum üzerinde ne kadar etkili olduğunu, yaşlılara olan yaklaşımlarda, davranışlarda da örnek alındığını göstermektedir.

3.9.6. Örneklem Kitesinin Cinsiyetlerine Göre Kendi Yaşlanmasına, Yaşlıya ve Yaşlılığa, Yaşlı Bakım Kurumlarına Bakışı Ve Bu Bakışa Etki Eden Öğeler

Tablo 17 Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kendi Yaşlanmasına Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Yaşlanmak beni korkutmuyor.	64.5	65.7	15.7	15.7	14.7	13.6	1.3	1.0	3.8	4.0
Yaşlandığımda etrafımdan daha çok saygı göreceğimi düşünüyorum.	7.7	17.2	62.2	68.7	13.7	10.7	4.7	1.7	11.7	1.7
Yaşlandığımda herhangi bir işi tek başıma yapamam.	10.7	15.7	60.9	65.3	14.0	14.3	4.0	2.7	10.4	2.0
Yaşlılığın güzel bir dönem olduğunu düşünüyorum	60.5	65.0	12.4	12.7	15.4	10.0	3.7	1.0	8.0	11.3
Yaşlılığında kendi kendime yetemeyeceğimi düşünmüyorum.	23.7	66.0	43.8	16.7	16.4	11.0	4.1	5.7	12.0	0.6

Bu tablolarda sorulara kadın ve erkeklerin verdiği yanıtlar karşılaştırılmaktadır. Kadın ve erkeklerin yanıtları arasında bazı sorularda farklılık görülmektedir. Yaşlanmanın kadın ve erkekleri neredeyse aynı ölçüde korkuttuğu anlaşılmaktadır. Yaşlandığımda etrafımdan daha çok saygı göreceğimi düşünüyorum sorusuna erkeklerin %17.2'si hiç katılmazken, kadınların %7.7'si hiç katılmamaktadır. Erkeklerin bu hususa daha olumsuz baktıkları görülmüş, fakat kadınların %11.7'sinin de bu noktada erkeklere kıyasla emin olmadıkları, tereddüt içinde oldukları anlaşılmaktadır. Yine de büyük oranda hem erkek hem kadınların yaşlılıklarında daha çok saygı görececeklerini düşündükleri açıktır. Kadınların yaşlandığımda herhangi bir işi tek başıma yapamam sorusuna %60.9'u tamamen katılırken, erkeklerin % 65.3'ü tamamen katılmakta, bu farkın da kadınların birçok alanda daha aktif oldukları, erkeklerin ise genelde kadınlardan yardım aldıkları, destek bekledikleri, ev içinde erkeklere daha az iş düşmesi, daha pasif oldukları ile ilgili olduğu söylenebilir.

Örneklem kitlesindeki kadınlar ve erkeklerin yaşlılığın güzel bir dönem olduğunu düşünme hususunda da hemen hemen benzer yanıtlar verdikleri görülmektedir. Erkeklerin yarısından çoğu (%65)'i yaşlılığın güzel bir dönem olduğuna hiç katılmazken, kadınların da %60.5'i buna hiç katılmamaktadır. Yine de erkeklerin kadınlardan biraz daha fazla yaşlılığın iyi bir dönem olmadığına dair düşünceleri ve korkuları vardır denilebilir.

Yine yaşlılığında kendi kendime yetemeyeceğimi düşünmüyorum sorusuna kadınların %43.8'i tamamen katılırken, erkeklerin % 16.7'si tamamen katılmaktadır. Görülmektedir ki kadınlar yine erkeklerle göre daha çok kendi kendilerine yeteceklerini düşünmekte ve iki cinsiyet arasındaki fark diğer soruda olduğu gibi burada da ortaya çıkmaktadır. Yine erkeklerin %66'sı buna hiç katılmazken, kadınların % 23.7'si hiç katılmamaktadır. Burada erkeklerin yüzdesindeki artış dikkat çekmektedir. Erkeklerin %0.6'sı emin değilim yanıtını verirken, kadınların %12'si emin değilim cevabını vermiştir. Kadınların daha kararsız oldukları, erkeklerin bu konuda daha net oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 18 Örneklem Kitlesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kendi Yaşlanmasına Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Yaşlılığında çocuklarımdan ayrılmak istemiyorum	7.7	4.3	76.6	87.3	8.0	7.3	4.0	0	3.7	1.1
Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum.	3.3	17.0	70.6	79.0	20.1	1.0	1.3	1.7	4.7	1.3
Yaşlılığımı huzurevinde geçirmekte bir sakınca görmüyorum.	68.9	75.6	10.0	7.0	11.7	2.7	2.0	3.7	7.4	11.0
Yaşlılığında huzurevinde özgürce yaşayabilirim	71.2	78.0	5.0	8.3	8.4	3.0	3.3	6.7	12.1	4.0
Huzurevinde yaşlılarımla birlikte yaşamamın güzel olacağını düşünüyorum.	65.2	76.6	9.4	8.7	12.0	11.0	4.7	0	8.7	3.7

Erkeklerin %87.3'ü yaşlılıklarında çocuklarından ayrılmak istemediklerine tamamen katılmakta iken, kadınların %76.6'sı buna tamamen katılmaktadır.

Erkeklerin çocuklarının yanından hiç ayrılmak istemedikleri anlaşılmış, kadınların ise çocuklarının evlilikleri, gelin ve damatların düşünceleri noktasında daha başka bir açıdan düşünerek, ayrılmak durumunda kalabilecekleri fikrine sahip oldukları için erkeklere oranla daha düşük bir yüzdeyi oluşturdukları görülmektedir. Ayrıca, kadınların bu şekilde düşünmelerinde kendi kendilerine yetiyor olup, yaşlılıklarında da yeteceklerine inanmaları da etkili olabilir. Bu soruya yine de hiç katılmıyorum yanıtı veren kişiler bulunmakta, yine kadınların yüzdesinin erkeklerden yüksek olduğu göze çarpmaktadır.

Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum düşüncesine kadınların %70.6'sı tamamen katılırken, erkeklerin %79'u tamamen katılmaktadır. Erkekler, kadınlardan daha yüksek oranda çevresinin kendisine yardımından hoşlanacağı yanıtını verse de az sayılmayacak kısmı da (%17) bundan hiç hoşlanmayacağını ifade etmektedir. Kadınların 3.3'ü hiç katılmazken, erkeklerin %17'si hiç katılmamaktadır.

Yaşlılığımı huzurevinde geçirmekte bir sakınca görmüyorum sorusuna kadınların % 68.9'u hiç katılmazken, erkeklerin 75.6'sı hiç katılmamakta, erkeklerin kadınlara oranla hem yaşlılıktan hem de huzurevinde kalmaktan endişe duydukları anlaşılmaktadır. Kadınların %10'unun yanıtı tamamen katılıyorum iken erkeklerin %7'sinin tamamen katılıyorum yanıtını verdiği görülmektedir. Hem kadın hem de erkeklerin az bir oranla da olsa huzurevinde kalabileceğini düşündüğü, fakat erkeklerin bu konuda da kadınlara oranla korkularının olduğu, kadınların huzurevlerine bir nebze daha olumlu baktıkları bu tabloda görülmektedir. Yaşlılığında huzurevinde özgürce yaşayabileceğine hiç katılmayan kadınların oranı % 71.2 iken erkeklerin oranı %78 'dir. Erkeklerin kadınlardan daha çok huzurevlerine özgürce yaşayabilecekleri bir yer olarak bakmadıkları anlaşılmakta, erkeklerin kadınlara kıyasla yaşamla ilgili beklentilerinin farklı olmasının etkisi bu noktada görülmektedir. Erkeklerin % 76.6'sının huzurevinde yaşlılarıyla birlikte yaşamının güzel olacağına hiç katılmadığı , kadınlar da ise bu oranın 65.2 olduğu anlaşılmaktadır. Tamamen katılan kadınların oranı

% 9.4 iken erkeklerin oranı 8.7 olarak tespit edilmiştir. Yine kadınların huzurevlerinde erkeklere kıyasla yaşayabileceklerini düşündükleri, arkadaş ilişkilerinin de bu hususa bakışlarında etkili olduğu görülmektedir. Yine de kadın ve erkeklerin yarından fazlası huzurevinde yaşlılarıyla birlikte yaşamının güzel olacağına inanmamaktadırlar.

Tablo 19 Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Yaşlılar toplumumuzda çok önemli bir yere sahiptir.	3.3	2.0	77.6	89.0	11.7	6.0	5.0	3.0	2.4	0
Yaşlılar ailede sözü dinlenen, saygı duyulan kişilerdir.	1.7	1.3	78.3	87.3	12.7	9.7	5.0	0.7	2.3	1.0
Eskiden yaşlıların fikirlerine günümüze göre daha çok önem verilmekteydi.	1.3	0	89.0	95.0	6.4	5.0	1.3	0	2.0	0

Yaşlıların toplumumuzda çok önemli bir yere sahip olduğuna örnekleme oluşturan erkeklerin %89'unun, kadınların 77.6'sının tamamen katıldığı, hiç katılmayanların oranının çok az olduğu halde bulunmasının sebebinin yaşlıya Türk toplumunda verilen önemin yeterli bulunmaması olabileceği düşünülmüştür.

'Yaşlılar, ailede sözü dinlenen, saygı duyulan kişilerdir' sorusuna kadınların %78.3'ü tamamen katılırken, erkeklerde bu oran artarak % 87.3'e çıkmakta, erkeklerin yüzdesinin yine öne çıktığı görülmektedir.

Örnekleme oluşturan kadınların % 89'unun, erkeklerin ise % 95'inin eskiden yaşlıların fikirlerine günümüze göre daha çok önem verildiğine tamamen katıldığı anlaşılmaktadır. Tablodaki diğer sorulara göre tamamen katılanların oranlarının bu soruda arttığı belirlenmiş, toplumun eskiden yaşlıların fikirlerine daha çok önem verildiği yönünde görüşünün bulunduğu açıkça görülmektedir. Toplumun, bu konudaki değişimden rahatsız olduğu tespit edilmektedir.

Diğer taraftan tabloda bulunan üç soruya da emin değilim şeklinde yanıt verenlerin oranlarının çok düşük olduğu görülmekte, bu sorularla ilgili kişilerin daha kesin düşüncelere sahip oldukları dikkati çekmektedir.

Tablo 20 Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklemin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Yaşlılık, bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönemdir.	6.0	11.3	69.6	74.3	16.7	12.7	5.0	1.7	2.7	0
Yaşlılık, yaşamdan elini eteğini çekiş olarak da tanımlanabilir.	19.7	21.0	61.9	66.3	9.7	6.7	6.4	6.0	2.3	0
Yaşlılar, korunmasız, güçsüz, aileleri tarafından korunması gereken kişilerdir	12.0	12.0	69.2	76.0	11.7	10.3	3.3	1.7	3.8	0
Yaşlılar kendilerini yalnız hissederler.	5.4	8.4	71.9	74.3	17.7	13.7	3.3	1.3	1.7	2.3

Bu tabloda yaşlılığa dair tanımları içeren iki soruya bakıldığında yaşlılığın bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönem olduğuna tamamen katılan erkelerin oranının %74.3 olduğu, kadınların ise % 69.6'sının buna tamamen katıldığı görülmektedir. Bir diğer soruda yaşlılığın yaşamdan elini ayağını çekiş olarak tanımlanabileceğine kadınların %61.9'unun, erkeklerin ise % 66.3'ünün tamamen katıldığı, hiç katılmayanların oranının bir önceki soruya göre yükseldiği anlaşılmaktadır. Bu da aslında yaşlılığın istenmeyen bir dönem olduğunu fakat yine de yaşamdan kopma anlamına gelmediğini yansıtmaktadır.

Kadın ve erkeklerin yaşlılara bakışlarının nasıl olduğu ile ilgili sorulara bakıldığında, kadınların % 69.2'sinin, erkeklerin ise % 76 sının yaşlıları korunmasız, güçsüz, aileleri tarafından korunması gereken kişiler olarak gördükleri açık şekilde anlaşılmaktadır. Yine aynı şekilde kadınların % 71.9'u, erkeklerin de % 74.3'ü yaşlıların kendilerini yalnız hissettiklerine tamamen katılmaktadırlar. Yine bu iki soruda da erkeklerin kadınlara oranla yaşlıları daha güçsüz, yalnız kişiler olarak gördükleri karşımıza çıkmaktadır. Yine de hem kadınların %12'sinde hem de erkeklerin %12'sinde yaşlıların

korunmasız, güçsüz kişiler olduklarına hiç katılmayan kişilerin bulunması da gözden kaçmaması gereken bir noktadır.

Tablo 21 Örneklem Kitlesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Huzurevi, bakımevleri gibi kurumlar Türk aile geleneğine uygun mekanlardır.	70.6	81.0	4.3	1.7	12.7	7.3	7.4	6.3	5.0	3.7
Huzurevlerinde yaşlıya bakım yetersizdir	3.7	1.6	65.2	71.7	11.0	18.7	3.7	0	16.4	8.0
Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri vardır.	64.2	73.7	7.1	5.7	15.7	12.6	6.0	8.0	7.0	0
Huzurevi düşkünler evi olarak da tanımlanabilir.	11.4	7.6	70.6	69.0	7.4	18.7	6.0	1.7	4.6	3.0
Huzurevleri sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlardır.	9.8	13.7	72.2	73.3	11.7	8.7	4.0	2.7	2.3	1.6
Huzurevlerinde yaşlı iyi ve doğru beslenmektedir.	58.5	60.3	5.7	4.0	18.1	8.3	2.3	4.7	15.4	22.7

Huzurevi, bakımevi gibi kurumlar Türk aile geleneğine uygun mekanlardır sorusuna hem kadınların(70.6) hem de erkeklerin (%81) yüksek oranda hiç katılmadıkları görülmektedir ki yine erkeklerin huzurevlerine karşı olumsuz bakışı bu tabloda da öne çıkmaktadır. Sadece kadınların %4.3 'ü erkeklerin ise 1.7'si bu yargıya tamamen katılmaktadırlar.

Huzurevlerinde yaşlıya bakımın yetersiz olduğuna kadınların %65.2'si tamamen katılmakta iken, erkeklerin ise %71.7'si tamamen katıldığını ifade etmektedirler. Kadınların %16.4'ünün (neredeyse erkeklerin iki katı) bu hususta kararsızlık yaşadığı anlaşılmaktadır. Huzurevlerinde bakımın yeterli olduğuna olduğunu düşünenlerin oranı ise çok düşük görünmektedir.

Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olduğuna tamamen katılan kadınlar % 7.1'i oluştururken erkekler daha çok haklı sebeplerin olamayacağı görüşünde görünmekte ve %5.7'yi

oluşturmaktadırlar. Yine bu soruya hiç katılmayan erkek oranının (%73.7) kadınınkinden (%64.2) fazla olduğu aşıkardır.

Huzurevinin düşkünler evi olarak da tanımlanabileceğine tamamen katılan erkek yüzdesi (%69) ile kadın yüzdesi (%70.6) birbirine çok yakın bulunmaktadır. Huzurevleri hala düşkünler evi olarak görülürken, bu düşünceye hiç katılmayan kadınların % 11.4'ü, erkeklerin%7.6'yı oluşturdukları da dikkat çekmektedir. Huzurevini düşkünler evi olarak görmeyen kişilerin varlığından da söz edilmektedir.

Huzurevlerinin sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlar olduğuna tamamen katılan kadınların oranı % 72.2 iken erkeklerin oranı %73.3 görünmektedir. Yine çoğunluğun cinsiyet farkı olmaksızın bu konuda aynı bakış açısına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Huzurevlerinin sadece kimsesiz yaşlılar için olmadığını düşünen kadınların oranı %9.8 iken erkeklerin oranı daha fazla olmakla birlikte % 13.7'dir. Bu oranlar büyük olmasa da bu düşüncenin (huzurevlerinin sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlar olduğu) değişmesi anlamında bu oranların büyük öneminin olduğu açıkça görülmektedir.

Huzurevlerinde yaşlının iyi ve doğru beslendiğine tamamen katılan kadınlar % 5.7'yi erkekler ise %4'ü oluşturmakta, bu oranların ne kadar düşük olduğu görülmektedir. Buna hiç katılmayanların kadınların %58.5'i, erkeklerin de % 60.3'ü olduğu yani bu hususta kadın ve erkeklerin yanıtlarının çok yakın olduğu anlaşılmıştır. Tabloda bu soruda erkeklerin emin değilim cevaplarının yüzdesinin diğer sorulara nazaran artış gösterdiği, bu hususta daha kararsız oldukları belirlenmektedir.

Tablo 22 Örneklem Kitlesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Huzurevlerindeki çalışanlar yaşlıya ilgili davranmaktadırlar	59.5	64.0	3.0	0.7	12.4	14.0	4.7	5.0	20.4	16.3
Huzurevleri yaşlıların bireysel özgürlüklerini yaşamlarına imkan verir.	61.9	71.0	6.7	0	10.4	18.0	6.4	5.0	14.6	6.0
Huzurevleri yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlamaz.	62.9	65.7	9.0	11.7	11.4	7.3	7.7	6.3	9.0	9.0
Huzurevlerinde kalan yaşlılar kendilerini terk edilmiş hissederler.	2.3	0	71.6	82.0	16.4	15.3	3.0	0	6.7	2.7
Huzurevlerinde tüm yaşlıların bir arada olması zaman zaman onları karamsarlığa iter.	5.7	7.7	69.6	81.0	17.1	9.0	1.3	0	6.3	2.3
Huzurevlerindeki yaşlılar mutludurlar.	61.9	69.1	3.0	3.3	13.7	9.3	3.3	7.0	18.1	11.3

Örneklemini oluşturan kadınların % 59.5'inin, erkeklerin ise %64'ünün huzurevlerindeki çalışanların yaşlıya ilgili davrandıklarına hiç katılmadıkları anlaşılmaktadır. Tamamen katılanların oranı ise çok küçük görünmektedir. Huzurevlerine diğer sorularda da daha olumsuz yaklaşan erkeklerin oranının bu soruda da kadınlardan yüksek olduğu ve huzurevlerinde yaşlıya ilgili davranılmadığını düşünmeleri sebebi ile huzurevlerine olumsuz bakışlarının bulunduğu ifade edilebilir. Huzurevleri yaşlıların bireysel özgürlüklerini yaşamlarına imkan vermesine tamamen katılan kadınların oranı %6.7 iken erkeklerden tamamen katılan hiç kimse olmadığı söylenebilir. Erkeklerin bu hususta daha net bir düşünceye sahip buldukları ifade edilebilir. Huzurevlerini kişilerin bireysel özgürlüklerini yaşamlarına engel olan yerler olarak görenler kadınların % 61.9'unu erkeklerin %71'ini oluşturmakta ve kadın ve erkeklerin aynı düşüncede olduğu anlaşılmaktadır. Yine erkeklerin oranının kadınlara kıyasla yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

Huzurevleri yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlamaz sorusuna kadınların 62.9'u hiç katılmazken, erkeklerin % 65.7'si katılmamaktadır. Yine örneklemin çoğunun huzurevlerinin yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlayacağını düşündükleri açıktır. Bunu düşünmelerinde huzurevlerinin şehir dışında bulunabilmesi, yaşlıların kendilerini diğer kişilerden, onların yaşam alanlarından uzak hissetmeleri etken olabilmektedir.

Huzurevlerinde kalan yaşlılar kendilerini terk edilmiş hissettiklerine kadınların %71.6'sı tamamen katılırken, erkeklerin %82'si tamamen katılmaktadır. Yine huzurevlerinde yaşlıların kendilerini terk edilmiş hissettikleri düşüncesi öne çıkmaktadır. Erkekler yine kadınlara kıyasla daha çok bu şekilde düşünmektedirler. Yine bu düşünceye hiç katılmayan erkeklerin olmaması da erkeklerin bu hususa olumsuz bakışını gözler önüne sermektedir.

Huzurevlerinde tüm yaşlıların bir arada olması zaman zaman onları karamsarlığa iter düşüncesine tamamen katılan kadınlar %69.6'yı, erkekler % 81'i oluşturmaktadır, erkeklerin oranının yine daha fazla olduğu göze çarpmaktadır. Huzurevlerinde tüm yaşlıların bir arada mutsuz olduklarına inanılmaktadır. Tüm yaşlıların bir arada olmasının yaşlıları karamsarlığa itmeyeceğini, birbirlerine destek olacaklarını düşünenler de tabloda görülmektedir(kadınlar %5.7, erkekler %7.7).

Huzurevlerindeki yaşlılar mutludurlar sorusuna hiç katılmayanlar kadınların % 61.9, erkeklerin %69.1'ini oluşturmaktadırlar. Tabloda erkeklerin oranının bu soruda en yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Yaşlıların huzurevlerinde mutlu olduğunu düşünenlerin oranının düşüklüğü görülmektedir(kadınlar %3, erkekler %3.3).

Tablo 23 Örneklem Kitlesinin Cinsiyeti * Örneklemin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Huzurevlerinde kalmak isteyen yaşlılar vardır.	59.2	67.3	6.7	6.3	27.4	14.7	2.7	1.7	4.0	10.0
Huzurevlerindeki yaşlılar daha çok arkadaş edinmektedirler.	57.5	61.7	15.7	9.3	19.1	13.0	2.0	8.0	5.7	8.0
Huzurevlerindeki yaşlılar yalnızlık duygusunu yaşamaktadırlar.	2.3	7.0	72.2	73.7	15.1	13.3	4.0	1.7	6.4	4.3
Huzurevlerinde para kazanma amacı, yaşlılara yardım etmenin önüne geçer.	6.0	8.3	66.9	72.0	10.0	9.7	5.4	1.3	11.7	8.7
Huzurevlerindeki bakıma dair kötü örnekler, iyi örneklerden fazladır.	5.4	5.0	70.6	69.3	8.7	15.7	2.7	5.3	12.6	4.7
Huzurevleri ve bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.	62.2	68.6	6.7	1.7	11.0	9.3	5.7	9.7	14.4	10.7

Yine örneklemini oluşturan kadın ve erkeklerin huzurevlerine, bakımevlerine bakışı hususunda sorulan sorulardan huzurevinde kalmak isteyen yaşlılar

vardır sorusuna kadınların %59.2'sinin, erkeklerin ise %67.3'ünün hiç katılmadığı, ancak kadınların %6.7'sinin, erkeklerin de 6.3'ünün bu hususa tamamen katıldığı da belirlenmektedir. Huzurevinde kalmak isteyen yaşlıların bulunduğunu düşünmelerinde, kimsesiz yaşlıların kalmak istedikleri noktası etkili olmaktadır denilebilir. Toplumda yaşlıların aileleri ile kalmak istedikleri, huzurevlerinde yaşama fikrine sıcak bakmadıkları düşüncesinin varlığından söz edilebilir. Huzurevlerindeki yaşlıların daha çok arkadaş edindiklerine dair düşünceye kadınların % 57.5'i tamamen katılmakta, erkeklerin ise 61.7'si katılmaktadır. Yine kadınların %19.1'i buna biraz katılırken, erkeklerin %13'ü biraz katılmaktadırlar. Bu soruya biraz katılmıyorum şeklinde yanıt veren erkeklerin (%8), biraz katılmayan kadınların (%2),dört katı olduğu fark edilmektedir.

Huzurevlerindeki yaşlılar yalnızlık duygusunu yaşamaktadırlar hususuna örnekleme oluşturan kadınların % 72.2'si tamamen katılırken, erkeklerin % 73.7'si tamamen katılmaktadır. Huzurevindeki yaşlıların daha çok arkadaş edinmedikleri, yalnız kaldıkları düşüncesi kadın ve erkek fark etmeksizin genel anlamda yaygın düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır.

Huzurevlerinde para kazanma amacı, yaşlılara yardım etmenin önüne geçer şeklindeki soruya kadınların % 66.9'u tamamen katılmakta iken, erkeklerde bu oran % 72'ye çıkmaktadır. Erkeklerin huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlara bakışının olumsuz olmasına bir neden de bu kurumları ticari bir gaye içerisinde görüyor olmaları düşünülmektedir. Soruya biraz katılan kadınların yüzdesi 10 iken, erkeklerin yüzdesi 9.7'dir ve cinsiyetler arası bir düşünce farkı bu soruya yansımamaktadır.

Kadınların tabloda bulunan 'Huzurevlerindeki bakıma dair kötü örnekler, iyi örneklerden fazladır ' sorusuna % 70.6'sı tamamen katılmakta, erkeklerin de % 69.3'ü tamamen katılmakta, iki cinsiyetin de aynı fikri paylaştığı açıkça görülmektedir. Hiç katılmayanların oranlarının da birbirine yakın olduğu, yalnızca emin değilim şeklinde yanıt veren erkeklerin (%4.7) neredeyse kadınların (%12.6) üçte biri oranında olduğu anlaşılmaktadır. Kadınların bu konuda daha kararsız olduğu ifade edilebilir.

Huzurevleri ve bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğunu düşünenler kadınların % 6.7'sini, erkeklerin %1.7'sini oluştururken, bu kurumlarda yaşam kalitesinin iyi olmadığını düşünler kadınların % 62.2'sini, erkeklerin %68.6'sını oluşturmaktadır ki kadın ve erkekler arasında bir fikir farkı bulunmadığı açık olarak görülmektedir. Tabloda bu soruya emin değilim şeklinde yanıt veren erkek ve kadınların oranının diğer sorulara emin değilim biçiminde yanıt veren kişilerin oranlarından daha büyük olduğu (kadınlar%14, erkekler %10) yani bu soruda daha kararsız kalındığı ifade edilebilir.

Tablo 24 Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklem Kitesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Ögeler Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Anne ve babaları huzurevinde kalan kişiler çevrelerine bundan bahsetmek istemezler. Huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir.	1.0	2.0	78.3	87.7	10.7	3.7	3.0	5.3	7.0	1.3
	4.0	1.0	31.1	70.3	52.8	17.7	3.3	4.7	8.8	6.3
Medya, huzurevlerine bakışımızı etkileyen faktörlerden biridir.	4.0	1.0	73.6	80.7	10.0	11.0	4.7	5.0	7.7	2.3
Huzurevleri medyada olumlu şekilde yeterince yer almaktadır.	69.9	71.4	4.0	7.3	7.7	6.7	11.0	11.3	7.4	3.3
Dini değerler, yaşlıya evde bakılmasını gerektirmektedir.	4.3	4.0	79.3	90.7	10.0	3.0	2.7	1.0	3.7	1.3
Gelenek göreneklerimize göre yaşlıya evde bakılmalıdır.	4.0	2.4	82.9	89.3	8.4	5.3	3.3	3.0	1.4	0
Yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler, dini değerleri zayıf kişilerdir.	12.7	15.0	67.6	71.0	12.0	5.7	2.0	4.0	5.7	4.3

Örneklem kitesini oluşturan kadın ve erkeklerin yaşlıya, yaşlılığa ve huzurevlerine karşı tutumlarını etkileyen ögelere bakıldığında, 'Anne ve babaları huzurevinde kalan kişiler çevrelerine bundan bahsetmek istemezler' şeklindeki soruya kadınların %78.3'ünün, erkeklerin %87.7'sinin tamamen katıldığı, hiç katılmayanların da oranının gayet düşük olduğu görülmektedir. Çevrenin bu konuda kişileri etkileyen bir öge olduğu, anne babası huzurevinde kalan kişilerin bunu olumsuz olarak gördükleri ve sosyal çevrelerinden gizlenecek bir nokta olarak bu duruma bakmaları ifade edilebilir.

Huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir şeklindeki yargıya örnekleme oluşturan kadınların % 31.1'i tamamen katıldığını, erkeklerin ise % 70.3'ünün tamamen katıldığını ifade etmektedirler. Erkeklerin oranı, kadınların oranından çok fazla iken, kadınların çoğunun % 52.8'inin biraz katılıyorum şeklinde yanıt verenler içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bu noktada erkekler, kadınlardan daha net yanıt vermiş, huzurevleri hakkında konuşulanların her zaman doğru olmadığını ifade etmişlerdir. Her zaman doğru olduğunu düşünenlerin oranının ise düşük olduğu tabloda görülmektedir.

Medya, huzurevlerine bakışımızı etkileyen faktörlerden biridir şeklindeki yargıya örnekleme oluşturan kadınların %73.6'sı tamamen katılmakta iken, erkeklerin %80.7'si tamamen katılmakta, medyanın bu husustaki etkisi açıkça ifade edilmektedir. Huzurevlerinin medyada olumlu şekilde yeterince yer aldığına kadınların % 69.9'u hiç katılmamakta iken, erkeklerin % 71.4'ü hiç katılmamaktadır. Medyanın bu husus üzerindeki olumsuz etkisi iki cinsiyetin de farkında olduğu bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

'Dini değerler, yaşlıya evde bakılmasını gerektirmektedir' şeklindeki soruya örnekleme oluşturan erkeklerin %90.7'si tamamen katılmakta iken, kadınların %79.3'ü tamamen katılmaktadır. Hiç katılmıyorum yanıtını veren kadın ve erkek oranları arasında neredeyse hiç fark olmadığı açıkça tabloda görülmektedir. Fakat tamamen katılıyorum şeklinde yanıt veren erkeklerin, kadınlardan fazla olmasına dikkat edilirse kadınların daha çok biraz katılıyorum şeklinde yanıtları olduğu, erkeklerin ise düşüncelerinin gayet açık, net olduğu, çoğunun soruya tamamen katıldığı, kararlı bir tutum sergiledikleri anlaşılmaktadır.

Dini değerlerin, yaşlılara, yaşlılığa ve huzurevi gibi kurumlara bakışı etkileyen öğelerden biri olduğunu tabloda gördükten sonra, yine gelenek-göreneklerin bu hususa nasıl etki ettiğine dikkat edildiğinde 'Gelenek ve göreneklerimize göre yaşlıya evde bakılmalıdır' şeklindeki soruya erkeklerin

%89.3'ünün, kadınların ise % 82.9'unun tamamen katıldığı görülmektedir. Ki, erkeklerin bu husustaki düşünceleri çerçevesinde huzurevleri ve huzurevlerindeki bakıma olumsuz bakışlarının bulunması beklenen değil de nedir? Erkeklerin hiçbirinin bu soruya emin değilim şeklinde yanıt vermediklerine bakıldığında, hiçbir kararsızlık yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler, dini değerleri zayıf kişiler şeklindeki düşünceye tamamen katılanlar, kadınların % 67.6'sını oluştururken, erkeklerde bu oran %71'e çıkmaktadır. Bu soruya hiç katılmıyorum şeklinde yanıt verenlerin oranının 'Dini değerler, yaşlıya evde bakılmasını gerektirir' sorusuna göre hiç katılmıyorum şeklinde yanıt verenlerin oranından fazla olduğu görülmektedir. Burada dini değerleri güçlü kişilerin de huzurevlerine yaşlılarını verme durumunun oluşmuş olabileceği, düşünülmüş olabileceğini gözden kaçırmamak gerekmektedir.

Tablo 25 Örneklem Kitesinin Cinsiyeti * Örneklem Kitesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)		Tamamen katılıyor (%)		Biraz katılıyor(%)		Biraz katılmıyor(%)		Emin değil(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederler.	4.3	5.7	84.6	91.6	7.4	1.7	2.3	0	1.4	1.0
Türk masallarında, hikayelerinde yaşlılara verilen değer toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilemektedir.	4.7	1.3	76.9	84.7	11.7	9.0	1.3	0	5.4	5.0
Yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişiler, yaşlıya evde bakarlar.	1.3	1.7	85.3	82.7	7.7	11.3	4.3	3.3	1.4	1.0
Türk toplumunda evin yaşlısına bakmak kadının doğal görevidir.	12.0	5.7	69.6	77.0	11.7	9.0	4.3	2.3	2.4	6.0
Yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler, kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler.	4.7	0.3	77.3	90.3	8.4	4.4	5.4	1.0	4.2	4.0
Hz. Muhammed'in sünnet ve hadisleri yaşlılara karşı davranışlarımızı etkilemektedir.	1.3	0	86.3	85.0	7.0	7.3	3.3	5.3	2.1	2.4

Yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederler şeklindeki soruya örnekleme oluşturan kadınların % 84.6'sı, erkeklerin ise % 91.6'sı tamamen katılmışlardır. Yine cinsiyetlerin görüşleri arasında bir farklılık görülmemektedir.

'Türk masallarında, hikayelerinde yaşlılara verilen değer toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilemektedir' e tamamen katılan kadınların oranı %76.9 iken, erkeklerin oranı % 84.7'dir. Ve bu olumlu etki kişiler tarafından hissedilmektedir.

Yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişilerin, yaşlıya evde baktıklarına dair soruya kadınların %85.3'ü, erkeklerin de % 82.7'si tamamen katılıyorum şeklinde yanıt vermişlerdir. Görüldüğü gibi kadınlar erkeklere kıyasla bir nebze daha bu hususu bir sorumluluk olarak görmektedirler. Belki de bunun altında kadınların bunun kendilerinin sorumluluğu olduğu düşüncesini taşımaları da yatmaktadır. Örneklemi oluşturan kadınların %69.6'sı, erkeklerin de % 77.7'si Türk toplumunda evin yaşlısına bakmayı tamamen kadının doğal görevi olarak görmektedirler. Erkeklerin, kadınların böyle bir doğal görevi olduğunu düşündükleri de tabloda aşikardır. Buna hiç katılmayan kadınların oranı erkeklere göre fazladır ki kadınlar iş yaşamına da aktif olarak katıldıklarından bu görevlerinin artık bulunmadığını düşünmekte fakat erkekler kadınlar iş yaşamında bulursa bile aynı düşünceyi (yaşlıya bakımın kadının doğal görevi olduğu) sürdürmektedirler.

'Yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler, kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler' sorusuna kadınların %77.3'ünün, erkeklerin %90.3'ünün tamamen katılıyorum şeklinde yanıt verdikleri, kadınların %4.7'sinin, erkeklerin ise % 0.3'ünün hiç katılmıyorum şeklinde soruyu yanıtladıkları görülmektedir. Erkeklerin çoğunun tamamen katılıyorum biçiminde yanıt verirken, oldukça azının da hiç katılmıyorum şeklinde yanıt vermesi, bu konuya bakışlarını net biçimde ifade etmektedir. Erkekler, yaşlıların aileleri yanında kalmasını istemekte, kendilerinin de aile yanında kalma düşünceleri ağır basmakta ve buna göre kendi yaşlılarına da aile içinde bakılmasını düşünmektedirler.

Hz. Muhammed'in sünnet ve hadisleri yaşlılara karşı davranışlarımızı etkilemektedir yargısına kadınların % 86.3, erkeklerin % 85'i tamamen

katılmakta iken, erkeklerin hiçbirisi hiç katılmıyorum yanıtını vermemekte, kadınların %1.3'ü hiç katılmıyorum şeklinde yanıt vermektedirler. Yine erkeklerin yaşlılığa, yaşlıya bakışını etkileyen öğelerden biri olan dini öğelerden büyük oranda etkilendiği, hiç katılmıyorum yanıtını veren hiçbir erkeğin olmamasıyla da açıklanabilir.

3.9.7. Örneklem Kitesinin Mahallelerine Göre Kendi Yaşlanmasına, Yaşlıya ve Yaşlılığa, Yaşlı Bakım Kurumlarına Bakışı Ve Bu Bakışa Etki Eden Öğeler

Tablo 26 Örneklem Kitesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hic katılmıyor(%)			Tamamen katılıvör (%)			Biraz katılıvör(%)			Biraz katılmıvör(%)			Emin deñil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Yaşlanmak beni korkutmuyor.	66	68	61.5	10.5	15	21.5	21.5	11	10	0	1	2.5	2	5	4.5
Yaşlandığımda etrafımdan daha çok saygı göreceğimi düşünüyorum.	7	13.5	17	71.5	66.5	58.5	8.5	11.5	16.5	5	1.5	3	8	7	5
Yaşlandığımda herhangi bir işi tek başıma yapamam.	14	9	16.5	65.5	70	54	11	10	21.5	2	4.5	3.5	7.5	6.5	4.5
Yaşlılığın güzel bir dönem olduğunu düşünüyorum	65.5	67.5	55.5	7.5	11.5	18.5	12	11.5	14.5	1	4.7	3	14	19.3	8.5
Yaşlılığında kendi kendime yetemeyeceğimi düşünmüyorum.	65	32.5	37	8.5	42.5	40	12.5	16	12.5	7.5	3	4	6.5	6	6.5

Örneklem kitesini oluşturan (Batıkent, Emek ve Vişnelik mahalleleri sakinlerinin) kendi yaşlanmalarına bakışları ile ilgili tabloya bakıldığında 'Yaşlanmak beni korkutmuyor' sorusuna Emek mahallesi sakinlerinin %66'sının , Batıkent mahallesi sakinlerinin % 68'inin ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin %61.5'inin hiç katılmadığı, yine örnekleme oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin % 10.5'inin, Batıkent mahallesi sakinlerinin %15'i ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin %21.5'inin de tamamen katıldığı görülmüştür. Sosyo- ekonomik durum bakımından daha yüksek seviyede bulunan Vişnelik mahallesi sakinlerinin diğer mahalle sakinlerine göre yaşlanmaktan daha az korktukları, belki de yaşlılığı korkulacak bir dönem olarak görmedikleri, yaşlılığın da diğer dönemler gibi aktif olarak yaşama katılabilecekleri bir

dönem olarak gördükleri ifade edilebilir. Yaşlanmaktan korkmadığını ifade eden yüzdelerin en büyüğünün Vişnelik mahallesi sakinlerine ait olduğu, daha sonra Batıkent ve Emek mahallelerinin geldiği görülmektedir. Görüldüğü gibi yaşlanmayı korkulacak bir şey olarak görüp görmemek, kişilerin sosyo- ekonomik seviyeleri, birlikte bazı düşünceleri paylaştıkları kişiler, öğrenim durumları ile bağlantılıdır. Vişnelik mahallesi sakinleri, yani öğrenim durumları bakımından en ileri seviyeye sahip kişilerden oluşan mahalle sakinleri, yaşlılık hakkında Emek mahallesi sakinlerine göre bir hayli farklı düşünmektedir. Bunda Emek mahallesi sakinlerinin geleceğe dair endişelerinin bulunması, yaşlılığında çalışma durumunun ortadan kalkması, muhtaç duruma gelmesi, ekonomik sıkıntılarının varlığı da etkili olmaktadır.

'Yaşlandığımda etrafımdan daha çok saygı göreceğimi düşünüyorum ' şeklindeki soruya örnekleme oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin % 71.5'i tamamen katılırken, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 66.5'i, Vişnelik mahallesi sakinlerinin %58.5'i katılmaktadır. Vişnelik mahallesi sakinlerinin yaşlandıklarında şu anda gördüklerinden daha fazla bir saygı göreceklerini düşünmemeleri, fakat özellikle Emek mahallesi sakinleri için yaşlılığın çevrenin daha çok saygı gösterdiği bir dönem olacağı açıkça görülmektedir.

'Yaşlandığımda herhangi bir işi tek başıma yapamam' sorusuna örneklem kitlesini oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin % 65.5'i, Batıkent mahallesinin % 70'i ve Vişnelik mahallesinin de % 54'ü tamamen katılmaktadır. Vişnelik mahallesi sakinleri, diğer mahalle sakinlerine oranla yaşlandıklarında işlerini tek başlarına yapmayı sürdüreceklerini düşünmekte, yaşlılığı pasif bir dönem olarak da görmemektedirler denilebilir.

Örnekleme oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin % 65.5'i, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 67.5'i, Vişnelik mahallesi sakinlerinin %55.5'i de yaşlılığın güzel bir dönem olduğuna hiç katılmamaktadırlar. Genel olarak yaşlılığın güzel bir dönem olmadığı düşünülmesine rağmen Vişnelik mahallesinde bu oran daha düşüktür. Ki aynı soruya tamamen katılıyorum şeklinde Emek mahallesinin %7.5'u, Batıkent'in %11.5'u, Vişnelik'in de %18.5'i yanıt vermişlerdir. Yine bu da göstermektedir ki yaşlılığı güzel bir dönem olarak gören daha çok Vişnelik mahallesi olmakta daha sonra Batıkent mahallesi ve Emek mahallesi gelmektedir. Daha önce de belirtildiği

gibi ekonomik sıkıntılar, hastalıklar sebebi ile de alt sosyo- ekonomik düzeye sahip Emek mahallesi yaşlılığın daha çok zor bir dönem, sıkıntılı geçen bir dönem olduğunu düşünmektedirler.

'Yaşlılığında kendi kendime yetemeyeceğimi düşünmüyorum' şeklindeki soruya örneklem mahallelerinden Emek mahallesinin % 65, Batıkent mahallesinin %32.5'i, Vişnelik mahallesinin de % 37'si hiç katılmamaktadırlar. Görülmektedir ki üç mahallede de yaşlılığın kendine yetememeyi getirdiği düşünülmekte, fakat Emek mahallesinin oranı daha çok görünmektedir. Emek mahallesi sakinleri, yaşlılıkta yaşlıların kendi işlerini yapamadıklarını, ailelerinin yanında kalmayı yeğlediklerini daha çok düşünmektedirler. Yine bunda da ekonomik seviyenin, aile ilişkilerinin daha farklı olması etkindir. Yine bu soruya tamamen katılan Emek mahallesi sakinlerinin (%8.5) diğer iki mahalle sakinlerine göre (%42.5, %40) oldukça düşük oranda var oldukları dikkati çekmektedir.

Tablo 27 Örneklem Kitesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Yaşlılığında çocuklarımda n ayrılmak istemiyorum	4	6	8	81	82.5	82.5	12	5	6	0	3.5	2.5	3	3	1
Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum	3.5	4.5	13	73.5	79.5	71.5	17	12	12	2.5	0	2	3.5	4	1.5
Yaşlılığımı huzurevinde geçirmekte bir sakınca görmüyorum	75	76	66	7.5	6.5	11.5	6.5	8.5	6.5	3.5	2.5	2.5	7.5	6.5	13.5
Yaşlılığında huzurevinde özgürce yaşayabilirim	75.5	78.5	70	3	3.5	13.5	5.5	7.5	4	8.5	3.5	3	7.5	7.0	9.5
Huzurevinde yaşlılarla birlikte yaşamın güzel olacağını düşünüyorum	68	77	68	8.5	4.5	14	12.5	9.5	12.5	3.5	2.5	1	7.5	6.5	4.5

Tabloya göre, Emek mahallesi sakinlerinin %4'ünün yaşlandığında çocuklarından ayrılmak istediği, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 6'sının, Vişnelik mahallesi sakinlerinin ise %8'inin çocuklarından ayrılmak istediği anlaşılmaktadır. Çocuklarından en çok ayrılmaktan korkan mahalle sakinlerinin, hep geniş aile yapısı içinde büyümüş, geleneksel, duygusal bağları kuvvetli Emek mahallesi sakinleri olduğu görülmektedir. Buna karşın daha modern bir aile yapısı içerisinde olan, her bireyin kendini gerçekleştirdikten sonra yuvadan ayrıldığı, kişilerin bireysel bazı isteklerinin önde olduğu ailelerin oluşturduğu Vişnelik mahallesinin de yaşlandıklarında diğer mahallelere nazaran çocuklarından ayrılmaktan daha az korktukları ifade edilebilmektedir. Bu soruya verilen yanıtların büyük çoğunluğunun tamamen katılıyorum şeklinde olması, hangi sosyo- ekonomik şartlarda yaşıyor olursa olsun yine de yaşlandıklarında kişilerin çocuklarından ayrılmak istemediklerini açıkça göstermektedir.

'Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum' sorusuna bakıldığında hiç katılmayanlar arasında Vişnelik mahallesi sakinlerinin oranının (%13) Emek (3.5) ve Batıkent (4.5) mahalleleri sakinlerine göre fazla olduğu dikkati çekmektedir. Bunda Vişnelik mahallesi sakinlerinin yaşlılığı diğer yaşam evrelerinden farklı tutmama, bu nedenle de yaşlandıklarında etrafın onlara her zamankinden farklı davranmasından, yardım etmesinden hoşlanmama durumları ile ilgili olduğu söylenebilir. Yine tabloya bakıldığında yüksek oranda üç mahallenin de tamamen katılıyorum şeklinde bu soruyu yanıtladıkları görülmektedir. Emek mahallesi %73.5, Batıkent mahallesi %79.5 ve Vişnelik mahallesi de % 71.5 oranında tamamen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yüksek oranda yine her üç mahallenin sakinlerinin de yaşlılıklarında kendilerine yardım edilmesinden, kendilerine özel hissettirecek davranışlarda bulunulmasından hoşlanacaklarına tamamen katıldıkları tespit edilmiştir.

Örnekleme oluşturan üç mahallenin sakinlerinden çoğunun yaşlılıklarını huzurevinde geçirmekte bir sakınca gördükleri, ve bu soruya hiç katılmıyorum şeklinde yanıt verdikleri, yine Vişnelik'te ikamet edenlerin

yanıtlarının oranının diğerlerinden düşük çıktığı anlaşılmaktadır, yani Vişnelik mahallesinde ikamet edenlere huzurevinde yaşlılıklarını geçirme düşüncesi çok da yabancı gelmemektedir.

'Yaşlılığında huzurevinde özgürce yaşayabilirim' düşüncesine tamamen katılanların oranının çok düşük olduğu tablodan görülmekte, fakat Vişnelik mahallesi sakinlerinin yine de %13 oranı ile diğer iki mahalleden neredeyse dört kat fazla bir oranda tamamen katılıyorum yanıtını verdiği anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi Emek ve Batıkent sakinlerinin Vişnelik mahallesi sakinlerinden farklı düşündükleri, farklı yanıtlar verdikleri dikkat çekmektedir. Bu soruya Emek mahallesinin %75.5'i, Batıkent mahallesinin %78.5'i ve Vişnelik mahallesinin %70'i hiç katılmıyorum şeklinde yanıt verdikleri, yani genel olarak huzurevinde özgürce yaşayacaklarını düşünmedikleri belirlenmiştir.

Huzurevinde yaşlılarıyla birlikte yaşamanın güzel olacağı düşüncesine tamamen katılanların çoğunun yine Vişnelik mahallesi sakinlerinden oluştuğu, Emek mahallesi sakinlerinin %68'inin yaşlılarıyla birlikte huzurevinde yaşama düşüncesinin güzel olduğunu düşünmedikleri, bu şekilde düşünenlerin oranının Batıkent mahallesinde % 77, Vişnelik mahallesinde de %68 olduğu anlaşılmaktadır. Emek ve Vişnelik mahallelerinin oranlarının eşit çıktığı görülmektedir. Batıkent mahallesi sakinleri bu konuya daha olumsuz yaklaşmaktadırlar.

Tablo 28 Örneklem Kitesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Yaşlılar toplumumuzda çok önemli bir yere sahiptir. Yaşlılar ailede sözü dinlenen, saygı duyulan kişilerdir.	3	3.5	1.5	83	83.5	83.5	8	8.5	10	4	3.5	4.5	2	1	0.5
	0	3	1.5	84.5	79.5	84.5	12.5	9.5	11.5	2.5	5	1	0.5	3	1.5
Eskiden yaşlıların fikirlerine günümüze göre daha çok önem verilmekteydi.	2	0	0	88.5	94	93.5	7	5	5	1.5	0	0.5	1	1	1

Yaşlıların toplumumuzda çok önemli bir yere sahip olduğuna örnekleme oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin % 83, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 83.5 ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin de %83.5 tamamen katıldıkları, bu oranların çok yüksek olduğu, yaşlıların toplumdaki yerinin çok büyük olduğuna dair hipotezin doğrulandığı ifade edilebilir. Yaşlıların ailede sözü dinlenen, saygı duyulan kişiler olduklarına dair soruya yine tüm mahallelerin sakinlerinin çoğu tamamen katılmakta, hiç katılmayanların oranı Batıkent (%3) ve Vişnelik (%1.5) mahallelerinde çok çok az olmasına rağmen Emek mahallesinde bu oran %0'dır. Eskiden yaşlıların fikirlerine günümüze göre daha çok önem verildiğine tamamen katılanların oranı Emek mahallesinde % 88.5 iken, Batıkent mahallesinde % 94 ve Vişnelik mahallesinde % 93.5'tir. Görülmektedir ki Emek mahallesi sakinlerinin oranının bu sorunun yanıtında daha düşük olmasında eskisi gibi hala yaşlıların fikirlerine önem verildiğini düşünmeleri yer almaktadır.

Tablo 29 Örneklem Kitlelerinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlelerinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Yaşlılık, bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönemdir.	3.5	17.5	5	72.5	69	74.5	16.5	8.5	19	4	5	1	3.5	0	0.5
Yaşlılık, yaşamdan elini eteğini çekiş olarak da tanımlanabilir.	12	21	28	69	68	55.5	12.5	2.5	9.5	4.5	7.5	6.5	2	1	0.5
Yaşlılar, korunmasız, güçsüz, aileleri tarafından korunması gereken kişilerdir.	6	12	18	82.5	72	63.5	8.5	11.5	13	0	3	4.5	3	1.5	1
Yaşlılar kendilerini yalnız hissederler.	3.5	6	11	80	76.5	63	11.5	14.5	21	3	2	2	2	1	3

Yaşlılığın, bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönem olduğuna tamamen katılanlar Emek mahallesi sakinlerinin % 72.5, Batıkent

mahallesinin %69, Vişnelik mahallesi sakinlerinin %74.5'ini oluşturmaktadır. Görülmektedir ki yaşlılık hala uzak durulmak istenen, sıkıntılı bir dönem olduğu düşünülen bir zaman dilimi olarak algılanmaktadır.

'Yaşlılık, yaşamdan elini eteğini çekiş olarak da tanımlanabilir' şeklindeki soruya Emek mahallesi sakinlerinin %69'u, Batıkent mahallesi sakinlerinin %68'i ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin % 55.5'i tamamen katılmaktadırlar. Vişnelik mahallesi sakinleri, yaşlılığın da kendine özgü güzellikleri olan, yaşanılması gereken, kişinin halen aktif olarak yaşama katıldığı bir dönem olduğunu apaçık düşünmektedirler. Böyle düşünmelerinde ekonomik anlamda geleceğe yaptıkları yatırımların da etkili olduğu söylenebilir. Yine buna paralel olarak soruya hiç katılmayan Emek mahallesi sakinlerinin oranı %12, Batıkent mahallesi sakinlerinin oranı % 21 iken, Vişnelik mahallesi sakinlerinin oranının da % 28 olduğu görülmektedir.

'Yaşlılar, korunmasız, güçsüz, aileleri tarafından korunması gereken kişilerdir ' sorusuna Emek mahallesinin % 6'sı, Batıkent mahallesinin % 12'si ve Vişnelik mahallesinin % 18'i hiç katılmazken, yine aynı soruya Emek mahallesi sakinlerinin % 82.5'inin, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 72'sinin ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin % 63.5'inin tamamen katıldığı görülmektedir. Yaşlılar hala büyük oranda korunmasız, güçsüz, korunup kollanması gereken kişiler olarak görülürken, diğer taraftan da değişen yaşam koşullarında bu düşünceden uzaklaşan kişilerin de bulunduğu ifade edilebilmektedir.

Yaşlıların kendilerini yalnız hissettiklerine Emek mahallesi sakinlerinin % 80,Batıkent mahallesi sakinlerinin %76.5, Vişnelik mahallesi sakinlerinin de % 63'ü tamamen katılmaktadır. Yaşlılığın kişilerin kendilerini yalnız hissettiği bir dönem olduğunun toplumun çoğunluğu tarafından düşünüldüğü fakat bu fikirde olmayanların da toplum içerisinde bulunduğu fikrini bu noktada ifade etmek yanlış olmayacaktır. Değişen ve gelişen ekonomik, sosyal koşullar neticesinde yaşlılık ve yaşlılara bakış da farklılaşacaktır.

Tablo 30 Örneklem Kitesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Huzurevi, bakımevleri gibi kurumlar Türk aile geleneğine uygun mekanlardır.	72	78	77.5	1.5	5.5	2	15	7	8	8	3	9.5	3.5	6.5	3
Huzurevlerinde yaşlıya bakım yetersizdir.	4.5	0.5	3	71	76	58.5	5.5	12	27	2.5	0.5	2.5	16.5	11	9
Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri vardır.	73.5	72.5	61	6.5	6	6.5	7.5	9.5	25.5	10	6	5	2.5	6	2
Huzurevi düşkünler evi olarak da tanımlanabilir.	6.5	10	12	73.5	75	61	10.5	7	21.5	2.5	6	3	7	2	2.5
Huzurevleri sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlardır.	9	5	21	76.5	81	61	8	9.5	13	6	2	2	0.5	2.5	3
Huzurevlerinde yaşlı iyi ve doğru beslenmektedir.	65.5	58	55	1.5	8	5	16	9	14.5	0	4	6.5	17	21	19

Huzurevi, bakımevleri gibi kurumlar Türk aile geleneğine uygun mekanlardır şeklindeki düşünceye Emek mahallesi sakinlerinin % 72, Batıkent mahallelerinin % 78, Vişnelik mahallesi sakinlerinin ise 77.5'i hiç katılmamaktadırlar. Örneklemin büyük oranının huzurevlerinin Türk aile geleneğine uygun mekanlar olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Örnekleme oluşturan mahalle sakinlerinden Emek mahallesi sakinlerinin huzurevlerinde yaşlıya bakımın yetersiz olduğuna dair düşünceye % 71, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 76 ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin % 58.5'inin tamamen katıldıkları, yine emin değilim şeklinde yanıt verenlerin oranının da küçümsenmeyecek kadar çok olduğu (Emek % 16.5, Batıkent % 11, Vişnelik %9) anlaşılmaktadır. Huzurevlerindeki bakıma dair endişelerin var olduğu görülmektedir.

'Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri vardır' şeklindeki soruya Emek mahallesinin % 73.5'inin, Batıkent mahallesinin % 72.5, Vişnelik mahallesinin %61'inin hiç katılmadıkları görülmektedir. Vişnelik mahallesinin % 25.5'inin de bu soruya biraz katılıyorum şeklinde yanıt vermeleri, üç mahalle arasından en çok Vişnelik mahallesinde ikamet edenlerin yaşlıların huzurevlerinde yaşamaları fikrine yakın oldukları, diğer mahalle sakinlerinin daha olumsuz düşünceleri bulunduğu söylenebilir. Yine de her mahallede ikamet eden kişilerin büyük çoğunluğunun yaşlıları huzurevinde kalanlara karşı olumsuz bakış açılarının, baskılarının bulunduğu gerçeği göze çarpmaktadır.

Huzurevinin düşkünler evi olarak da tanımlanabileceğine tamamen katılan kişiler Emek mahallesinin % 73.5, Batıkent mahallesinin % 75 ve Vişnelik mahallesinin %61'ini oluşturmaktadırlar. Hiç katılmayanların oranlarının da büyükten küçüğe Vişnelik, Batıkent ve Emek mahalleleri olduğu, sosyo-ekonomik durumun kişilerin bakışına etki ettiği görülmektedir.

Örnekleme katılan Emek mahallesi sakinlerinin % 76.5, Batıkent %81, Vişnelik % 61'inin huzurevleri sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlardır sorusuna tamamen katıldıkları, burada Batıkent mahallesinin de oranının Emek mahallesinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Görüldüğü gibi huzurevleri, bakımevleri hala kimsesiz kişilerin kaldığı mekanlar, ailesi bulunanların barınmadığı yerler olarak anılmaya devam etmektedirler.

Toplumun huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlara olumsuz bakışına etki eden bir faktör olarak da yaşlıların bu kurumlarda iyi ve doğru bakılmadığı düşüncesi ile ilintili soruya (Huzurevlerinde yaşlı iyi ve doğru beslenmektedir) Emek mahallesi sakinlerinin % 65.5'i, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 58, Vişnelik mahallesinin % 55'inin hiç katılmıyorum şeklinde yanıt verdikleri anlaşılmaktadır. Emek mahallesinin büyük oranda bu kurumlara karşı olumsuz bakışlarının bulunduğu gözler önüne serilmektedir. Yine bu tabloda en çok bu soruya emin değilim şeklinde yanıt verenlerin oranının en yüksek olduğu belirlenmiştir. Toplum tarafından huzurevleri halen dışarıya kapalı, yaşlılara nasıl bakıldığına bilinmediği kurumlar olarak görülmektedir.

Tablo 31 Örneklem Kitesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Huzurevlerindeki çalışanlar yaşlıya ilgili davranmaktadırlar.	65	66.5	54	4	1.5	0	13	9.5	17	0	8	6.5	18	14.5	22.5
Huzurevleri yaşlıların bireysel özgürlüklerini yaşamlarına imkan verir.	67.5	71.5	60.5	5.5	2.5	2	9	10.5	23	6.5	8	2.5	11.5	7.5	12
Huzurevleri yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlamaz.	68	65.5	59.5	5	6	20	7.5	10	10.5	11.5	4.5	5	8	14	5
Huzurevlerinde kalan yaşlılar kendilerini terk edilmiş hissederler	2.5	0.5	0.5	81.5	82	67	11	12	24.5	3	1.5	0	2	4	8
Huzurevlerinde tüm yaşlıların bir arada olması zaman zaman onları karamsarlığa iter.	4.5	1	14.5	81.5	80.5	64	8	15	16	0.5	0	1.5	5.5	3.5	4
Huzurevlerindeki yaşlılar mutludurlar.	66.5	73	57	4.5	4.5	0.5	7	8.5	19	5.5	3.5	6.5	16.5	10.5	17

'Huzurevlerindeki çalışanlar yaşlıya ilgili davranmaktadırlar' sorusuna Emek mahallesinin % 65, Batıkent mahallesinin 66.5'i ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin %54'ü hiç katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Çoğunluk tarafından yaşlıya ilgili davranılmadığı düşünülmektedir.

'Huzurevleri yaşlıların bireysel özgürlüklerini yaşamlarına imkan verir' sorusuna Emek mahallesi sakinlerinin % 67.5, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 71.5 ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin %60.5'inin hiç katılmıyorum cevabını verdikleri, toplumun huzurevlerini belli kuralların dışına çıkılamayan, kişilerin bireysel özgürlüklerini gerçekleştiremedikleri yerler olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Örnekleme oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin % 68, Batıkent mahallesinin %65.5 ve Vişnelik mahallesinin % 59.5'inin 'Huzurevleri yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlamaz' şeklindeki yargıya hiç katılmadıkları, tamamen katılıyorum şeklinde yanıt verenlerin ise en çok %20 oranıyla Vişnelik mahallesinde ikamet edenler içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Vişnelik mahallesi sakinlerinin sosyo-ekonomik yapıları, öğrenim durumları sebebi ile de huzurevlerini yaşlıları toplumdan uzaklaştıran yerler olarak tanımlamadıkları ifade edilebilir. Huzurevleri, bakımevleri ile ilgili bilgilerinin bulunması da bu konuda etken olabilmektedir.

'Huzurevlerinde kalan yaşlılar kendilerini terk edilmiş hissederler' şeklindeki soruya Emek mahallesi sakinlerinin % 81.5, Batıkent mahallesi sakinlerinin %82 ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin %67 oranında tamamen katıldıkları tabloda görülmektedir.

'Huzurevlerinde tüm yaşlıların bir arada olması zaman zaman onları karamsarlığa iter' şeklindeki yargıya örneklem kitlesinin çoğunluğunun tamamen katıldığı (Emek %81.5, Batıkent %80.5, Vişnelik %64) görülmektedir. Yine Vişnelik sakinlerinin diğer iki mahallenin sakinlerine göre daha az oranda bu soruya katıldıkları anlaşılmıştır, tüm yaşlıların bir arada bulunmasının, yaşlılar için olumlu bir durum olacağını düşündükleri belirlenmiştir.

Örneklem kitlesinden Emek mahallesi sakinlerinin % 66.5, Batıkent mahallesinin % 73, Vişnelik mahallesinin %57'sinin 'Huzurevlerindeki yaşlılar mutludurlar' şeklindeki düşünceye hiç katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 32 Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Huzurevlerinde kalmak isteyen yaşlılar vardır.	66.5	70	53.5	3.5	5.5	10.5	22.5	18	22.5	1.5	3	2	6	3.5	11.5
Huzurevlerindeki yaşlılar daha çok arkadaş edinmektedirler.	61	63	55	17.5	9	11	12.5	13.5	22	6.5	2	6.5	2.5	12.5	5.5
Huzurevlerindeki yaşlılar yalnızlık duygusunu yaşamaktadırlar.	3	0.5	10.5	78	79.5	61.5	11.5	14.5	16.5	7	1	0.5	0.5	4.5	11
Huzurevlerinde para kazanma amacı, yaşlılara yardım etmenin önüne geçer.	5.5	6.5	9.5	71.5	76	61	11.5	5.5	12.5	5	1.5	3.5	6.5	10.5	13.5
Huzurevlerindeki bakıma dair kötü örnekler, iyi örneklerden fazladır.	5	5	5.5	69	75	66	11.5	9.5	15.5	7.5	2.5	2	7	8	11
Huzurevleri ve bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.	68	68.5	60	6	4	2.5	5	11.5	14	2.5	5.5	15	18.5	10.5	8.5

Huzurevinde kalmak isteyen yaşlıların olduğuna hiç katılmayanlar Emek mahallesinin % 66.5, Batıkent mahallesinin %70'i, Vişnelik mahallesinin %53.5'ini oluşturmaktadırlar. Vişnelik mahallesi diğer iki mahalleye göre huzurevinde kalmak isteyen yaşlılar olduğunu daha çok düşünmektedirler. Tamamen katılanlar ise Emek mahallesinin %3.5, Batıkent mahallesinin %5.5 ve Vişnelik mahallesinin 10.5'ini oluşturmaktadırlar. Bu tabloda da görüldüğü gibi huzurevlerine yönelik olumsuz bakışın Emek mahallesinden Batıkent'e, Batıkent mahallesinden Vişnelik mahallelerine geldikçe düşük oranda da azalmaya başladığı anlaşılmaktadır.

'Huzurevlerindeki yaşlılar daha çok arkadaş edinmektedir' şeklindeki soruya Emek mahallesi sakinlerinin %61, Batıkent mahallesinin %63, Vişnelik mahallesinin %55'inin hiç katılmadığı görülmektedir. Anlaşılmaktadır ki, toplum huzurevindeki yaşlıların bu mekanlarda arkadaş edinmediklerini, yalnızlaştıklarını, huzurevine gelmeden önceki sosyal çevresinde daha çok arkadaşları olduğunu düşünmektedir.

Örnekleme oluşturanlardan Emek mahallesi sakinlerinin % 78, Batıkent mahallesinin %79.5, Vişnelik mahallesinin %61.5'i huzurevlerindeki yaşlıların yalnızlık duygusunu yaşadıklarına tamamen katılmaktadırlar. Genellikle gelenek ve görenekler çerçevesinde yaşamlarını sürdürmeye gayret eden Emek mahallesi sakinleri, yaşlıların aile içinde bakılmasını, yaşlının kurumlarda mutsuz olacağını, kendini yalnız hissedeceğini diğer mahallelere göre daha çok düşünmektedir. Vişnelik mahallesi sakinleri ise huzurevindeki yaşlıların akrabalarının yanında kendilerini yalnız hissetmedikleri fikrini benimsemekte olabilirler.

'Huzurevlerinde para kazanma amacı, yaşlılara yardım etmenin önüne geçer' şeklindeki soruya örneklem kitlesinin çoğu tamamen katılmış, hiç katılmayanlara bakıldığında Emek mahallesinin %5.5, Batıkent mahallesinin %6.5 ve Vişnelik mahallesinin %9.5 oranında bulunduğu anlaşılmıştır. Az da olsa huzurevlerinin sadece ticari kurumlar olduğuna dair düşüncenin farklı sosyo- ekonomik mahalle sakinleri tarafından da yıkılmaya başlandığı ifade edilebilir.

'Huzurevlerindeki bakıma dair kötü örnekler, iyi örneklerden fazladır' sorusu yöneltildiğinde Emek mahallesinin % 69, Batıkent mahallesinin %75, Vişnelik mahallesinin % 66 oranında kısmının buna tamamen katıldığı, yine çoğunluğun kötü örneklerin çokluğuna olan inancı fark edilmektedir. Tabloda Emek mahallesinin oranının Batıkent mahallesinden düşük olduğu değerlendirildiğinde, sosyo- ekonomik yönden daha yüksek seviyede olan Batıkent mahallesi sakinlerinin de düşüncelerinin bu anlamda Emek mahallesi sakinlerinden farklı olmadığı anlaşılmaktadır. İki mahallenin de gördükleri ve duydukları, kuşkusuz genelde olumsuz örneklerdir denilebilir.

Huzurevleri ve bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğunu hiç düşünmeyenler örnekleme oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin % 68, Batıkent mahallesinin 68.5 ve Vişnelik mahallesinin %60'ını oluşturmaktadır.

Tablo 33 Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Anne ve babaları huzurevinde kalan kişiler çevrelerine bundan bahsetmek istemezler.	1.5	3	0	77.5	84	87.5	6.5	6.5	8.5	9	3	0.5	5.5	3.5	3.5
Huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir.	5	2	0.5	69	45	38	11	43.5	51.5	6.5	4.5	1	8.5	5	9
Medya, huzurevlerine bakımımızı etkileyen faktörlerden biridir.	4.5	2.5	0.5	72.5	82	77	8	7	16.5	8	4	2.5	7	4.5	3.5
Huzurevleri medyada olumlu şekilde yeterince yer almaktadır.	68.5	75	68.5	10.5	6	0.5	7.5	5.5	8.5	11.5	5	17	2	8.5	5.5
Dini değerler, yaşlıya evde bakılmasını gerektirmektedir.	1	5.5	6	86	85	84	8	6.5	5	1.5	1.5	2.5	3.5	1.5	2.5
Gelenek göreneklerimizde göre yaşlıya evde bakılmalıdır.	2	4.5	3	88	86	84.5	4	6.5	10	5.5	2	2	0.5	1	0.5
Yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler, dini değerleri zayıf kişilerdir.	3.5	11	27	70	74.5	63.5	13	7	6.5	6.5	2.5	0	7	5	3

'Anne ve babaları huzurevinde kalan kişiler çevrelerine bundan bahsetmek istemezler' şeklindeki soruya %77.5, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 84, Vişnelik mahallesi sakinlerinin % 87.5'i tamamen katılmakta, büyük oranda bu kişilere yapılan baskı da gözler önüne serilmektedir.

'Huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir' sorusuna Emek mahallesi sakinlerinin Batıkent ve Vişnelik mahallesi sakinlerine göre hiç katılmıyorum yanıtını daha çok verdikleri anlaşılmaktadır. Huzurevleri hakkında kişilerde olumsuz görüşlerin oluşmasında çevrenin ve konuşulanların etkin olduğu görülmektedir.

Medyayı, huzurevlerine bakımını etkileyen faktörlerden biri olarak görenler Emek mahallesinin %72.5, Batıkent mahallesinin % 82, Vişnelik mahallesinin %77'sini oluşturmaktadırlar.

Örnekleme oluşturan Emek mahallesi sakinlerinin %68.5, Batıkent mahallesinin %75, Vişnelik mahallesinin %68.5'i huzurevlerinin medyada olumlu şekilde yeterince yer aldığına hiç katılmamaktadırlar. Medyanın bu kurumlara toplumun olumsuz bakmasında etkin rolünün bulunduğu görünmektedir.

'Dini değerler, yaşlıya evde bakılmasını gerektirmektedir' şeklindeki soruya Emek mahallesinin % 86, Batıkent mahallesinin %85'i, Vişnelik mahallesinin % 84'ü tamamen katıldığını ifade etmektedir. Görüldüğü gibi sosyo-ekonomik durum, öğrenim durumu gibi etkenlerin mahalle sakinlerinin bu hususa bakışlarını değiştirmedeği anlaşılmaktadır.

'Gelenek göreneklerimize göre yaşlıya evde bakılmalıdır' sorusuna Emek mahallesi sakinlerinin % 88, Batıkent mahallesi sakinlerinin % 86, Vişnelik mahallesi sakinlerinin % 84.5'inin tamamen katıldığı, toplumun bu konuya bakışını gelenek ve göreneklerin de etkilediği dikkati çekmektedir. Kişilerin eğitim seviyelerinin yüksek olması (Vişnelik mahallesi) kentleşme, kentleşme gibi kavramların ortaya çıkışı, gelenek ve göreneklere bağlılığı ortadan kaldırmamış, kişilerin birçok konuya bakışında gelenek ve göreneklerden etkilenildiği anlaşılmıştır.

Örneklemin 'Yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler, dini değerleri zayıf kişilerdir' sorusuna yanıtlarına bakıldığında, Emek mahallesi %3.5, Batıkent mahallesinin %11, Vişnelik mahallesinin %27'sinin hiç katılmadıkları görülmektedir. Emek mahallesi sakinlerinin oranının en yüksek olduğu bu hususta da dikkati çekmektedir.

Tablo 34 Örneklem Kitlesinin Mahalleleri (Batıkent, Emek ve Vişnelik)* Örneklem Kitlesinin Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)			Tamamen katılıyor (%)			Biraz katılıyor(%)			Biraz katılmıyor(%)			Emin değil(%)		
	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V	E	B	V
Yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederler.	10.5	3.5	1	83	88.5	93	4.5	5	4	2	1.5	0	0	1.5	2
Türk masallarında, hikayelerinde yaşlılara verilen değer toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilemektedir.	4.5	3.5	1	79.5	80	83	9	11.5	10.5	0.5	1	0.5	6.5	4	5
Yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişiler, yaşlıya evde bakarlar.	0.5	0.5	3.5	84	88.5	79.5	8	7.5	13	6	2	3.5	1.5	1.5	0.5
Türk toplumunda evin yaşlısına bakmak kadının doğal görevidir.	7	8	11.5	72	75	73	7.5	14	9.5	3.5	3	3.5	10	0	2.5
Yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler, kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler.	2	2.5	3	79	86	86.5	7.5	6	5.5	5	1.5	3	6.5	4	2
Hz. Muhammed'in sünnet ve hadisleri yaşlılara karşı davranışlarımızı etkilemektedir.	1.5	0	0.5	86.5	86	84.5	3	12	6.5	6.5	2	4.5	2.5	0	4

'Yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederler' sorusuna örneklem kitlesinin çoğu (Emek %83, Batıkent %88.5 ve Vişnelik %93) tamamen katılmaktadır. Yaşlıya evde bakan kişilerin çoğunun yaşlılarla aralarında duygusal bağı kuvvetli olan kişiler oldukları düşünülmektedir.

Türk masallarında, hikayelerinde yaşlılara verilen değer toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilediğine dair yargıya Emek mahallesi sakinlerinin %79.5'i, Batıkent mahallesinin % 80'i ve Vişnelik mahallesi sakinlerinin ise

% 83'ü tamamen katılmaktadırlar. Bu hususta üç mahallenin sakinleri de farklı düşünmemektedirler.

Örneklemin 'Yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişiler, yaşlıya evde bakarlar.' şeklindeki soruya çoğunlukla tamamen katılıyorum biçimine yanıt verdikleri görülmüştür. Emek mahallesinin % 84'ü, Batıkent mahallesinin % 88.5'i ve Vişnelik mahallesinin 79.5'i bu düşüncededirler. Vişnelik mahallesi sakinleri bu hususu sadece sorumluluk noktası ile değerlendirmemektedirler. Ki bu hiç katılmayanların oranının diğer iki mahalleye göre düşük olmasından da anlaşılabilir.

Türk toplumunda evin yaşlısına bakmanın kadının doğal görevi olduğuna örneklemin çoğu katılmaktadır. Bu durum üst sosyo- ekonomik durumda bulunan, kadının genelde iş hayatının bulunduğu mahalle sakinlerinin daha çok olduğu Vişnelik mahallesinde de görünmektedir. Halen yaşlıya bakmak en başta kadının sorumluluğundadır.

'Yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler, kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler' şeklindeki soruya örneklemin çoğu tamamen katılmakta, Vişnelik mahallesi sakinleri de belki de yaşlılarına evinde bakan kişilerin, bu hususta kendileri ile ilgili sıkıntı yaşayacaklarını düşünenler olduklarına inanmaktadırlar.

Örneklemini oluşturanlardan Emek mahallesinde ikamet edenlerin % 86.5'inin, Batıkent mahallesinin %86'sının ve Vişnelik mahallesinin de % 84.5'inin Hz. Muhammed'in sünnet ve hadislerinin yaşlılara karşı davranışları etkilediğine tamamen katıldıkları görülmektedir. Toplum hangi sosyal-ekonomik durumda, hangi öğrenim seviyesinde olursa olsun yaşlılara davranışlara etki edenin Hz. Muhammed ve hadisleri olduğu fikrini taşımaktadırlar.

3.9.8. Örneklem Kitesinin Yaş Gruplarına Göre Kendi Yaşlanmasına, Yaşlıya ve Yaşlılığa, Yaşlı Bakım Kurumlarına Bakışı Ve Bu Bakışa Etki Eden Öğeler

Tablo 35 Örneklem Kitesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Yaşlanmak beni korkutmuyor.	48	60.7	70.7	81.3	22.7	18.7	10.7	10.7	18.7	15.3	14.7	8	4.7	0	0	0	6	5.3	4	0
Yaşlandığımda etrafımdan daha çok saygı göreceğimi düşünüyorum.	17.3	17.3	2.7	12.7	49.3	62.7	73.3	76.7	18.7	13.3	10	6.7	2.7	2	4	4	12	4.7	10	0
Yaşlandığımda herhangi bir işi tek başıma yapamam.	19.3	13.3	16	4	42.7	63.3	64.7	82	22.7	16	4	14	3.3	2	8	0	12	5.3	7.3	0
Yaşlılığın güzel bir dönem olduğunu düşünüyorum	49.3	58.7	64	79.3	14	20	10.7	5.3	18	11.3	9.3	12	4.7	1.3	3.3	0	14	8.7	12.7	3.3
Yaşlılığında kendi kendime yetemeyeceğimi düşünmüyorum.	29.3	46.7	48	55.3	28.7	34.7	28	30	22.7	12	8	12	4.7	2.7	10.7	1.3	14.7	4	5.3	1.3

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Yaşlılığında çocuklarımdan ayrılmak istemiyorum	8.7	9.3	4	2	72	76.7	86	93.3	14	11.3	2	3.3	2.7	1.3	2.7	1.3	2.7	1.3	5.3	0
Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum.	10.7	12.7	3.3	1.3	62	73.3	72.7	91.3	20.7	10	18.7	5.3	0.7	3.3	0	2	6	0.7	5.3	0
Yaşlılığımı huzurevinde geçirmekte bir sakınca görmüyorum	61.3	66.7	68.7	92.7	10.7	9.3	10.7	3.3	15.3	5.3	7.3	0.7	4	4.7	2	0.7	8.7	14	11.3	2.7
Yaşlılığında huzurevinde özgürce yaşayabilirim	64.7	69.3	72	92.7	8	14.7	4	0	8	4	6.7	4	4.7	5.3	6.7	3.3	14.7	6.7	10.7	0
Huzurevinde yaşlılarımla birlikte yaşamının güzel olacağını düşünüyorum.	58.7	62	72.7	90.7	12	17.3	5.3	1.3	16	11.3	11.3	7.3	4.7	1.3	3.3	0	8.7	8	7.3	0.7

Tablo 36 Örneklem Kitesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitesinin Kendi Yaşlanmalarına Bakışları

Tablo 35'e bakıldığında yaş gruplarına göre sorulara verilen yanıtların yüzdelerindeki değişim fark edilmektedir. 'Yaşlanmak beni korkutmuyor' şeklindeki soruya hiç katılmıyorum biçiminde cevap verenlerin yüzdelerinde yaşları arttıkça yaşlanmaktan korktuklarını, özellikle bu dönemin içinde bulunan kişilerin bu konuya daha karamsar bir şekilde baktıkları anlaşılmaktadır. (Hiç katılmıyorum şeklinde yanıt verenlerin % 48'inin 27-37 yaş arasında, % 60.7'sinin 38-48 yaş arasında, %70.7'sinin 49-59 yaşları arasında ve % 81.3'ünün de 60-70 yaşları arasında oldukları görülmüştür). Yine yaşlılıktan hiç korkmayanların çoğunluğunun da %22.7 oranında 27-37 yaş arasındaki kişilerden oluştuğu tabloda göze çarpmaktadır.

Yine yaşlanıldığında etraftan daha çok saygı görüleceğine tamamen katılanların oranının en yüksek olduğu yaş aralığını, yaşlılığı şu anda yaşayan, yaşlı diye tanımlayabileceğimiz kesimin 60-70 yaş arası örneklemin oluşturduğu (%76.7) açık olarak görülmektedir. Bir sonraki soruya bakılırsa, yaşlılık döneminde olan ya da bu dönem yakın bulunan kişilerin herhangi bir işi tek başlarına yapamayacaklarını düşündükleri söylenebilir. Oysa henüz yaşlılık dönemine uzak olan 27-37 yaş arası kişiler, yaşlılıkta işlerini tek başlarına yapacaklarını düşünmekte, belki de bu şekilde umut etmek istemektedirler.

Yaşlılığın güzel bir dönem olduğuna 60-70 yaş arası örneklem kitlesinin % 79.3'ünün hiç katılmadıkları anlaşılmakta, bu dönemin sıkıntılarını yaşadıkları tahmin edilmektedir. Yine 60-70 yaş arası örneklem kitlesinin yarısından çoğunun yaşlılığında kendi kendine yetemediklerini düşündükleri tabloya bakılarak ifade edilebilmektedir. Kişinin kendi yaşlanmasına bakışını hangi yaşta olduğu, yaşlılığa yakın olup olmadığı da etkilemektedir.

Kişilerin yaşlandıklarında çocuklarından, ailelerinden ayrılmak istemedikleri tablodan net şeklide anlaşılakta, özellikle bu hususla ilgili soruya tamamen katılanların oranlarının kişilerin yaşlarının da büyümesiyle arttığını yani özellikle yaşlılık dönemi içinde olanların çocuklarından ayrılma konusuna bakışlarının ne kadar net olduğu görülmektedir.

'Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum.' Şeklindeki ifadeye tamamen katılanların yüksek düzeyde oranını 60-70 yaş arasındaki örneklem kitlesinin oluşturduğu (% 91.3) anlaşılmaktadır ve yaşlının yaşlılık döneminde başkalarının, ailesinin, çocuklarının yardımına ihtiyaç duymaktan rahatsız olmadığı ifade edilebilmektedir.

Yaşlılığını huzurevinde geçirmekte bir sakınca görenlerin oranında 60-70 yaş grubuna bakıldığında bir artış göze çarpmaktadır. (27-37 yaş % 61.3, 38-48 yaş %66.7, 39-49 yaş %68.7 ve 60-70 yaş %92.7) Bu artışla ilgili olarak 60-70 yaş arasındaki kişilerin böyle bir ihtimalle dahi karşılaşmak istemedikleri, bu kurumlara olumsuz bakış açılarının bulunduğu ve belki de huzurevleri ile ilgili olumsuz bir deneyimlerinin bulunduğu ifade edilebilir.

'Yaşlılığımda huzurevinde özgürce yaşayabilirim' şeklindeki ifadeye 60-70 yaş arası örneklemeden tamamen katılan hiç kimse bulunmamaktadır. Huzurevleri, yaşlıların özgürlüklerini kısıtlayan yerler olarak görülmektedir. Yine örneklem kitlesinin 60-70 yaş grubunun % 90.7'sinin huzurevinde yaşlıları ile birlikte yaşamaktan hiç hoşlanmadıkları tespit edilmiştir. Belki de kişiler içinde buldukları aynı dönemin sıkıntılarını yaşadıkları yaşlılarıyla olmaksansa aileleri, torunları ve çocuklarıyla olmayı tercih etmektedirler. Huzurevindeki yaşlılarının ölümüne her an tanık oldukça, içinde yaşadıkları bu gerçeklik onları daha fazla tedirgin etmektedir.

Tablo 37 Örneklem Kitesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Yaşlılar toplumumuzda çok önemli bir yere sahiptir.	4.7	3.3	0	2.7	73.3	83.3	88	88.7	16	8.7	6.7	4	2.7	4	4.7	4.7	3.3	0.7	0.7	0
Yaşlılar ailede sözü dinlenen, saygı duyulan kişilerdir.	0	2.7	2	1.3	70.7	86.7	82	92	20.7	7.3	10	6.7	6	2.7	2.7	0	2.7	0.7	3.3	0
Eskiden yaşlıların fikirlerine günümüze göre daha çok önem verilmekteydi	1.3	1.3	0	0	84.7	90	94	99.3	9.3	6.7	6	0.7	2	0.7	0	0	2.7	1.3	0	0

Tabloya bakıldığında, yaşlıların toplumda önemli bir yere sahip kişiler olduklarına dair çoğunluğun bu düşünceye tamamen katıldıkları, özellikle yaşlılık dönemi içerisinde olan 60-70 yaş arası kesimin de kendilerine toplumda değer verildiğini düşündükleri (%88.7) anlaşılmaktadır. Yine aynı şekilde çoğunluğun yaşlıların sözü dinlenen, saygı duyulan kişiler olduklarını düşündükleri ifade edilmektedir. Tablodaki son soruya bakıldığında bu soruya hiç katılmayan kişilerin oranının çok az olduğu, fakat tamamen katılanların tüm yaş gruplarında oldukça yüksek oranda bulunduğu, özellikle 60-70 yaş arası kişilerin % 99.3'ünün eskiden yaşlıların fikirlerine daha çok önem verildiğini düşündükleri görülmektedir. Özellikle yaşlılığı yaşayan grup, yaşlılığın toplumdaki öneminin eskiye göre eksildiğine inanmaktadırlar.

Tablo 38 Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitlesinin Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakışları Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Yaşlılık, bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönemdir.	8	4.7	2	20	61.3	78.7	80	68	23.3	14.7	8.7	12	5.3	1.3	6.7	0	2	0.7	2.7	0
Yaşlılık, yaşamdan elini eteğini çekmiş olarak da tanımlanabilir.	26.7	24.7	16.7	13.3	52	62	62	80.7	7.3	6.7	12.7	6	12.7	6	6	0	1.3	0.7	2.7	0
Yaşlılar, korunmasız, güçsüz, aileleri tarafından korunması gereken kişilerdir.	17.3	20	10	0.7	59.3	68.7	75.3	87.3	18.7	6.7	8	10.7	2	3.3	3.3	1.3	2.7	1.3	3.3	0
Yaşlılar kendilerini yalnız hissederler.	8.7	14	0	4.7	61.3	68	74.7	88.7	22.7	13.3	20	6.7	6	2	1.3	0	1.3	2.7	4	0

Yaşlılığın bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönem olduğuna tamamen katılanların oranının büyük çoğunluğunun 49-59 yaş aralığında olması, 60-70 yaş arasında bulunan kişiler arasında yaşlılık dönemini yaşamaktan memnun olanların da bulunduğu hususunu ortaya koyabilmektedir.

Özellikle 60-70 yaş arasında bulunan örneklemin, yaşlılığı yaşamdan elini eteğini çekiş olarak algıladıkları ifade edilebilir. Fakat böyle düşünmeyen kişilerin de varlığı tablodan bakıldığında yadsınamaz durumdadır. Yine yaşlılar korunmasız, güçsüz, korunması gereken kişiler olarak görülmekte ve yaşlılık döneminde olan kişiler de bu düşünceden rahatsızlık duymamaktadırlar. Diğer taraftan hangi yaş grubundan olursa olsun yaşlılar, yalnız kişiler olarak tanımlanmaktadır.

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Huzurevi, bakımevleri gibi kurumlar Türk aile geleneğine uygun mekanlardır.	58.7	76.7	76.7	91.3	3.3	4	0	4.7	18	6	12.7	3.3	13.3	7.3	6.7	0	6.7	6	4	0.7
Huzurelerinde yaşlıya bakım yetersizdir.	4	5.3	1.3	0	54	61.3	70.7	88	17.3	24	9.3	8.7	2.7	2	2.7	0	22	7.3	16	3.3
Yaşlılarını huzurelerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri vardır.	57.3	66	65.3	87.3	12.7	4	6	2.7	17.3	23.3	8	8	7.3	6.7	12	2	5.3	0	8.7	0
Huzurevi düşkünler evi olarak da tanımlanabilir.	14	12	7.3	4.7	52	64.7	71.3	91.3	24.7	18	6.7	2.7	5.3	2	8	0	4	3.3	6.7	1.3
Huzurevleri sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlardır	23.3	17.3	1.3	4.7	53.3	62	83.3	92.7	13.3	14	11.3	2	7.3	2.7	2.7	0.7	2.7	4	1.3	0
Huzurelerinde yaşlı iyi ve doğru beslenmektedir.	40	60.7	64	73.3	4	4	6.7	4.7	18.7	12	9.3	12.7	6.7	3.3	4	0	30.7	20	16	9.3

Tablo 39 Örneklem Kitesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları

Tabloya bakıldığında, örnekleme oluşturan mahalle sakinlerinin huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlara bakışına dair ifadeler görülmekte ve hangi yaşta olursa olsun örneklemin bu kurumların Türk aile geleneğine uygun kurumlar olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır. Yine bu kurumlarda bakımın yetersiz olduğuna tamamen katılanların oranının yaş arttıkça yükseldiği ve 60-70 yaş arasındaki örneklemin % 88'inin bu kurumlardaki bakımın yetersiz olduğunu düşündükleri gerçekleri karşımıza çıkmaktadır. Belki de bu yaşlıların içerisinde huzurevindeki bakıma bire bir şahitlik etmiş olanlar da bulunmaktadır.

Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olmadığı her yaş grubunda yüksek oranda düşünülmekte ve haklı sebepler olduğuna inanan kişilerin oranlarının en düşüğünün (60-70 yaş)% 2.7 olduğu görülmektedir. Bu kişilerin bu hususa daha yakın olmaları ve kendilerini bu durumda direkt düşünmelerinin daha kolay oluşu da bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Huzurevlerinin düşkünler evi olarak da tanımlanabileceğine dair soruya tamamen katılanların en yüksek oranının yaş grubunun 60-70 yaş olduğu, en düşük oranında 27-37 yaş grubu olduğu anlaşılmaktadır. Bu yaş grubunun 60-70 yaş grubundaki kişilere göre daha fazla okuduğu, gelişmeleri daha fazla takip etme imkanı bulduğu düşünülürse huzurevlerine dair böyle bir tanımlı diğer yaş gruplarına göre çok fazla desteklemeyecekleri ifade edilebilmektedir. Aynı ifadeyi daha sonraki soruda huzurevlerinin sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlar olup olmadığına dair verilen yanıtlarda da belirtmek mümkün görülmektedir.

Tabloya bakıldığında son soruda da çoğunluğun huzurevlerinde yaşlının iyi ve doğru beslenmediğine dair düşüncesinin var olduğu yine de bu düşüncenin 60-70 yaş grubunda daha yüksek oranda bulunduğu görülmektedir. Yaşlıların bu konuya daha hassas baktığı, belirtilebilir.

Tablo 40 Örneklem Kütlesinin Yaş Grupları * Örneklem Kütlesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Huzureverindeki çalışanlar yaşlıya ilgili davranmaktadır ar.	38.7	58	64	86.7	2	4	0	1.3	19.3	13.3	11.3	8.7	8.7	2.7	8	0	31.3	22	16.7	3.3
Huzurevleri yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlamaz.	48	59.3	66	92.7	4.7	6	1.3	1.3	18	22.7	11.3	4.7	8.7	0.7	12	1.3	20.7	11.3	9.3	0
Huzureverlerinde kalan yaşlılar kendilerini terk edilmiş hissederek .	11.3	20.7	7.3	2	42	59.3	64.7	91.3	18	9.3	6.7	3.3	12	1.3	13.3	1.3	16.7	9.3	8	2
Huzureverlerinde tüm yaşlıların bir arada olması zaman zaman onları karamsarlığa iter.	1.3	3.3	0	0	63.3	69.3	75.3	99.3	26.7	19.3	16.7	0.7	0.7	2.7	2.7	0	8	5.3	5.3	0
Huzureverindeki yaşlılar mutludurlar.	62	66	73.3	100	8	16	2.7	0	20.7	12	19.3	0	1.3	1.3	0	0	8	4.7	4.7	0

Tabloya bakıldığında, örneklem kütlesinin yaşları ne olursa olsun huzurevinde yaşlıya ilgili davranılmadığını, bu kurumların yaşlıyı toplumdan soyutladığını, düşündükleri, bu nedenle de orada bulunan yaşlıların kendilerini terk edilmiş hissettikleri, diğer yaşlılarla bir arada olmalarının onları karamsarlığa ittiklerini ve hal böyle olunca da yaşlıların kendilerini mutsuz hissettiklerini düşünmektedirler. 60-70 yaş arasında bulunan örneklem in her birinin huzurevindeki yaşlıların mutsuz olduklarını (%100) düşündükleri tabloda açıkça görülmektedir.

Tablo 41 Örneklem Kitesinin Yaş Grupları * Örneklem Kitesinin Kurumlara (Huzurevi, Bakımevi) Bakışı Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Huzurelerinde kalmak isteyen yaşlılar vardır.	48	60.7	65.3	88	4	3.3	2	3.3	10	20	12.7	3.3	8	7.3	3.3	2	30	8.7	16.7	3.3
Huzurelerindeki yaşlılar daha çok arkadaş edinmektedirler.	50	56	66.7	80.7	10	9.3	5.3	1.3	24	22.7	20.7	16.7	7.3	1.3	0	0	8.7	10.7	7.3	1.3
Huzurelerindeki yaşlılar yalnızlık duygusunu yaşamaktadırlar.	18	16	9.3	6.7	32.7	58	64	84	24	22.7	10.7	6.7	6	3.3	8	2.7	19.3	0	8	0
Huzurelerinde para kazanma amacı, yaşlılara yardım etmenin önüne geçer.	5.3	12	0	1.3	60.7	61.3	78	92	26	15.3	10.7	4.7	1.3	4	5.3	0.7	6.7	7.3	6	1.3
Huzurelerindeki bakıma dair kötü örnekler, iyi örneklerden fazladır.	9.3	13.3	2	4	57.3	61.3	71.3	88	15.3	11.3	9.3	3.3	2.7	2.7	8	0	15.3	11.3	9.3	4.7
Huzureleri ve bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.	59.3	64	66	90.7	4.7	6.7	6	3.3	18	21.3	6	3.3	0	3.3	11.3	1.3	18	4.7	10.7	1.3

Tabloya bakıldığında, sorulara verilen yanıtların oranlarında yine yaşın büyümesiyle bir artış yaşandığı görülmektedir. Huzurevleri, yaşlıların kendilerini yalnız hissettikleri, arkadaşlık kuramadıkları, para kazanma amacının öne geçtiği, bakıma dair kötü örneklerin daha fazla olduğu, yerler olarak düşünülmemekte ve bu kurumlarda yaşam kalitesinin iyi olmadığı fikri benimsenmektedir.

Tablo 42 Örneklem Kitlesinin Yaş Grupları * Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Anne ve babaları huzurevinde kalan kişiler çevrelerine bundan bahsetmek istemezler.	6	4.7	1.3	4.7	48.7	59.3	66	88	16	12.7	7.3	4.7	12.7	12.7	5.3	0	16.7	10.7	20	2.7
Huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir.	1.3	1.3	0	3.3	70.7	84	84	93.3	12.7	10.7	3.3	2	4.7	0.7	10	1.3	10.7	3.3	2.7	0
Medya, huzurevlerine bakımımızı etkileyen faktörlerden biridir.	4	1.3	0	4.7	44.7	44	51.3	62.7	34.7	44	32	30.7	6.7	1.3	6.7	1.3	10	9.3	10	0.7
Huzurevleri medyada olumlu şekilde yeterince yer almaktadır.	64.7	72	78.7	93.3	4	5.3	0	0.7	12.7	18	10.7	0.7	7.3	2.7	8	1.3	11.3	2	2.7	4
Dini değerler, yaşlıya evde bakılmasını gerektirmektedir.	8	2.7	8.7	3.3	59.3	66.7	66.7	90	6.7	14	4	4	18	14.7	12	0	8	2	8.7	2.7
Gelenek göreneklerimize göre yaşlıya evde bakılmalıdır.	4.7	6	1.3	4.7	71.3	84.7	88.7	95.3	11.3	5.3	9.3	0	6	1.3	0	0	6.7	2.7	0.7	0
Yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler, dini değerleri zayıf kişilerdir.	4	4	0	4.7	78.7	83.3	89.3	93.3	12	9.3	5.3	0.7	4.7	2	4.7	1.3	0.7	1.3	0.7	0

Tabloya göre mahalle sakinlerinin yaş gruplarına göre yaşlıya, yaşlılığa ve huzurevlerine karşı tutumlarını etkileyen öğelere bakıldığında, dini öğelerin, gelenek ve göreneklerin, medyanın her yaş grubunun tutumlarında etkili olduğu anlaşılmakta, ve yine 60-70 yaş arasında bulunan örneklem grubunun yanıtlarının oranlarının diğerlerine göre fazla olduğu görülmektedir. Bu sayılan etkenler, hangi yaş grubu olursa olsun tutumlar, davranışlar ve düşüncelerde etkili olmaktadır.

Tablo 43 Örneklem Kitesinin Yaş Grupları * Yaşlıya, Yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumlarını Etkileyen Öğeler Çapraz Tabloları

Sorular	Hiç katılmıyor(%)				Tamamen katılıyor(%)				Biraz katılıyor(%)				Biraz katılmıyor(%)				Emin değil(%)			
	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70	27-37	38-48	49-59	60-70
Yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederler.	18	20.7	9.3	7.3	55.3	63.3	69.3	89.3	11.3	12	17	1.3	3.3	0.7	6.7	1.3	12	3.3	4	0.7
Türk masallarında, hikayelerinde yaşlılara verilen değer toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilemektedir.	3.3	7.3	4.7	4.7	80	87.3	90	95.3	9.3	4	4.7	0	3.3	1.3	0	0	4	0	0.7	0
Yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişiler, yaşlıya evde bakarlar.	2.7	6.7	2	0.7	75.3	82	72.7	93.3	16	6	16	3.3	1.3	1.3	0	0	4.7	4	9.3	2.7
Türk toplumunda evin yaşlısına bakmak kadının doğal görevidir.	0.7	4	1.3	0	79.3	76.7	82	98	12	15.3	8.7	2	6	3.3	6	0	2	0.7	2	0
Yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler, kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler.	16	6	2.7	10.7	56.7	78	72.7	86	14	10	15.3	2	7.3	2.7	3.3	0	6	3.3	6	1.3
Peygamberin sünnet ve hadisleri yaşlılara karşı davranışlarımızı etkilemektedir.	1.3	4	4	0.7	73.3	86.7	78	97.3	15.3	6	3.3	0.7	6	1.3	5.3	0	4	2	9.3	1.3

Tabloda, yaşlıya bakmanın kadının görevi olduğunu düşünenlerin oranının en çok 60-70 yaş arası kişilerde (%98) olduğu anlaşılmakta, diğer taraftan küçükten büyüğe ister yaşlılığı yaşıyor olsun isterse henüz yaşlılığa uzak olsun yaşlıya bakmayı bir sorumluluk, bir duygusal tutum olarak görmektedir. Kendilerinin de bir gün yaşlı olacaklarını düşünen gençlerin sorulara bu nokta ışığında yanıt verdikleri de göz ardı edilmemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşlılığın ve yaşlının nasıl algılandığı, bu iki kavrama nasıl bir anlam yüklendiği, bireyin içinde yaşadığı, doğup büyüdüğü birçok şeyi öğrendiği topluma bağlı olarak değişmektedir.

Araştırmada, hem yaşlı ve yaşlılığa Türk toplumunun bakışı, hem de modernleşme ve kentleşme sonucunda, bu hususta nelerin değişip değişmediği, kurum bakımına karşı nasıl bir tutum sergilendiği, bu tutumlara nelerin etki ettiği üzerinde durulmuştur.

Araştırma, sosyo-ekonomik düzeyi farklı olan üç mahalleden seçilen örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada hem yaşlılığa, yaşlı olmaya hem de yaşlı bakım kurumlarına bakış irdelenmiştir.

Alt hipotezler arasında kişinin çocukluğundan beri okuduğu, bildiği edebi eserlerin de yaşlıya, yaşlılığa bakışını etkilediği hususu da yer almakta, Türk masallarında hikayelerinde yaşlıya verilen değer, yaşlıların her konuda fikir danışılan kişi olmaları, yaşlıya bakışı olumlu etkilemektedir. Hipotez, bu anlamda doğrulanmakta, bireyin küçüklüğünden beri okudukları, her konuda etki ettiği gibi yaşlıya bakışında da etkili görünmektedir.

Yaşlıya ve yaşlılığa bakışı etkileyen faktörlerden biri de dini öğelerdir. Toplum, dolayısıyla örneklem kitlesinin çoğu yaşlıya olan tutumlarında dini öğelerden etkilenmektedirler. Dini öğeler ışığında yaşlıya saygı içerisinde davranmakta, aile içinde yaşlıya bakmaktadırlar.

Örneklem kitlesinin çok büyük oranının yaşlanmaktan korktuğu, yaşlılığın hiç gelmesini istemedikleri, yaşlılığın kişilere olumsuz birçok şeyi hatırlattığı, yaşlının hayatında artık eskiye yaşamına göre pasif bir rol oynayacağı fikirlerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Yaşlılık, topluma hala sıkıntıların olduğu, sağlık problemlerinin ortaya çıktığı, bazen bakım problemlerinin olduğu, bir dönemi hatırlatmaktadır. Yaşlılık, korkulacak, kişiyi birçok

yönden yaşamdan koparan bir evre olarak görülmekte ve ölümle bağdaştırılmaktadır. Hipotezin bu noktada doğrulandığı açıktır.

Diğer yandan yaşlılıktan kadınlara göre erkeklerin daha fazla korktuğu, bu dönemde yalnız kalıp hiçbir işlerini yalnız yürütemeyeceklerini düşündükleri tespit edilmiştir. Ki bu farkın da kadınların birçok alanda daha aktif oldukları, erkeklerin ise genelde kadınlardan yardım aldıkları, destek bekledikleri, ev içinde erkeklere daha az iş düştüğü, daha pasif oldukları ile ilgili bir noktada ortaya çıktığı söylenebilir. Emek mahallesi sakinleri, yaşlılıkta yaşlıların kendi işlerini yapamadıklarını, ailelerinin yanında kalmayı yeğlediklerini daha çok düşünmektedirler. Yine bunda da ekonomik seviyenin, aile ilişkilerinin daha farklı olması etkindir.

Ayrıca, yaşlanmayı korkulacak bir şey olarak görüp görmemek, kişilerin sosyo- ekonomik seviyeleri, birlikte bazı düşünceleri paylaştıkları kişiler, öğrenim durumları ile bağlantılı bulunmuştur. Vişnelik mahallesi sakinleri, yani öğrenim durumları bakımından en ileri seviyeye sahip kişilerden oluşan mahalle sakinleri, yaşlılık hakkında Emek mahallesi sakinlerine göre bir hayli farklı düşünmektedir. Bunda Emek mahallesi sakinlerinin geleceğe dair endişelerinin bulunması, yaşlılığında çalışma durumunun ortadan kalkması, muhtaç duruma gelmesi, ekonomik sıkıntılarının varlığı da etkili olmaktadır. Yine Vişnelik mahallesi sakinleri, diğer mahalle sakinlerine oranla yaşlandıklarında işlerini tek başlarına yapmayı sürdüreceklerini düşünmekte, yaşlılığı pasif bir dönem olarak da görmemektedirler. Yaşlılık güzel bir dönem olarak görülmemektedir, sadece yaşlılığı güzel bir dönem olarak gören Vişnelik mahallesi sakinlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi ekonomik sıkıntılar, hastalıklar sebebi ile de alt sosyo- ekonomik düzeye sahip Emek mahallesi sakinleri yaşlılığın daha çok zor bir dönem, sıkıntılı geçen bir dönem olduğunu düşünmektedirler. Vişnelik mahallesi sakinleri, yaşlılığın da kendine özgü güzellikleri olan, yaşanılması gereken, kişinin halen aktif olarak yaşama katıldığı bir dönem olduğunu açık düşünmektedirler. Böyle düşüncelerinde ekonomik anlamda geleceğe yaptıkları yatırımların da etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca

gelişmişlik düzeyi en yüksek mahalle Vişnelik mahallesi olduğundan bu mahallede ikamet eden kişilerin daha çok bilgi kaynaklarına ulaştığı, yaşlılık dönemi hususunda da daha fazla bilgilerinin bulunduğu göz önüne alınırsa aktif yaşlanma kavramına uzak olmadıkları, yaşlıların da bazı etkinliklere aktif olarak katılabileceğinden haberdar oldukları bir gerçektir.

Yine yaşlılığı çoğunluğun korkulacak bir dönem olarak görmesinin yanı sıra yaş gruplarından en çok bu şekilde düşünenlerin 60-70 yaş arası kişilerden oluşan örneklem olduğu tespit edilmiştir. Ki yaşlılığın zorluğunu yaşayan, belli sıkıntıların içinde olan kesim malumdur ki yaşlılar olacaktır. Yaşlanmaktan az korkan kesim 27-37 yaş arası kişilerdir ki bu kişiler aynı zamanda yaşlandıklarında işlerini tek başlarına yapabileceklerine inanmaktadırlar. Tüm bunların nedeni 27-37 yaş arası kişilerin yaşlılık hakkında çok fazla şey bilmeleri, ilerleyen bilimsel bilgilere güvenmeleri, ya da gelecekleriyle ilgili böyle umut etmek istemeleri olabilir.

Toplum, yaşlılığı ölüme yakın bir dönem olarak, yaşlının aktif olmadığı bir yaşam dönemi olarak yaşlıyı da korunup kollanması gereken bir kişi olarak görmektedir. Bu noktada örneklem kitlesi de yaşlanmaktan korkmakta, yaşlandığında daha çok saygı göreceğine inanmakta ve kendisine yardım edilmesinden de rahatsızlık duymamaktadır. Bakıldığında, Vişnelik mahallesi sakinlerinin yaşlandıklarında şu anda gördüklerinden daha fazla bir saygı göreceklarını düşünmedikleri, fakat özellikle Emek mahallesi sakinleri için yaşlılığın çevrenin daha çok saygı gösterdiği bir dönem olacağına inandıkları açıkça görülmektedir. Vişnelik mahallesi sakinleri saygının yaşlılıkla birlikte artan bir şey olmadığını da düşünmektedirler. Emek mahallesi sakinlerinin bunun tersini düşünmelerinde genelde geniş ailede büyümüş, bu aile içinde daha çok yaşlının otorite ve saygınlığının olduğunu gözlemlemeleri de etkilidir.

Örneklem kitlesi her ne olursa olsun kişiler eskiden yaşlıların fikirlerine daha çok önem verildiğini düşünmekte fakat hala da yaşlının aile içindeki, toplum içindeki değerinin eksilmediğine inanmaktadırlar. Yine de eski zamanlarda

daha çok söz sahibi olduklarını düşünen yaşlılar (60-70 yaş arası örneklem) günümüzdeki değişimlerden hiç memnun değildir.

Modernleşme ve kentleşme süreci sonrasında dahi Türk toplumu geleneksel aile yapısından, töresel değerlerinden vazgeçmemekte, hususlara bakışını da bu öğeler halen belirlemektedir. Kentleşme, kentlileşme gibi kavramların ortaya çıkışı, gelenek ve göreneklere bağlılığı ortadan kaldırmamış, kişilerin birçok konuya bakışında gelenek ve göreneklerden etkilendiği anlaşılmıştır. Eğitim seviyesinin yükselmesi ögesi de kişinin içinde yaşadığı toplumun değerlerinden sıyrılıp, farklı bir bakış açısı ile hususlara bakması anlamına gelmemekte, kişinin içselleştirdiği değerler, konulara bakışını etkilemektedir.

Kişilerin sosyo- ekonomik düzeyi ne olursa olsun yaşlanmaya, yaşlılığa bakışında büyük bir değişim görülmemektedir. Türk toplumunda aile ilişkilerinin her ne kadar geniş aile çekirdek aileye yerini bıraksa da halen sıcak, duygusal, olarak devam ettiği görülmektedir. Kişilerin yaşlandıklarında ailelerinden ayrılmak istemedikleri ve bundan dolayı da kendi yaşlılarına kendilerinin baktıkları, çocuklarına da bu şekilde örnek olmaya çalıştıkları, zamanı gelince kendilerinin de çocuklarının yanından ayrılmayacaklarını düşündükleri açıkça görülmektedir. Hem erkekler hem de kadınlar bu şekilde düşünmekte fakat kadınların çocuklarının evlilikleri, gelin ve damatların düşünceleri noktasında daha başka bir açıdan düşünerek, ayrılmak durumunda kalabilecekleri fikrine sahip oldukları da belirlenmiştir. Çocuklarından en çok ayrılmaktan korkan mahalle sakinlerinin, hep geniş aile yapısı içinde büyümüş, geleneksel, duygusal bağları kuvvetli Emek mahallesi sakinleri olduğu görülmektedir. Buna karşın daha modern bir aile yapısı içerisinde olan, her bireyin kendini gerçekleştirdikten sonra yuvadan ayrıldığı, kişilerin bireysel bazı isteklerinin önde olduğu ailelerin oluşturduğu Vişnelik mahallesinin de yaşlandıklarında diğer mahallelere nazaran çocuklarından ayrılmaktan daha az korktukları tespit edilmiştir.

Mesleği, ekonomik durumu, cinsiyeti, yaşı ne olursa olsun çoğunlukla yaşlıya evde bakılmasına dair görüş benimsemekte, huzurevleri, bakımevlerine

yaşlıyı vermek norm dışı görülmektedir. Yaşlının ailesinde, ev ortamındaki gibi bakımının kurum ortamında sağlanamayacağına düşünülüyor açık bellidir. Kurumlarda yaşlının iyi ve doğru beslendiğine , verilen kurum bakımına ve orada çalışan kişilere güven duyulmadığı bu noktada da ortaya çıkmaktadır.

Görüldüğü gibi çoğunlukla yaşlıya evde bakılmasının tercih edildiği ve bu tutumun belirlendiği açıksa da, huzurevlerinde bugün birçok insan yaşamını sürdürmektedir. Huzurevlerine karşı ve huzurevlerine yaşlısını verenlere karşı olumsuz tutumların olduğu hipotezi bu araştırmada doğrulanmıştır. Peki bu tutumlara araştırmada belirttiğimiz birçok öge de zemin hazırlamamakta mıdır?

Huzurevleri toplum tarafından kişileri toplumdaki uzaklaştıran, izole eden yerler olarak tanımlanmaktadır. Farklı sosyo- ekonomik durumda bulunan kişiler arasında bu düşüncenin benimsendiği, sadece Vişnelik mahallesi sakinlerinin sosyo-ekonomik yapıları, öğrenim durumları sebebi ile de huzurevlerini yaşlıları toplumdaki uzaklaştıran yerler olarak tanımlamadıkları ifade edilebilir. Bunda Vişnelik mahallesi sakinlerinin huzurevleri, bakımevleri ile ilgili bilgilerinin bulunması, belki de bu kurumlara ziyaret etmeleri, bu kurumların kişileri toplumdaki uzaklaştırmadıklarını bilmeleri etken görülmektedir.

Diğer taraftan örneklem kitlesi tarafından huzurevleri, bakımevleri, halen düşkünler evi, kimsesizler evi olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin yaşlılara aileleri tarafından bakılması gerektiği, ancak kimseleri olmaması halinde kurum bakımına ihtiyaç duyacakları düşüncesi halen egemen düşünce olarak var olmaktadır.

Araştırma sonucunda alt hipotezlerde belirtilen yaşlıların sosyal bir statüsünün olduğuna dair bir gerçeğe karşılaşılmaktadır. Yaşlının bu statüsü, aile tarafından korunup kollanmakta ve yaşlının herhangi bir bakım kurumunda kalması neticesinde bu statüsünün zedeleneceğine inanılmaktadır. Bu açıdan da bakım kurumlarına olumsuz tavır geliştirilmektedir.

Diğer taraftan toplum, yaşlıların kendilerini yalnız hissettiğini, düşünmektedir. Bu sebeple, yaşlıların ailelerinden ayrılmaları neticesinde de hissettikleri yalnızlığın artacağı Türk toplumunda huzurevlerine olumsuz bakışın nedenleri arasında sayılabilir.

Huzurevlerine, bakımevlerine bakışı bu kurumlarla ilgili medyanın yansıttığı olumsuz kareler, yaşlının o kurumlarda kendini yalnız ve mutsuz hisseceğine dair düşünceler etkilemektedir. Toplum, huzurevlerinin medyada olumlu şekilde yeterince yer aldığına hiç katılmamaktadır. Medyada huzurevleri ile ilgili olumsuz haberlerin daha çok yansıtıldığı toplumun da dikkatini çeken bir noktadır ki kişilerin hatrında hep bu olumsuzluğun kaldığı açıktır. Bu da belirtilen hipotezleri doğrulamaktadır.

Ayrıca huzurevleri, bakımevleri gibi kurumların öncelikle para kazanma amacıyla olduklarına inanılmakta, bu kurumlarda bakımın yetersiz olduğu düşünülmektedir. Toplum, bu kurumları ticarethane olarak adlandırmaktadır.

Huzurevleri, bakımevlerinin kendilerine has kurallarının bulunması, kişilerin özgürlüklerini kısıtladığı fikri kişilerin, sosyo-ekonomik durumu, yaşı fark etmeksizin hepsinin bu kurumlara bakışını olumsuz etkilemektedir. Erkeklerin kadınlardan daha çok huzurevlerine özgürce yaşayabilecekleri bir yer olarak bakmadıkları anlaşılmakta, erkeklerin kadınlara kıyasla yaşamla ilgili beklentilerinin farklı olmasının etkisi bu noktada görülmektedir. Kişilere, kendi ev ortamlarından ayrılmak ve kuralları olan bir yere uyum sağlamak sıkıntı vermektedir.

Huzurevlerine, bakımevlerine ve yaşlılarını kurum bakımına verenlere karşı olumsuz bakış açısının oluşmasında hipotezlerde de belirtildiği gibi kurum bakımında görev alan personelin yaşlıya gerekli özeni göstermemesi,

kendisini yaşıdan daha üstün görmesi, yaşlının ondan güçsüz kalacağı düşüncesi, yaşlının sosyal statüsünü yitireceği de hakimdir. Ki 60-70 yaş arasındaki örneklemin çoğunun bu kurumlardaki bakımın yetersiz olduğunu düşündükleri gerçeği karşımıza çıkmaktadır.

Anlaşıldığı gibi günümüzde yaşlıya bakış, yaşlıya verilen değer değişmemiş, yaşlı aile içinde korunup kollanan kişi olma şansını hala elinde tutmaktadır. Yaşanan birçok değişim ve gelişim mutlaka ki yaşlı bakım kurumlarına olumlu yaklaşan kişilerin de var olmasına etki etmiştir. Fakat toplum yaşlının bakımının aile içinde ve özellikle kadın tarafından yapılması gerektiğini benimsemektedir.

Kadının çalışma yaşamına katılımı sağlanmışsa da kadın halen aile ile ilgili özel alanlarda yaşlı bakımında da görevli sayılmaktadır. Bu düşüncede hem erkekler hem kadınlar bulunmakta, bunun kadının görevi olmaktan çıktığını düşünen az oranda oldukları tespit edilen kişiler de neden olarak kadının iş yaşamına daha çok katılmasını, bu durumda yaşlıya bakmasının mümkün olmadığını vurgulamaktadırlar.

Büyük ölçüde yaşlıya evde bakmak, sorumluluk duygusu ile bağdaştırılmakta, anne ve babaya karşı kişinin bir sorumluluğu olduğu düşünülmektedir. Toplumda aile ilişkilerinin sıcak,yüz yüze, duygusal olması, toplumun maneviyata önem veren kişiler ve duygusal kişilerden merhamet, vefa kavramlarını içselleştiren kişilerden oluşması da etken sayılabilir.

Örnekleme kitlesi yaşlının kurum bakımına verilmesine olumlu bakmamakta, yaşlıların kurum bakımına verilmesine geçerli hiçbir neden bulamamaktadır. Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri olmadığı her yaş grubunda yüksek oranda düşünülmekte ve haklı sebepler olduğuna en az inanan kişilerin 60-70 yaş arasındaki kişiler olduğu görülmektedir. Bu kişilerin bu hususa daha yakın olmaları ve kendilerini bu durumda düşünmelerinin daha kolay oluşu da bir gerçek olarak karşımızda

durmaktadır. Görülmektedir ki yaşlılarını huzurevlerine verenlere karşı olumsuz bakış açısı büyük oranda sürmektedir. Yine de kişilerin haklı sebepleri olabileceğini düşünen az sayıda kişi bulunmaktadır. Ki bunu düşünmelerinde etraflarında karşılaştıkları yaşlı ve aile profilleri ya da her geçen gün artan çeşitli yaşlılık dönemi hastalıkları dolayısıyla evde yaşlılarına bakmakta zorlanan kişiler etkili olabilmektedir.

Toplumun, yaşlıya, yaşlılığa ve huzurevi gibi kurumlara bakışını etkileyen öğelere bakıldığında, anne ve babaları huzurevinde kalan kişilerin çevrelerine bu husustan bahsetmek istemeyeceği gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Hipotezin doğrulandığı, bu konuda kişilere baskı yapıldığı görülmektedir. Toplumun huzurevlerine, kurum bakımına olumsuz bakışı, bu konuda kişilerin birbirini etkilemesine yol açmakta, bu da aslında anne ve babaları kurumlarda kalan kişilerin durumu etraflarından saklamalarına, kendilerini baskı altında hissetmelerine sebep olmaktadır.

ÖNERİLER

Türk toplumunda yaşlıya bakışın değişmesine ve huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlara karşı gösterilen olumsuz tutumların azalmasına ilişkin önerilerde bulunulabilir:

- Yaşlılık döneminin çocukluk, gençlik, dönemi gibi doğal ve kendine özgü nitelikleri olan bir dönem olduğu ve bu dönemdeki kişinin etkin çalışmalarda bulunmasına, aktif şekilde yaşamına devam etmesine engel olmayacağı konularında gerek yaşlılara gerekse ailelerine gönüllü kuruluşlar, meslek elemanları (sosyal çalışmacılar, psikologlar, sosyologlar) ve kitle iletişim araçları aracılığıyla bilgisel destek sunulması önemli bir husustur.

- Yaşlılara, bakılan, 'yaşı yetmiş, işi bitmiş' gibi dışlayıcı anlayışların yerini , yaşlıların deneyimlerinden faydalanılan, yaşamda ustalaşmış kişiler oldukları, anlayışı almalıdır.
- Yaşlının Türk toplumundaki yeri, yaşlı ile ilgili başka hususlar da derslerde işlenmeli, öğrencilerin bu konuya da dikkatleri çekilmeli, bu hususta bilgi düzeyleri arttırılmalıdır.
- Ülkemizde yaşlıların, paylaşımda bulunabileceği ortamlar sunmak onlara gerçekleştirebilecekleri aktivite alanları yaratmak, aile yanında sıkılan yaşlıya boş zamanlarını değerlendirebileceği alanlar oluşturmak önerilebilir.
- Huzurevleri tabu olmaktan çıkarılıp bu kurumları tanıtan olumlu örneklerle de yer veren programlar üretilmelidir. Türk toplumunun bu programlar aracılığı ile huzurevlerine karşı olumlu duygular beslenmesi sağlanmalıdır (Karataş, 1990:114).
- Huzurevlerinde kalan yaşlıların toplumdan soyutlanmaması amacıyla onları dışarıdaki yaşlılarla bir araya getirecek merkezler oluşturmalı, yaşlıların birbirleriyle paylaşımda bulunmaları sağlanmalıdır.
- Huzurevlerine karşı da olumsuz tutumların değişmesi amacıyla insanların bu kurumları yerlerinde gidip görmeleri sağlanmalı, huzurevleri kapalı kutu olmaktan çıkarılmalı, gözler önünde mekanlar olmalıdır.
- Huzurevlerinin il merkezlerinden çok uzakta açılmaması sağlanmalı, ferah yaşlının rahat edebileceği şekilde binalar oluşturulmalı ve diğer insanlarla iç içe olabilecekleri yerlerde hizmet vermelişler. Yaşlı yurtlarının tasarlanmasında en önemli nokta yaşlıya kendi evinde,

çevresindeymiş hissini veren, çeşitli gereksinimlerinin karşılandığı bir yer oluşturmaktır(Çakır, 2004).

- Ülkemizde yaşlıya ilişkin birtakım bakım sigortası ve modeli oluşturulmalıdır. Aksi takdirde kişi ailesine başka kişilere bağımlı hale gelmekte ve sosyal alanda bağımsız bir birey olması engellenmektedir.
- Yaşlıları huzurevinde kalanlarla evde kalanlar arasında bir iletişim bağı kurulmalı, aralarında bir sınıf oluşturulmamalı, olumsuz tutumların ortadan kalkması için çaba sarfedilmelidir.
- Kurum bakımı hizmet türünün başarı sağlayabilmesi için yaşlıların aile dışında bakılması hususuna, toplumun hazırlanması gereklidir, buna zemin hazırlanmadığı müddetçe kurum bakımı kırıcı görülebilir. Oysa ki bu sorun, bu kurumlarda sağlanan hizmetin kalitesi ile ilgili bir sıkıntıdır(Altan ve Şişman, 2003:20.)
- Kişilerin bu kurumlara olumsuz bakışlarına neden olan yaşlıya bakım kalitesinin yetersizliği konusunda yaşlı bakım elemanları ve kurumdaki diğer çalışanlar bu konuda eğitilmiş kişiler olmalı ve kurum içinde daha iyi hizmet için hizmet içi eğitim programları gerçekleştirilmelidir. Yaşlı ihmal ve istismarını önlemede atılacak ilk adımın çalışanların konuyla ilgili kişilerin duyarlılıklarının artırılması olduğu unutulmamalıdır.
- Sosyal hizmet çalışanları da yaşlı hususunda daha aktif çalışmalar gerçekleştirilmelilerdir.
- Huzurevlerine yatılı misafir olma imkanı yaratılmalı, tabi bu konuda yine yaşlının korunması hususu birinci planda tutulmalıdır.
- Huzurevinde kalan yaşlı için ilk geldiğinde meslek elemanları tarafından kuruma uyum sağlaması açısından ve diğer yaşlılarla iletişime geçmek açısından hizmet verilmesi önemlidir.

- Yaşlılık alanı, huzurevleri, yaşlılık ve toplumla ilgili olarak bilimsel araştırmalar yapılmalı, sorun alanları tespit edilmeli, uygun çözümler üretilmelidir.
- Yaşlılık işe yaramayan bir dönem olarak görülmemeli, ve yaşlının bu dönemin üretkenliğini kullanabileceği, kendine yeni ilgi alanları bulabileceği bir dönem olduğu unutulmamalıdır.
- Huzurevlerinin ve içindeki yaşamın kalitesinin artması, bu kurumların toplum tarafından yakından tanınması sonucunda bu kurumlara ve yaşlılarını bu kurumlara veren kişilere olumsuz tutumların azalacağı düşünülmektedir.
- Ülkemizde bulunan huzurevleri, bakımevleri gibi kuruluşlar Türk değer yargılarına ters düşmeyecek şekilde düzenlenmelidir. Seyyar (2004) da Türkiye ye uygun bir bakım modelinin hayata geçirilebilmesini hem sosyal bakımın bir bilim dalı hem de bir meslek olarak kabul edilmesine bağlı olduğuna değinmektedir.

KAYNAKÇA

ADAK, N. ; (2003), 'Yaşlıların Gayri Resmi Bakıcıları Kadınlar' , *Aile Ve Toplum Eğitim Kültür Ve Araştırma Dergisi*, Yıl:5, Cilt:2, Sayı:6, Ankara.

ADAK, N. ; (2005), *Toplumun Temel Yapı Taşı Aile Kurumlara Sosyolojik Bakış*, Birey yayıncılık.

AFŞAR, O.Z. ; (1993), *Toplum İçinde Yaşayan Ve Kurumlarda Kalan Yaşlıların Psiko-sosyal Yönden Karşılaştırılması*, Uzmanlık Tezi, Ankara.

Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Stratejik Plan ; 2007, Ankara,<http://www.sp.gov.tr>,erişim 30.02.2012, 11:00.

AKAY, S. ; (1973), *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı Antolojisi*, Bateş Yayınları, İstanbul.

AKDEMİR, N. ; (1998), 'Hemşirelik Bakımı', *Geriatric 1*, Hekimler Yayın Birliği, Ankara.

AKIN, G. ; (2002), 'Başlangıçtan Günümüze Yaşamın Aile Ve Toplumdaki Statüsü', *Türk Geriatric Dergisi*, Cilt:5, Sayı:2.

AKSAYAN,S.,Çimete,G. ; (1998), *Kronik Hastalıklı BİREYLERİN Evde Bakım Gereksinimleri, Olanakları, Tercihleri*,1. Ulusal Evde Bakım Kongresi Özet Kitabı, İstanbul.

AKSOYDAN, 'Yaşlılarda Beslenme Ve Sağlığın Korunması', http://www.beslenme.saglik.gov.tr/content/files/yayinlar/sunumlar/yas_gruplari_ve_beslenme/Yaslilarda_Beslenme_Yrd.Doc.Dr.Emine_Aksoydan.pdf., erişim tarihi: 23.01.2013.

AKTAŞ, A.M. ; (2007), *Egemen Kültür Ve İdeolojinin Medya Aracılığıyla Yeniden Üretimi Babam Ve Oğlum Film Çözümlemesi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı,Yüksek Lisans Tezi.

ALDEMİR, Ö.S. ; (2012), 'Yaşlılarda Depresyon', *Fatih Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Yaşama sanatı- Sağlık- Kültür-Sanat- Magazin Dergisi*, Sayı:27.

ALİ, S. ; (2010), *Kürk Mantolu Madonna*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

ALPTEKİN, D. ; (2011), 'Gerontoloji Ekseninde Yaşlılık Sürecinin Sosyo-Ekonomik Boyutları', *T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Hakemli Araştırma Dergisi*, Yardım Ve Dayanışma, Cilt:2, Sayı:3.

ALTAN, Ö. Z., Yrd. Doç. Dr. Şişman, Y. ; (2003), 'Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar', *Kamu- İş*, Cilt:7 ,Sayı:2.

ALTIN, M. ; (2006), *Alzheimer Tipi Demans Hastalarına Bakım Verenlerde Tükenmişlik Ve Anksiyete*, Uzmanlık Tezi, İstanbul.,

ALTUNIŞIK, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E., (2010), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık, 6. Baskı.

AMUK, T., Oğuzhanoğlu, N. K. ; (2003), 'Yaşlanma Ve Depresyon', *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, Sayı:4.

ARKONAÇ, S.A. ; (1998), *Sosyal Psikoloji*, Alfa Yayınları, İstanbul.

ARPACI, F. ; (2005), *Farklı Boyutlarıyla Yaşlılık*, Türkiye İşçi Emeklileri Derneği Eğitim Ve Kültür Yayınları, Ankara.

ARPACI, F. ; (2009), 'Yaşlıya Bakan Kadınların Bakım Yüklerinin İncelenmesi', *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, Sayı:1.

ASLAN, D. ; Aktif Yaşlanma Kavramı, <http://www.geriatri.org/>, erişim tarihi: 25.01.2013.

AŞAN, Ö, Aydın, M.E. ; (2006), *Örgütsel Davranış*, Arıkan Yayınevi.

ATALAY, B., Kondaş, Y. M., Beyazıt, S., Madenoğlu, K. ; (1992), Türk Aile Yapısı Araştırması, Sosyal Planlama Genel M¼d¼rl¼đ¼.

AYDIN, M. ; (2011), 'Değerler İşlevleri Ve Ahlak,Eğitime Bakış', *Eğitim, Öğretim Ve Bilim Dergisi*,Yıl:7,Sayı:19.

AYDIN, M. ; (2011), 'Vakıf K¼lt¼r¼', www.yenimakale.com.tr

AYDIN,D., Çizakça, M.,G¼ksen,F.,Çarkoğlu,A,;(2006),'T¼rkiye'de Hayırseverlik Vatandaşlar', *Vakıflar Ve Sosyal Adalet*, T¼rkiye Üç¼nc¼ Sekt¼r Vakfı Yayınları.

BAHAR, A., Prof. Dr. Tutkun, H., Yrd. Doç. Dr. Sertbaş, G. ; (2005), 'Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Anksiyete Ve Depresyon D¼zeylerinin Belirlenmesi', *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, Sayı:6.

BAYSAL,A.C. ; (1981),*Sosyal Ve Örg¼tsel Psikolojide Tutumlar*, İstanbul.

BEAUVİOR,S. ; (1970), *Yaşlılık*, Çev:M.Ali Kayabal, Milliyet yayınları, İstanbul.

BILLIG, N. ; (2000),*Üç¼nc¼ Bahar Yaşlılık Ve Bilgelik*, Çev: Gültekin Yazgan, Evrim Yayınevi.

BONCUK,Y. ; 'Tarsus'ta Yaşlı Olmak', <http://www.medyad.com/haberdetay.asp?ID=5010,erişim:26.03.2012>.

BURUL, E. ; (2006), Sevap Ve G¼nah Algılarının Tutum Ve Davranışlara Etkileri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼, Yüksek Lisans Tezi.

CERECİ, S. ; (1996), *Televizyonun Sosyolojik Boyutu*, şule Yayınları.

CEVİZ, H. F. ; (2009), Orta Yaş Ve Yaşlılıkta Dindarlık Mistik Tecr¼be Ve Benlik Saygısı, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstit¼s¼, Yüksek Lisans Tezi,İstanbul.

C¼CELOđLU, D. ; (2005),*İnsan Ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*, Remzi Kitabevi, 14. Basım.

ÇAKIR, D. ; (2004), 65 Yaş Ve Üstü Kullanıcıların Fizyolojik, Psikolojik Ve Sosyo- Ekonomik Gereksinimlerine Göre Yaşlı Yurtları Tasarlama Kriterlerinin Belirlenmesi Ve Diyarbakır Merkez Huzurevinde İrdelenmesi, Dicle Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

ÇUBUKÇU, İ.A. ; (1974), *İslam'da Ahlak Ve Manevi Vazifeler*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

DANIŞ, M.Z. ; (2004), *Yaşlıların Evde Bakım Gereksinimleri Ve Evde Bakıma İlişkin Düşünceleri Başarılı Yaşlanma Ve Yaşlı Bakım Modelleri*, Türkiye Gücsüzler Ve Kimsesizlere Yardım Vakfı Yayını.

DANIŞ, M.Z. ; (2005), *Yaşama Derinden Bir Kucak*, Türk Geriatri Vakfı Yayınları.

DANIŞ, M.Z. ; 'Yaşlılık, Yoksulluk Ve Yalnızlık', http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/sosyal_boyut/yaslilik_yoksulluk_yalnizlik.pdf, erişim: Nisan 2012.

DEMİR, M. ; (2010), Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Anlayışları Ve Rehberliğe Yönelik Tutumları, Anadolu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

DEMİRBİLEK, S. ; (2001), 'Değişen Aile Yapısı vE Çocuğun Sosyalleşmesine Etkisi', *Sosyal Hizmetler Dergisi*, Başbakanlık SHÇEK yayını, Cilt:1, Sayı:12.

DENİZKUŞLARI, M.,(1995), *Hadislerin Işığında Günlük Hayatımız*.

DOĞAN, İ. ; (1995), *Sosyoloji Kavram Ve Sorunlar*, Sistem Yayıncılık, Ankara.

DURA, C. ; (1994), 'Medya Ve İnsan', *Türk Yurdu Dergisi*, 82. sayı, Cilt:14.

EKMEN, A.;(2009), http://gumushanee.com/index.php?ind=reviews&opcentry_view&iden, erişim: 12.05.2012.

EMİROĞLU, V. ; (1992),*Sosyal- Kültürel Yönleri İle Sağlıklı Yaşlanma, Uluslararası Hemşireler Birliği Teması Sempozyum Kitabı*,Başbakanlık Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Ankara.

EMİROĞLU, V. ; (1992), 'Değerler Ve Yaşlılık Hizmetleri', Sağlıklı Yaşlanma Uluslararası Hemşireler Birliği Sempozyum Kitabı.

EMİROĞLU,V. ; (1985), 'Kırsal Kesim Gençliğinin Gelenek Ve Göreneklerden Kaynaklanan Sorunları', *Hacettepe Üniversitesi , Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, Cilt:3, Sayı:1-2.

EMRE., İ. ; (2006),*Edebiyat Ve Psikoloji*, Anı Yayıncılık, Ankara.

ER, D. ; (2009), 'Psiko- sosyal Açından Yaşlılık', *Fırat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Dergisi*, Cilt:4, Sayı:11.

EREN, E. ; (2008),*Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Yayıncılık, İstanbul.

EREN, E. ; (2010), Toplum Medya Ve Etik, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

EREN, F. ; (1987), 'Osmanlı Dönemi Vakıflar',*5. Vakıf Haftası Restorasyon Ve Vakıfların Ekonomik Ve Sosyal Etkileri Semineri*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.

ERGAN, G. N. ; (2007),Yaşlılıkta Sosyal Uyum,www.yaslilikrehberi.org/media/.../497_yaslilikta_sosyal_uyum.doc, sf. 2.

ERGUN, N. ; (1992), 'Fiziksel Yönleri İle Sağlıklı Yaşlanma', Sağlıklı Yaşlanma Uluslar arası Hemşireler Birliği.

EYLÜL, B.S. ; (1996), 60 + Yaş Kronik Hastalığı Olan Bireylerin Günlük Yaşam Aktivitelerinin Etkilenme Durumu, Cumhuriyet Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

GEÇTAN, E. ; (1997), *Psikodinamik Psikiyatri Ve Normal Dışı Davranışlar*, Remzi Kitabevi, 13. Basım.

GÖKÇE, B. ; (1996), *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı Ve Toplumsal Kurumlar*, Savaş Yayınları, Ankara.

GÖKÇE,S.; Duyum-Algı,
web.beun.edu.tr/aeshmyo/files/2011/11/duyumalgı.ppt,erişim
tarihi:21.12.2012.

GÖKLER,I., Psk. Aydın, G. ; (2011), 'Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Benlik Algılarının Yordanmasında Sosyo- Demografik Özellikler Ve Algılanan Sosyal Desteğin Rolü', *Aile Ve Toplum Dergisi*, Yıl:12, Cilt: 7, Sayı:24.

GÜÇLÜ, S.; (2005), *Din Kurumu*, Kurumlara Sosyolojik Bakış,Birey Yayıncılık.

GÜLER,Ç.:(1998),'Yaşlılıkta Tanımlar Ve Yaşlılık Üstüne Söylenenler',*Geriatrı Dergisi*,Turkish Journal Of Geriatrics, Cilt:1,Sayı:2.

GÜMÜŞ, B. A., Özgür, G. , Yıldırım, S. ; (2007), 'Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Umutsuzluk Düzeyleri Ve Etki Eden Faktörler', *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 23(2),.

GÜNEŞ, M.N.,Akar,H. ; (2002),*Niksar'da Vakıflar Ve Tarihi Eserler*.

GÜVENÇ, B.; (2005), *İnsan Ve Kültür*, Remzi Kitabevi,11.Basım.

HABLEMİTOĞLU, Ş., Doç. Dr. Özmete, E., Yrd. Doç. Dr. Bayoğlu, A. S., Uzman Yıldırım, F. ; (2010), 'Gönüllü Gençlere Gören Yaşlılara Yönelik Toplumsal Temelli Bakım Ve Destek Hizmetlerindeki Öncelik Alanları', *Yardım Ve Dayanışma Hakemli Eğitim Kültür Ve Araştırma Dergisi*, Yıl:1, Cilt:1, Sayı:2.

<http://www.46haber.com/gundem/belediye-huzurevi-sakinleri-unutmadi-h289.html>, erişim:03.06.2012.

http://www.8sutun.cm/Huzurevine-gitmek-istemeyince-huzur-evlerine-geldi_124978.html, erişim:28.03.2012,16:00.

<http://www.cnnturk.com/2012/guncel/03/28/huzurevinde.yasli.lara.iskence/655003.0/index.html>, erişim:28.03.2012,15:50.

<http://www.kanaldhaber.com.tr/Haber/Yasam-34/yasli.lari.yataga-bagliyorlarmis-30105.aspx>, erişim: 20.07.2012.

http://www.klinikgelisim.org.tr/eskisayi/kg_22_4/11.pdf.

<http://www.ozurluveyasli.gov.tr/tr/html/219/Yasli.liga+Genel+Bakis>, erişim tarihi: 10.10.2012.

<http://www.yerelhaberim.net/istanbul-ilceleri/esenler/yaslinin-huzurevi-evladinin-yani-h23448>, erişim: 28.03.2012,15:45.

İÇLİ, G. ; (2004), 'Huzurevinde Kalan Yaşlılar Üzerine Bir Araştırma', Journal Of Sociological Research, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, Sayı:1.

İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması (2003), www.dpt.gov.tr/PortalDesign/.../WebContentGosterim.aspx?..

İNCEOĞLU, M. ; (2000), *Tutum- Algı- İletişim*, İmaj Yayınevi.

İNCEOĞLU, M. ; (2010), *Tutum- Algı- İletişim*, Beykent Üniversitesi Yayınları, www.beykent.edu.tr

'İşçilerin Sendikalara İlişkin Algı ve Tutumları: Eskişehir Örneği'
<http://calismatoplum.org/sayi22/uckan.pdf>.

İŞLER, M.H. ; (1965), *Cemiyetin Temeli İslam'da İzdivaç Ve Aile*, Üçüncü Baskı.

KABAKLI, B., Aydın, R. ; (1984), 'Darülacezede Bir Gün', *Türk Edebiyatı Aylık Fikir Ve Sanat Dergisi*, Sayı:125.

KALAYCIOĞLU, S., Tol, U., Küçükural, Ö., Cengiz, K. ; (2003),*Yaşlı Ve Yaşlı Yakınları Açısından Yaşam Biçimi Tercihleri*, Türkiye Bilimler Akademisi Raporları, Sayı:5.

KALINKARA,V.,Baran,A.G.,Aral,N.,Akın,G.,Baran,G.,Özkan,Y. ; (2005),*Yaşlı Ve Aile İlişkileri Ankara Örneği*, Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

KAPLAN, M.; (1980), *Şiir Tahlilleri:2 Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, Dergah Yayınları.

KAPLAN, M. ; (1979),*Hikaye Tahlilleri*, Dergah Yayınları.

KARA, E.,Yaşlı Sağlığı, http://cukurovatip.cu.edu.tr/halk_sagligi/dersnotlari/B%C3%B61%C3%Bcm-20-KARA.pdf, erişim:10.04.2012.

KARAN, M.A., Doğan, C., GÜNDÜZ, Ş., Erdoğan, M., Yücel, N., Karali, T., Çerik, O., Köten, A., Kazıcı, Z., Köylü, M., Amman, T., Arslantürk, Z., Balcioğlu, İ. ; (2007), *Yaşlılık Dönemi Ve Problemleri*, İslami İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul.

KARASAR, N. ; (2006), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayıncılık, 16. Baskı.

KARATAŞ, S. ; (1990), 'Yaşlılıkta Yaşam Doyumu Ve Etkileyen Etmenler', *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, Cilt:8, Sayı:1-2-3.

KAYMAZ, Z. ; (1994), *Garibname'de Aile Ve Aile İçi İlişkiler*, Cilt:14, Sayı:87.

KILAVUZ, M.A. ; (2005), 'Batı Kültüründe Yaşlanma Dönemi Yalnızlık Duygusunu Azaltma Ve Arkadaş İlişkileri Açısından Dini Etkinliklerin Önemi', *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt:14, Sayı:2.

KILIÇOĞLU, A. ; (2005), *Huzurevinde Ve Kendi Evlerinde Kalan Yaşlıların Depresyon Yaygınlığı Ve Risk Faktörleri Açısından Karşılaştırılması*, Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Uzmanlık Tezi.

KOALA,A. ; MahsunÇokMuMasum,<http://www.koalakultur.com/?p=3132>.

KOÇ, M. ; (2000), 'Yaşlılık Psikolojisi İle İlgili Yapılan Bilimsel Çalışmaların Tarihi Ve Literatürü Üzerine Bir AraştırmaW , *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*.

KONAK, A., Çiğdem, Y. ; (2005), 'Yaşlılık Olgusu: Sivas Huzurevi Örneği', *C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:29, No:1.

KONGAR, E. ; (1995), *İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Remzi kitabevi, 9. Basım, Cilt:1-2.

KOŞAR, G.N. ; (1992), *Sosyal Hizmetlerde Aile Ve Çocuk Refah Alanı*, 2. Baskı.

KULAKSIZOĞLU, I. B ; (2007), 'Yaşlılıkta Depresyon Nedir, Nasıl Tedavi Edilir', *Popüler Psikiyatri Dergisi*, Sayı:40.

KULAKSIZOĞLU, I. B. ; (2010), *Yaşlılık Ve Psikiyatrik Hastalıklar*.

KUMAŞ, V. ; (2011), 'Yaşlılar Ölür Önermesi', *Popüler Psikiyatri Dergisi*, Sayı:60.

KURT, G. ; (2008), Türkiye'de Yaşlılık Olgusuna Sosyolojik Bir Bakış: Sivas İl Örneği, Yüksek Lisans Tezi.

KUT, S. ; (1992), *Yaşlı Hizmetleri Politikası*, Sağlıklı Yaşlanma Uluslararası Hemşireler Birliği Sempozyum Kitabı.

KUTSAL, G. Y. ; (2009), 'Yaşlanan Dünyanın Yaşlanan İnsanları', www.gebam.hacettepe.edu.tr

Mekansal Bir Sentez: Türkiye'de Nüfusun Geleceği, <http://egitek.meb.gov.tr>, erişim tarihi: 17.03.2012, 13:00.

MİROĞLU,C. ; (2009), Ankara'da Bir Huzurevi İncelemesi,Ankara Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi.

MORGAN, C.,T. ; (2005), *Psikolojiye Giriş*, Çev: Hüsnü Arıcı, Orhan Aydın, Rüveyde Bayraktar, Olcay İmamoğlu, Sirel Karakaş, Işık Savaşır, Sedat

Topçu, Perin Uçman, Selim Hovardaoğlu, Deniz Şahin, Buket Tegin, Rükzan Eski, Aydan Gülerce, Gülden Acar, Recai Coştur, İffet Dinç, Giray Uraz, 16. baskı.

OĞUZ, M ; Toplumsal algılar ve bireye yansıyan yönü, <http://www.siviltoplumakademisi.org.tr/index>., erişim tarihi: 04.01.2013.

OKCU, H.,Çelik, A.,Çalışkan N.,Yıldırım V. ; *İstatistiklerle Eskişehir 2009*, (2010),Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Yayını, Eskişehir.

OKTİK, N. ; (2004), *Huzurevinde Yaşam Ve Yaşam Kalitesi Muğla Örneği*, Muğla Üniversitesi Yayınları.

ONUR,B. ; (1995), *Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm*.

'OrganizmaVeÇevreİlişkileri,http://egitek.meb.gov.tr/aok/Aok Kitaplar/AolKitaplar/Psikoloji_1/2.pdf.

ÖZDEMİR, S. ;(2010), Kekemeliğe Dair Kamuoyu Tutumunun Ölçülmesi,Anadolu Üniversitesi, Doktora Tezi,Eskişehir.

ÖZHAN,N.,Karagöz,S.,Bayraktar,N. ; (1992), *Sağlık Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Sağlıklı Yaşlanmaya İlişkin Düşünceleri*,Sağlıklı Yaşlanma Uluslar arası Hemşireler Birliği Sempozyum Kitabı.

ÖZTOP, H., Sener, A., Güven, S. ; (2008), 'Evde Bakımın Yaşlı Ve Aile Açısından Olumlu Ve Olumsuz Yönleri' , *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, Sayı:1.

ÖZTÜRK, N. ; (2003),*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Sosyal Kurumlar*.

ÖZTÜRK, Y. N. ; (1991), *İslam'da Büyük Günahlar*, Hürriyet Yayınları.

PALABIYIKOĞLU, R., Haran, S., Yücat T.,Köse, K. ; (1992),*Yaşlılarda Depresyon Ve Yaşam Doyumu*, *Kriz Dergisi*, Sayı:1.

- POLATOĞLU, O. Y. ; (2003), *Mızrabın İstirabı Aşık Reyhani Hayatı Ve Şiirleri*, Akbaş Müzik Kültür Yayınları, İstanbul.
- POYRAZ, H. ; (1994), 'Reklam Tanrısının Kucağından Görüntüler', *Türk Yurdu Dergisi*, 82. sayı, Cilt:14.
- POYRAZ,M. ; (2007), 'Babaların Babalık Rolünü Algılamalarıyla Kendi Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- SAKALLI, N. ; (2001), *Sosyal Etkiler: Kim Kimi Nasıl Etkiler*, İmge Kitabevi.
- SANAY, E. ; (1994), 'Kitle İletişimin Etkinliği', *Türk Yurdu Dergisi*, 82. sayı, Cilt:14.
- SANCAKLI, S. ; (2006), 'Hadislerde Yaşlılık Olgusunun Değerlendirilişi', *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt:X/1.
- SARIÇİÇEK, A., (2012),SAVAŞ, H.A., Güven,B., Bahar, A., (2009), 'Yaşlılık Ve Yaşlılara Sunulan Sosyal Hizmetler', *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, Cilt:4, Sayı:12.
- SEVİL, H. T. ; (2005), *Yaşlılığın Sosyal Anatomisi*, Sabev Yayınları, Ankara.
- SEYYAR, A. ; (2004), *Teknik Ve Pratik Boyutlarıyla Sosyal Bakım*.
- SEYYAR, A. ; Yaşlılığa Bağlı Bakım Sorunlarına Çözüm Olarak Sosyal Politikalar,
http://www.huzurevleri.org.tr/docs/yasliliga_bagli_bakim_sorunlarina_cozum_olarak_sosyal_politikalar.pdf, erişim tarihi:18.03.2012,15:00.
- SİYARİC, K. ; (1984), 'Pencere Altındaki İhtiyar' , *Türk Edebiyatı Aylık Fikir Ve Sanat Dergisi*, Sayı:125.
- SKINNER, B.F., Vaughan, M.E. ; (1984), *Yaşlılığın Tadını Çıkarın*, e yayınları.
- SOYSALDI, H. M ; (2002), 'Vakıfların Günümüzdeki Yeri Ve Önemi',*Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:12,Sayı:1.

SÖYLET, Y.,Mengü, S.Ç. ; (2011), 'Doktorlara Yönelik İzlenim Ve Tutum Oluşumunun Yazılı Basında Doktorlara Yönelik Oluşturulan Söylem Bağlamında İrdelenmesi', *İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı:40.

ŞENER, A. ; (2009), 'Yaşlılık, yaşam doyumu ve boş zaman faaliyetleri', <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/yasamdoyumu.pdf>.

TAMBAĞ, H. ; (2010), Huzurevindeki Yaşlılara Sağlıklı Yaşam Biçimi Ve Doyumu Geliştirmeye Yönelik Verilen Psikoeğitimin Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Ankara.

TARHAN, N. ; (2010), *Toplumsal Psikoloji Sosyal Şizofreniden Toplumsal Empatiye*, Timaş Yayınları, 2. Baskı.

TERAKYE, G.,Öz,F.,Üstün,B. ; (1992), *Huzurevlerinde Çalışan Personelin Yaşlılığa Bakış Açısı, Sağlıklı Yaşlanmaya İlişkin Düşünceleri*,Sağlıklı Yaşlanma Uluslar arası Hemşireler Birliği Sempozyum Kitabı.

TEZCAN, M. ; 'Cumhuriyetten Günümüze Türk Ailesinin Dünü, Bugünü, Geleceği(sosyo-kültürel açıdan)', <http://turkoloji.cu.edu.tr>, erişim 19.03.2012, 16:00.

TEZEL, N ; , (1971), *Türk Masalları 2*, T. C. Kültür Bakanlığı, İstanbul.

TUFAN, B. ; (1990), 'Benlik Saygısı Kavramı Ve Yaşam Boyunca Benlik Saygısının Gelişimi', *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, Cilt:8, Sayı:1-2-3.

TUFAN, İ. ; (2003), *Modernleşen Türkiye'de Yaşlılık Ve Yaşlanmak Yaşlanmanın Sosyolojisi*, Anahtar Kitaplar Yayınevi.

TUFAN, İ. ; (2002), *Antik Çağdan Günümüze Yaşlılık*, Aykırı Yayınları, İstanbul.

TURAL, S. ; (1985), 'Yahya Kemal'in Şiirinde Duygular Yaşlılık Ve Ölüm', *Türk Edebiyatı Aylık Fikir Ve Sanat Dergisi*, Sayı:135.

TURAN, A. ; (1994), 'Medya Ve İnsan', *Türk Yurdu Dergisi*, 82. sayı, Cilt:14.

TURAN, N. ; (1985), 'Yaşlılık Ve Anılar', *Hacettepe Üniversitesi , Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, Cilt:3, Sayı:1-2.

TURGUL, Ö., Çiftçi, C. A. ; (2003), 'Yaşlanma İle İlgili Genel Kavramlar'.

Türkiye' de Yaşlıların Durumu Ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı, (2007), Sosyal Sektörler Ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, DPT.

Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi AB Üyeliğine Doğru (2011-2014),2005,http://www.sanayi.gov.tr/Files/Documents/sanayi_stratejisi_belgesi_2011_2014.pdf.

UÇKAN, B., Kağnıcıoğlu, D. ; (2009) , 'İşçilerin Sendikalara İlişkin Algı ve Tutumları: Eskişehir Örneği', <http://calismatoplum.org/sayi22/ucan.pdf>.

USTAOĞLU,Y.; Bir İnsana Değebilmek, <http://www.kafaayari.com>, erişim:26.06.2012.

UYAR, İ. ; Yaşlıları Anlamak, <http://diyanethaber.com.tr/yasli-lari-anlamak>, erişim:08.01.2012.

UYVAL, A. E. ; (1989), *Yaşayan Türk Halk Hikayelerinden Seçmeler*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını,Sayı:29, Ankara.

www.ism.gov.tr/indir/egitim/yaslilik_nedir.pps.

www.tuik.gov.tr

YAMAKOĞLU, C. ; (1994), *Beşeri Münasebetler (İnsan İlişkileri)*, MEB yayınları.

'Yaşlanmanın Psikolojisi Ve Yaşlı Gözler', *Popüler Bilim Dergisi*, Nisan 2008, Yıl:15, Sayı:170, [http:// www. populerbilim.com.tr/arsiv/0804/b04.htm](http://www.populerbilim.com.tr/arsiv/0804/b04.htm), erişim tarihi: 17.03.2012, 14:00.

Yaşlılara Beş Yıldızlı Zulümevi,<http://www.aksam.com.tr/yasli-lara-bes-yildizli-zulumevi-107305h.html>, erişim:25.04.2012.

YÖRÜKOĞLU, A. ; (1996), *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı Ve Ruhsal Sorunlar*, Özgür yayınları, 9. Basım.

(http://www.eskisehir-bld.gov.tr/SPOT/istatistik_esk/istatistik_esk.pdf).

1. Aile Şurası Kararları Aile Sağlığı Ve Sosyal Hizmetler Komisyonu Kararları, <http://www.athgm.gov.tr>, erişim tarihi: 19.03.2012, 12:00.

ZİLELİ, (1992) ; 'Duygusal Yönleri İle Sağlıklı Yaşlanma', Yaşlanma Uluslar arası Hemşireler Birliği.

EKLER

EK –1 ANKET FORMU

Değerli mahalle sâkini,

Yaşlılar ve yaşlılık hususuna bakışınızı, ve yaşlıların bakım evleri ile huzurevlerinde kalması hakkında görüşlerinizi almak amacıyla bir araştırma yapmaktayım. Elinizde bulunan bu anket formu vasıtasıyla siz değerli mahalle sakinlerinin görüşlerini ve beklentilerinizi ortaya çıkarmayı amaçlamaktayız. Bu araştırma sonuçlarının güvenilir olması ve hedeflenen amaca ulaşması, vereceğiniz sonuçların doğru ve samimi olmasına bağlıdır. Sorulara cevap vermeden önce soruyu ve cevap olarak verilen şıkları iyice okuyunuz. Daha sonra başkalarının tesiri altında kalmadan size uyan şıkkı işaretleyiniz. Ankete isminizi yazmayınız. Sizce en uygun cevaba (X) işareti koyunuz. Vereceğiniz cevaplar gizli kalacak ve kimseye gösterilmeyecektir. Araştırma sadece ilmi gayelerle yürütülmekte olup araştırma dışında başka amaçlar için kullanılmayacaktır.

Gökçen ÇAKMAKÇIOĞLU

Şubat,2013

Kimlik Soruları

1.Cinsiyetiniz? () Kadın () Erkek

2.Yaşınız?

27-37 38-48 49-59 60-70

3.Doğum Yeriniz?

4.Mesleğiniz?

Kişinin Kendi Yaşlanmasına Bakışı

5.Yaşlanmak beni korkutmuyor.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

6.Yaşlandığımda etrafımdan daha çok saygı göreceğimi düşünüyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

7. Yaşlandığımda, herhangi bir işi tek başıma yapamam.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

8. Yaşlılığın güzel bir dönem olduğunu düşünüyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

9. Yaşlılığında kendi kendime yetemeyeceğimi düşünmüyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

10. Yaşlılığında çocuklarımdan ayrılmak istemiyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

11. Yaşlandığımda çevrem bana daha çok yardımcı olmasından hoşlanacağımı düşünüyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim

12. Yaşlılığımı huzurevinde geçirmekte bir sakınca görmüyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

13. Yaşlılığında huzurevinde özgürce yaşayabilirim.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

14. Huzurevinde yaşıtlarımla birlikte yaşamının güzel olacağını düşünüyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

Yaşlıya Ve Yaşlılığa Bakış

15. Yaşlılar toplumumuzda çok önemli bir yere sahiptir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

16. Yaşlılar ailede sözü dinlenen, saygı duyulan kişilerdir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

17.Eskiden yaşlıların fikirlerine günümüze göre daha çok önem verilmekteydi.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim

18. Yaşlılık bireylerin hiç gelmesini istemedikleri bir dönemdir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

19.Yaşlılık, yaşamdan elini eteğini çekiş olarak da tanımlanabilir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

20.. Yaşlılar, korunmasız güçsüz, aileleri tarafından korunması gereken kişilerdir.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

21.Yaşlılar kendilerini yalnız hissederler.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

Kurumlara (Huzurevi, bakımevi) Bakış

22. Huzurevleri, bakımevleri gibi kurumlar Türk aile geleneğine uygun mekanlardır.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

23. Huzurevlerinde yaşıya bakım yetersizdir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

24. Yaşlılarını huzurevlerine verenlerin kendilerine göre haklı sebepleri vardır.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

25. Huzurevi düşünler evi olarak da tanımlanabilir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

26. Huzurevleri sadece kimsesiz yaşlılar için uygun mekanlardır.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

27. Huzurevlerinde yaşlı iyi ve doğru beslenmektedir.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

28. Huzurevindeki çalışanlar yaşlıya ilgili davranmaktadırlar.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

29. Huzurevleri yaşlıların bireysel özgürlüklerini yaşamalarına imkan verir.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

30. Huzurevleri, yaşlıları toplumsal yaşamdan soyutlamaz.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

31. Huzurevlerinde kalan yaşlılar kendilerini terkedilmiş hissederler.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

32. Huzurevlerinde tüm yaşlıların bir arada olması zaman zaman onları karamsarlığa iter.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

33. Huzurevlerindeki yaşlılar mutludurlar.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

34. Huzurevlerinde kalmak isteyen yaşlılar vardır.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

35. Huzurevlerindeki yaşlılar,daha çok arkadaş edinmektedirler.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

36. Huzurevlerindeki yaşlılar yalnızlık duygusunu yaşamaktadırlar.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

37. Huzurevlerinde para kazanma amacı, yaşlılara yardım etmenin önüne geçer.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

38. Huzurevlerindeki bakıma dair kötü örnekler, iyi örneklerden fazladır.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

39. Huzurevleri ve bakımevlerindeki yaşam kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

Yaşlıya, yaşlılığa ve Huzurevlerine Karşı Tutumları Etkileyen Öğeler

40. Anne babaları huzurevinde kalan kişiler çevrelerine bundan bahsetmek istemezler.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

41. Huzurevleri hakkında konuşulanlar her zaman doğru değildir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

42. Medya, huzurevlerine bakışımızı etkileyen faktörlerden biridir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

43. Huzurevleri medyada olumlu şekilde yeterince yer almaktadır.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

44. Dini değerler,yaşılya evde bakılmasını gerektirmektedir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim.

45.Gelenek göreneklerimize göre yaşlıya evde bakılmalıdır.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim

46. Yaşlıyı huzurevlerine veren kişiler, dini değerleri zayıf kişilerdir.

- Hiç katılmıyorum.
- Tamamen katılıyorum.
- Biraz katılıyorum.
- Biraz katılmıyorum.
- Emin değilim

47. Yaşlılara karşı duygusal bağı güçlü olan kişiler, yaşlıya evde bakmayı tercih ederler.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

48. Türk masallarında , hikayelerinde yaşlılara verilen değer toplumun yaşlıya bakışını olumlu etkilemektedir.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

49. Yaşlılara karşı sorumluluk duygusu fazla olan kişiler, yaşlıya evde bakarlar.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

50. Türk toplumunda evin yaşlısına bakmak kadının doğal görevidir.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim

51. Yaşlandıklarında ailelerinin yanında kalmak isteyen kişiler,kendi yaşlılarına evde bakmayı tercih ederler.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

52. Hz. Muhammed'in sünnet ve hadisleri yaşlılara karşı davranışlarımızı etkilemektedir.

Hiç katılmıyorum.

Tamamen katılıyorum.

Biraz katılıyorum.

Biraz katılmıyorum.

Emin değilim.

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı, 1988 İzmir doğumludur. Öğrenim hayatına İzmir Hasan Ali Yücel İlköğretim Okulu'nda başlamış, Denizli Merkez İlköğretim Okulunda ilköğretimini tamamlamıştır. Lise öğrenimine Denizli Hasan Tekin Ada Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi'nde devam etmiştir. 2006-2010 tarihleri arasında üniversite eğitimini Adnan Menderes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde bitirmiştir. Üniversite eğitiminden sonra 2010'da Eskişehir ilinde özel bir yaşlı bakım merkezinde çalışmaya başlamış, 2011 yılı Haziran ayında da Eskişehir Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı 80. Yıl Zehra Kemal Aksoylu Osmangazi Toplum Merkezi'nde göreve başlamıştır. Aynı zamanda, Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

İletişim: 05556127635